

VREME

Po krajšem poslabšanju bo v drugi polovici tedna spet suho z jutranjo meglo.

MESEC BOJA PROTI ALKOHOLIZMU

Alkohol — za človeka

Novembrske sveče so spomin na bližnje umrle in opomin smrti. A ni smrti brez grobarja; vedno bolj postaja človekov grobar tudi alkohol, alkoholizem. Tako počasi, po delih, ubija človekovo dušo in telo, izmaliči njegovo družino, bližnje in pahne v smrti tudi povsem nedolžne na cesti. Počasno, a zagotovo uničenje bližnjega in gorje alkohola preživljajo številne žene, možje, otroci; nemočni so, da bi bližnjega in sebe rešili iz pogube.

Pomoč ponudi družba s psihoterapijami za sprevrčanje človekove osebnosti. Skoraj nič ne sme ostati od prejšnjega človeka, da lahko zgradijo drugo osebnost, tudi manj dovzetno za družbene krivice in stiske. Spreobrnjen človek je potem spet človek za družino, postane mož ženi, žena možu in roditelj otrokom.

Dobro je, da človeku damo možnost za ozdravitev, a če imamo mesec boja proti alkoholizmu, ne bi smeli prezreti drugih dveh krakov trikotnika, ki uokvirjata alkoholizem. To je alkohol (v Sloveniji je od 16 litrov alkohola 12 litrov žganih pijač), izdelek, ki vedno prinaša dobiček prodajalcu, in družbene, medčloveške odnose na delovnem mestu in v družbi.

Se vedno je pijančevanje v družbi in na delovnem mestu jušništvo, pijanček pa velikokrat v zabavo in izživljanje sodelavcev. Ali imajo slednji zato kaj slabe vesti, morda za trohico takrat, ko človek pride do svojega konca, ali pa sploh ne. Nimajo pa je gotovo takrat, ko človeka izrabljajo za lastno zabavo in gu pehajo na pot uničenja ali zdravljenja.

In kaj naredi družba za človeka, razen da mu ponudi možnost osebnostnega spreobrnjenja? V težnji ustvarjanja profita v delovnem kolektivu postaja v skupnosti človek sredstvo za dosego cilja in je s svojimi problemi potisnjen na stranski tir.

In na koncu, ali se sami kdaj spomnimo, da bi vprašali sočloveka, kako ti je, kako živiš. Bolj ko se razdajamo za materialne dobrine, vedno manj časa nam ostaja za človeka, ki živi poleg nas. Zato mnogim ostaja blizu le alkohol.

Majda Horvat

VESTNIK

Murska Sobota, 2. novembra 1989 • Leto XII • Št. 43 Cena 20.000 din

»ELEMENTARNE NESREČE« DAN NA DAN — Za kakšne vrste nesreč gre, pogledajte na 4. stran! Nadaljujemo s serijo omizij na temo: kaj je/bo z deželo ob tromejniki.

ŠE O SOCIALI

PREDLOG O SOCIALNIH POSOJILIH

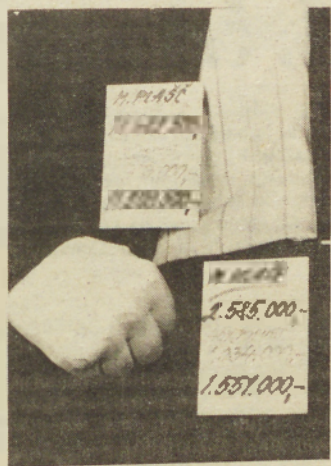
Tema razprav pri raznih koordinacijskih odborih pri soboški frontni organizaciji je bila skoraj ves oktober socialna problematika v občini. Pika na i pa naj bi bila konferenčna seja frontne organizacije. Bila je to seja, ki jo je delegatka iz Bakovec označila kot reprizo, ponovitev razprav iz leta ali dve, ki je minila brez navzočnosti predstavnikov izvršnega sveta ali skupščine, na kateri je bilo kar nekaj z dolgočasenih in plehkih razprav in na kateri so bili povedani nekateri predlogi, ki jih je vredno zapisati. Rdeči križ je dal na znanje, da bo socialno ogroženim kmalu delil živilske pakete, nekaj pametnih pa je povedal prav gotovo delegat iz Pertoče. Skupaj s sindikatom je zahteval, da o socialni problematiki razpravlja tudi občinski parlament, saj se le tam lahko tudi kaj konkretnega reši in pove. Predlagal je, ali ne bi kazalo razmisliti o socialnih posojilih za socialno ogrožene. Tako bi ti lažje preživeli in čutili odgovornost do skupnosti in bi ob izboljšanju svojega položaja to posojilo tudi vrnil. Prav tako bi strokovne institucije morale takoj ukiniti socialno pomoč tistim, ki je ne potrebujejo ali se jim je socialni položaj izboljšal ali ko jih ne porabijo za preživetje. Za dajanje lažnih podatkov bi morali klicati na odgovornost tiste birokrate, ki izdajajo ponarejene podatke o osebnih prejemkih. V rogaševski krajevni skupnosti je bil primer, da je davčna uprava dala podatke o dohodku obrtnika, po

katerih še živeti ne bi mogel. Doma pa so dobro živeli, a vendar bili upravičeni do štipendije. Vsi razpravljalci pa so se strinjali s tem, da podjetja več ne bodo in ne smejo biti socialne ustanove za zaposlovanje, saj tudi tisti, ki res potrebujejo socialno pomoč, ne bodo dolgo gledali, da si socialni denar morajo deliti z zaposlenimi, ki s svojim delom ne zaslužijo za socialno varnost.

Uvod v razpravo, posnetek stanja v občini, pa je dobro pripravila Vijola Bertalanč. Ugotavlja, da si vedno več zaposlenih s svojim delom ne more zagotoviti socialne varnosti in prosijo za razne družbene pomoči, mlade družine so dlje časa odvisne od staršev in se mnoge preživljajo s sivo ekonomijo ali dopolnil-

nim delom. Vedno več je mladotnega prestopništva, tudi kaznivih dejanj otrok, ki jih zaradi mladosti ne more obravnavati niti sodišče za mladoletne. V družinah je mnogo razprtij, tudi zaradi pomanjkanja denarja, in mladim je težko najti delo. Za stare pa tudi ni narejeno vse, da bi lahko na jesen svojega življenja ostali v domačem okolju. V zakonodaji so enostavno pozabljeni duševno bolni ljudje, ki nimajo pravice za denarno pomoč in premalo je narejeno za invalide osebe, ki so večinoma prepuščeni svoji družini, staršem.

Majda Horvat

Na strani 5 najdete aktualno temo.

V njej boste lahko prebrali o iznajdljivih kupcih in čakajočih trgovcih, o zapletenih predpisih in ugodnih nakupih čez mejo.

RADENSKI POSVET O PODJETNIŠTVU IN DELOVNIH RAZMERJIH

SPUŠČENA ŠČUKA MED KRAPE — V MLAKI!

S 1. januarjem 1990 bosta uzakonjeni zapovedi pravne države: vsakdo je nedolžen, dokler ni dokazano kriv, in vse je dovoljeno, kar ni izrecno prepovedano. Drugače: zakon o podjetništvu in zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja sta očitno odprla prostor za prelomne razvojne procese, ki bi jih prav lahko ponazorili z resda rahlo obrabljenim, pa vseeno zgovorno zgodbo o ščuki, ki so jo spustili med krape v mlako.

Ponazoritev boleha za eno samo napako — da namreč mlaka ostaja, je duhovito odvrnil na eno od vprašanj mag. Janko Arah, do včeraj še na Gospodarski zbornici Slovenije, danes pa že samostojen podjetnik z lastno svetovalno firmo v Ljubljani. Slovenska gospodarska zbornica in škofjeloski Center za usposabljanje kadrovskih delavcev sta ga — na pobudo Medobčinske gospodarske zbornice za Pomurje — povabila v Radence, da bi stotnjici zbranih kadrovskih delavcev iz gospodarskih organizacij in skupnosti za zaposlovanje, sindikalnim voditeljem in vodilnim gospodarstvenikom posredoval novosti iz zakonodaje o podjetništvu. »Gre za sklenitev prvega tovrstnega izobraževalnega cikla oz. četrti posvet; doslej smo jih izpeljali v Ljubljani, Škofji Loki in Kopru,« nam je pojasnjeval Janez Kapun, zbornični sekretar za izobraževanje. »Presenečen sem nad tolikšno udeležbo direktorjev iz večjih ozdov in visoko strokovno ravnanje postavljenih vprašanj v tem enodnevnem, poglobljenem, sistematičnem premišljevanju o vseh vidikih preobrazbe organizacij

zdrženega dela v podjetja. Nočemo posredovati receptov, kot so jih ob tozdiranjih, marveč bi bili radi v stvarno pomoč slovenskemu gospodarstvu, čeprav nas že daje časovna stiska,« smo razumeli Kapuna ob informativno-svetovalno naravnem seminarju. Priložnostna anketa med udeleženci — pogovarjali smo se s Silvo Čenarjevo, vodjo kadrovske službe v soboški Mesni industriji, Dragom Horvatom, vodjo kadrovske službe v radgonski

Avtoradgoni, Ivanom Hancem, direktorjem Avtobusnega prometa Murska Sobota, Feto Ismajlovičem, direktorjem Rašičinega tozda Beltinka Beltinci, in Tončkom Giderjem, sekretarjem soboškega občinskega sindikalnega sveta — je potrdila, da so po gospodarskih enotah in sistemih že prepoznavni nastavki za podjetniško obnašanje in ravnanje.

»Po 1. januarju 1990 se ne bo zgodilo nič pretresljivega,« nas je pomiril ta čas eden najbolj »razprodanih« svetovalcev na slovenskih tleh, mag. Janko Arah, avtor številnih priročnikov o podjetništvu, ki gredo kot za meč. »Rok v zakonu o podjetjih je inštrukcijskega pomena, torej je zaželen preobrazba ozdov v

podjetja. Če se to ne bo zgodilo, ni nobene sankcije. Mislim, da ni treba prehitovati s formalnim usklajevanjem, marveč se temeljito pripraviti na vsebinsko preoblikovanje.« Očitno je izhajal iz lastnih izkušenj, rekoč: »Danes je lahko biti v prvih bojnih vrstah podjetništva. Včasih je bilo to težje, ko smo nekateri s tem izpostavljali lastno kariero in ime, in to za danes že kar uveljavljen, praktično uveljavljen sistem; saj 500 družb z omejeno odgovornostjo v štirih mesecih vendarle dokazuje, da je v Sloveniji neizmerno število latentnih podjetnikov, ki se rojevajo iz dneva v dan in polnijo čakalnice novih zobozdravstvenih ustanov — kot lahko imenujemo naše svetovalne pisarne. Namreč, tako kaže, ko se nenapovedani napovedano zberejo in čakajo v vrsti za te storitve. To je spodbudno in vesel sem; kot je vesela skupina, s katero delamo v prvem zasebnem mednarodnem podjetju (družba z omejeno odgovornostjo) s partnerji iz tujine, ki se kar čudijo, ko jim mesečno poročam o naveli zdomcev, tujcev in zlasti domačinov v to na novo odkrito Ameriko pri nas.«

Branko Žunec

DOBRODOŠLICA STROKOVNO PODKOVANIM

... in ekološko naravnanim, bi radi sporečili po sredinem besedovanju deveterice iz vodstva Društva za varstvo okolja Pomurja na soboškem Zavodu za ekonomiko in urbanizem. Pogovarjali so se namreč o predlogi za drugo številko glasila Zeleni list, za kar bi potrebovali kar največ strokovno podkovanih sodelavcev. Tematsko je usmerjena na: okolju prijazno kmetovanje, preudarno poseganje v prostor, stalno skrb za talne in podtalne tokove pitne vode ter ekološko razsvetljevanje prebivalstva. Ne po naključju so dobršen del izmenjav mnenj namenili kmetovanju ob dejstvu — tako eden od navzočih —, da tiči jedro problema ne v samih zaščitnih sredstvih za integralno varstvo rastlin (pesticidih, herbicidih, fungicidih), kolikor v nestrokovni rabi le-teh. Vsi jih moremo kupovati v neomejenih količinah. Začarani krog pa je sklenjen s podatkom, da je baje v Pomurju toliko kmetov kot na Danskem. Še to: vsak član društva naj bi se sam odločil, če mu je do tega, da prestopi/pristopi v organizacijo Zelenih Slovenije.

B. Ž.

125 let

Pivovarna Union

ob svojem jubileju nagrajuje 125 zvestih naročnikov VESTNIKA

Ne prezrite zadnje strani!

Magnet in Jaka Šraufciger v deželi kengurujev. Berite začetek potopisa na 8. strani.

Najbrž zaradi preveč izkušenj v svetu so vzhodnonemški varnostniki prejšnji teden takole od daleč opazovali demonstrirajoče ljudstvo.

Tepih za Fikreta Abdića

Nekaj tisoč ljudi iz Cazinske krajine je prejšnji teden pričakalo Fikreta Abdića, nekdanjega direktorja velikokladuškega Agrokomerca. Po petindvajsetih mesecih in pol preiskovalnega zapora se bo sedaj zagovarjal na svobodi. Pred vrata zapora v Bihacu so mu položili dolg rdeč tepih, torej znak spo-

štovanja. Abdić je takoj odšel v obrate Agrokomerca, se pogovarjal z ljudmi, ni pa se srečal s sedanjim direktorjem, ker je bil ta na dopustu. Bolehni in živčno razvrteni nekdanji predsednik poslovnega odbora Agrokomerca je tako končno na prostosti, kjer bo ostal do izreka

kazni. Brezmejno stremilivi velikokladuški gospodarstvenik je vrhunski proizvajalec svojega časa, ko se je reklo, da noben projekt ali program ni neuresničljiv, če ga napravi politično primerne. Fikret Abdić trdi še danes, da zadeva z menicami ni bila nobena napačna poteza.

SE PORABJE PREBUJA?

Že leta in leta tarnamo da je Porabje vedno manj slovensko. Na cesti, v gostilni, trgovini... pa tudi v šoli je vedno bolj prisotna madžarsčina. Slovenski jezik je zdaj izginil tudi iz cerkvenih hiš, ki so bili dolga stoletja prostor, kjer je odmevala slovenska pesem in beseda. Kdo je kriv, da je položaj takšen kot je? Odgovor ni enostaven, saj je vzrokov veliko.

Mnogi trdijo, da Porabci nimajo narodnostne zavesti. Da so v bistvu sami krivi za stanje kakršno je. Delno je to tudi res. Ni-

kogar pač ni mogoče prisiliti, da bo zaveden, da bo ohranjal jezik svojih dedov in babic. Toda omogočiti je potrebno pogoje, da se bo narodnostna zavest lahko razvijala in krepila.

Vemo kakšna je bila madžarska politika v preteklosti. Tudi na narodnostnem področju je bilo mnogo napak. Bili so časi ko je bilo boljše biti Madžar. Toda spremembe v naši severni sosedni omogočajo zdaj že marsikaj. Porabci se bodo morali odločiti ali bodo ostali nacionalno samostojni ali se bodo asimilirali. Pri tem pa bodo prav gotovo potrebovali več pomoči matične domovine. Le-ta je namreč, če jo primerjamo s pomočjo Korošci, vse premajhna.

Jesenski dnevi so prinesli marsikaj novega. Tisti, ki ste bili še pred kakšnim letom v deželi ob Rabi, ne bi prepoznali nove podobe. Žičnata ograja je izginila, vse manj je vojakov na cestah; pred dnevi je izginila tudi »straza« pri vhodu na Gornji Senik. Največja in najbolj zavedna slovenska vas v Porabju tako ni več odrezana od sveta. In to ni le občutek večje odprtosti in svobode. Tu so tudi razmišljanja za razvoj porabskih vasi. Nekatere kasarne se praznijo in tako so se pojavile ideje, da bi jih izkoristili v dobrobit domačinov. Če bi jih spremenili v manjše industrijske obrate, bi ljudje ostali v domačih vaseh.

Se marsikaj drugega bo potrebno storiti. Zahteva po odprtu maloobmejnega prehoda na

Gornjem Seniku se pojavljajo že vrsto let. Toda še vedno nismo prišli dalje od načelnih pogovorov. Ko je potrebno konkretno povedati, kdaj, kdo, kako... se vse ustavi. Odpiranje meje proti Avstriji je pokazalo, da le odprte meje omogočajo pretok in sporazumevanje ljudi ob meji. In dokler Porabje ne bo neposredno povezano s svojo matico, do takrat ti stiki še vedno ne bodo takšni kot si jih želimo.

Kljub vsemu temu pa lahko rečemo, da je prišel čas prebujanja v Porabju. Že nekaj časa se šušlja o ustanovitvi slovenskega društva. Mladi izobraženci hočejo nekaj narediti za obstoj slovenstva v Porabju. Društvo je tudi nekakšen odgovor na neučinkovito delovanje Demokratične zveze južnih Slovanov. Kljub napovedanim spremembam ostaja ta organizacija Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki žive na Madžarskem, preveč oddaljena od problemov ljudi. Iz Budimpešte je prav gotovo težko odločiti o stvareh, ki se dogajajo v Porabju. In društvo bi pri tem lahko samo pozitivno vplivalo tudi na delo same Demokratične zveze.

Kaj lahko rečemo za konec. Razmere na Madžarskem omogočajo tudi boljše pogoje za razvijanje narodnostne zavesti Slovencev, ki žive ob Rabi. Vprašanje samo je, če bodo Porabci izkoristili možnosti, ki jih omogočajo spremembe. Porabje se je začelo prebujati, toda ali se bo resnično prebudilo? Upajmo.

Silva Eöry

Za suverenost republik

Prezidij vrhovnega sovjeta Litve je objavil predlog za spremembo ustave ZSSR, ki temelji na prerazporeditvi pravic med federacijo in republikami, da bi lahko republike »na svojem ozemlju uveljavile popolno državno oblast«.

Pobudo za spremembo sovjetske ustave so podprli člani vrhovnega sovjeta Litve. Njihova obrazložitev je, da sedanja sovjetska ustava precej ovira republike pri uveljavljanju njihovih suverenih pravic.

Po predlogu iz Litve naj bi republike imele prednost pred federacijo.

Predlog predvideva tudi uveljavitev, po katerem naj bi na ozemlju republike veljal republiški zakon, če sta si republiški in zvezni zakon navzkriž.

Črna gora v Alpe—Jadran?

Črna gora ima s svojim naravnim bogastvom, naravno podlago in lastno kulturno dediščino povsem realne možnosti in velik interes za vključitev v delovno skupnost Alpe-Jadran. Kot je bilo poudarjeno na sekciji RK SZD. Črne gore za zunanje politično delovanje in mednarodne odnose, narakuje pobudo, da bi se tudi Črna gora poleg Hrvaške in Slovenije pridružila članicam skupnosti Alpe-Jadran gospodarski interes republike, da v okviru te skupnosti ustvari možnosti za dolgoročno in stabilno sodelovanje z italijanskimi, zahodnonemškimi, avstrijskimi in madžarskimi partnerji. Predsednik sekcije Dragan Vukčević je menil, da bi sekcija drugim subjektom pri odločanju v zvezi s to pobudo predlagala, naj soglašajo s tem, da bi dobila Črna gora v začetku status aktivne opazovalke v delovni skupnosti Alpe-Jadran.

Kaj bo, če Brdavska...

Saj res ni potrebno nikakršno zamrzovanje cen; bolj pametno je tako, kot je storila zvezna vlada — med klene in krape je spustila škuko! Naj ljudje kupujejo čez mejo, če je tam ceneje.

Tako so že v prvem tednu po sprostitvi uvoza naši ljudje iz Avstrije pripeljali dnevno po okoli 45 ton kave. Zakaj ne, ko pa stane kilogram kave v Avstriji med 161 in 280 tisočaki, doma okoli 440 tisoč dinarjev. Pa naredimo še nekaj primerjav; v oklepaju bomo navajali naše cene. Svinjski zrezek 251.000 (347.000), kare 180.000 (315.000), piščanci 120.000 (134.000), belo olje 46.000 — z embalažo vred (53 do 58.000 brez embalaže), margarina 280.000 (350.000). Obleke in obutev je v Avstriji cenejša 10 do 20 odstotkov, da o televizorjih, beli tehniki, steklu in keramiki sploh ne govorimo.

Cela vrsta stvari je cenejša tudi na Madžarskem. Kilogram sladkorja je 15.000 dinarjev. Potem sol, moka, jajčka, mleko itd. itd.

Najbrž je imel predsednik zveznega izvršnega sveta Ante Marković zelo prav, ko je pred nedavnim poudarjal psihološko plat naše inflacije. V naših trgovinah se je promet občutno zmanjšal. »Kaj bo, če Brdavska ne ukrotimo?« se ob tem sprašuje v trgovinskih in tudi proizvodnih delovnih organizacijah.

Da pa se naši občani v navalu potrošniške mrzlice, žal, vedno ne obnašajo tako kot bi se to za »turiste« v tujini spodobilo, to pa je že zgodba o drugem Brdavske.

Razprava o lastnini tudi na najvišji partijski ravni znova odkriva globoko zakorenjene predsodke: družbena lastnina naj bi bila najboljše in naj bi ohranila prednost pred drugimi oblikami lastnine, podobno kot naj bi tudi poslej obveljala avantgardnost komunistov v Zvezi komunistov Jugoslavije v glavnih papirjih o prihodnji ureditvi naše skupne dežele Jugoslavije.

Taka je podoba naše neuničljive administrativne sistemskosti v naših glavah, ki so bunkerji, naperjeni zoper vse novo, kar nastaja v življenju. S tem je tako kot z razpoloženjem tukajšnjih kmetov, ki so ob sprejemanju novega zakona o snovanju zadrug razburjeno vzkliknili: »Dovolj nam je že vsakršnih oblik organiziranja, omogočite nam sproščeno gospodarjenje, če res hočete imeti čim boljše delovne rezultate.«

Vse te reforme, ki jih že desetletja doživljamo kot neuresničljive, nas torej spominjajo na tisto pradedno šalo: »Ciganska banda, ko ugotovi, da je muzika slaba, ne zamenja instrumentov, temveč bando.« Seveda muzikanti, ki igrajo na pamet, ne morejo obstati v orkestru in se večno sklicevati na svoj naravni talent in posluš, kot se ne morejo obdržati tisti, ki sicer poznajo note, nimajo pa niti poslušalca niti talenta, čeprav si potrebno kakovost še tako pripisujejo. Pri nas pa je še vedno tako, da pripisujemo generalnim spremembam sistemskih rešitev največji pomen v orkestru gospodarnosti in razvoja.

SISTEMSKOST

Po tistem, kar vemo iz gospodarskih in drugih izkušenj, pa je očitno, da nihče ne more biti avantgarden samo zaradi tega, ker je to tako napisano v uzakonjenih pravilih obnašanja družbe, temveč le tedaj, če tako zares deluje, in sicer nenehno, sistematično, ne samo prepričljivo, temveč predvsem dokazljivo z dejanji. To pa je seveda odvisno od načina delovanja, saj je menda že nesporno, da se avantgardno ne more delovati s pozicij oblasti oziroma ukazovanja, temveč s pozicij zgledega dokazovanja prednosti tistega, kar načeloma in praktično zastopamo kot pot v prihodnost zase in s tem hkrati za vse druge.

Kaže, da smo že vsi prišli do spoznanja, da je s spreminjanjem sistemov oziroma sistemskih rešitev doseženo predvsem skiranje dosežanj računov, češ: kar je bilo, je bilo, zdaj začnemo znova in bo bolje. Zato zvenijo tukajšnje razprave o ukinitvi stanovanjskih sistemov z novim stanovanjskim zakonom ogorčeno, češ: kje pa je tisti denar, ki smo ga doslej dajali za stanovanjsko gradnjo, če naj poslej kar sami kupujemo stanovanja, in to ob dragih posojilih in morebitni pičli pomoči podjetij in drugih evantualnih dejavnikov.

Pravzaprav bi lahko ob vseh sistemskih spremembah zahtevali takšno polaganje računov, če že hočemo dokazati prednosti novih temeljev razvoja, kajti tudi najbolj povprečnemu gospodarju je jasno, da zapravljene denar (dolgovi) ni trden temelj nobenega novega sistema; vsem pa nam je znano, da večina občanov ni nikdar sodelovala pri odločanju o rezultatih dela, čeprav je (in bo) plačnik nastalih dolgov, ker je pač s takšnim ali drugačnim glasovanjem podpisoval biano čke nosilec oblasti oziroma dirigentom orkestra, ki smo ga nazadnje imenovali: samoupravljanje.

Ko zdaj poslušamo pesmico: »Kakšna bi Mona Liza bila, če bi delo Edvarda Kardelja bila?« (zdeklamiral jo je neki modrijan na tretjem kanalu beograjske televizije — a na račun ukinitvinih sistemov, se moramo vprašati, ali se je samoupravljanje izrodilo zaradi Kardeljeve napačne vizije socializma ali pa zaradi neuresničevanja načel, ki so bila temelj tudi samoupravnim interesnim skupnostim, ki niso nikdar postale samoupravne, pač zato, ker jih takšnih birokrati niso hoteli imeti? Kot je tudi veliko vprašanje kritikom samoupravljanja kot oblike uresničevanja teorije dela (Marxove), ali res ni bilo nikakršne sistematičnosti pri uresničevanju idej komunizma (znanstvenega materializma), ki vsebujejo tudi postopnost odmiranja klasične države, če naj bi zdaj vse slabo pri nas pripisali Kardeljevi državniški nesposobnosti, kot nekakšni »gospe ministrici«.

To vprašanje je za globoko razmišljanje o dogajanjih v tako imenovanem socialističnem svetu, ki še vedno vztraja pri družbeni lastnini (državni lastnini) kot neizbežni, zanikajoč s tem Marxovo misel, da v socializmu vlada živo delo nad minulim v nasprotju s kapitalizmom, kjer je v ospredju minulo delo.

Viktor Širec

Oton von H. čaka na boljše čase

Tako trdi Nedeljani Vjesnik, ko ugotavlja, zakaj se je Franz Josef Otto von Habsburg-Lothringen odpovedal kandidaturi za najvišjo funkcijo na Madžarskem — predsednika republike in istočasno ubiga, kaj bi bilo, če bi se nekoč, sicer že 77-letni Oton, dal izvoliti in potem okronati za madžarskega kralja, s Hrvaščino. Hrvaški sabor je namreč 29. oktobra 1918 pozabil Habsburžane razdeliti glede krone na katero so hrvaški velikaši davnega leta 1527 v Cetingradu prisegli Otonovemu predniku Ferdinandu Habsburškemu.

Zakaj neki si je Oton premislil? Kot je pred štirinajstimi dnevi dejal na nekem zborovanju v zahodnonemškem Baden-Badenu, so razlogi za to zgolj formalni. Oton Habsburški namreč smatra, da preobrazba političnega ustrojstva ne poteka logično, ker bi po njegovem morali najprej sprejeti novo ustavo. Tako pa bi se lahko zgodilo, da bi ga parlament ali nova ustava razrešila še preden bi pošteno ogrel predsedniški fotelj. Frankfurter Allgemeine ob tem piše, da je Habsburžana odvrnila od predsedniške kandidature skrb, kako bi njegova kandidatura lahko negativno vplivala na položaj Madžarske med vzhodnoevropskimi državami. Z drugimi besedami: Oton čaka, da nova madžarska demokracija preživi prve viharje in presenečenja, da preboli otroške bolezni in da dokončno zgine Brežnjeva doktrina omejene suverenosti in s tem tudi možnost tuje vojaške intervencije.

Oton von H. bi imel — čeprav se sliši to nekoliko neverjetno — precejšnjo prednost pred drugimi madžarskimi predsedniškimi kandidati. Ne nazadnje tudi zato, ker ga je nameravala kandidirati Neodvisna kmečka stranka, naslednica Stranke malih posestnikov, ki je na prvih (in zadnjih) demokratičnih volitvah na Madžarskem po vojni leta 1945 dobila celo 57 odstotkov glasov. Vodja neodvisne stranke Imre Boros je v zvezi s tem dejal, da bi bil

Habsburžan najbolj primerna osebnost za zagotovitev narodnega konsenza.

Če bi se zgodilo to, kar se (zaenkrat) ne bo, potem bi Oton, na svoji poti do predsedniškega fotelja na budimskem hribu, moral omogočiti kandidata komunistične (od nekaj tednov nazaj) socialistične stranke, tmreja

V žarišču dogodkov

Pozgaya, predstavnik stranke hudih sprememb, ki na veliko izgublja svoje člane, delno na račun novih formacij konservativnih težnj, izgublja pa tudi avtoriteto. Celot tisti, ki niso pristaši nekdanjih madžarskih dinastov, priznavajo, da je Habsburžanova odločitev daljnovidna.

Po katastrofi ob koncu prve svetovne vojne, je novoustanovljena avstrijska republika Habsburžanom odvzela pravico do cesarske krone, toda ti so se še naprej ukvarjali z mislijo, da bi ohranili vsaj madžarsko kraljevsko krono. Tako se je Karel (Otonov oče) spomladni in v jeseni leta 1921 vmešal v poskus obnovitve madžarske kraljevine. Pri teh vratolomnih zadevah je sodelovala tudi letos umrla Otonova mati Zita. Karel je potem leta 1922 umrl v izgnanstvu. Oton se je leta 1961 odrekel pravici do prestola. Leta 1978 je dobil zahodnonemško državljanstvo in leto za tem je bil na pred-

Zakaj pa ne — figov list?

Ko so prejšnji četrtek na seji CK Zveze komunistov Slovenije razpravljali o programskem dokumentu za bližajoči se 11. kongres ZKS, se je Vinko Hafner vprašal, zakaj naj bo med simboli kongresa rumena zvezda, če pač že ne bo zvezda rdeče barve. Predlagal je lipov list. Ko je potem član predsedstva CK Ciril Ribičič poskušal razložiti, zakaj v simbolu modra, rumena in zelena barva in zakaj ne figov list (kot mu je pomotoma ušlo), je bilo v dvorani precej hahljanja.

Pa res, zakaj ne figov list? Z njim so srednjeveški slikarji gotim aktom — pač zaradi moralnih predsodkov — zakrivali tisto, kar imata vsak moški in ženska. Verjetno nehotena sprememba lipovega v figov list je kot na krožniku ponujena za najrazličnejše satirične komentarje in pikre pripombe.

Če smo že tu, potem spomnimo še na slovensko ljudsko modrost, ki pravi, da se tista zadeva, ki jo ženske na starih slikah skrivajo s figovim listom, v sto letih obrabi le za debelino lipovega lista. Lipov list bi lahko bil tako vsaj znak naše kakovosti, če ge že ne bo v kongresnem znamenju.

Hvala vzdržljivi slovenski lipi!

Ko ni več železne zaveze...

Madžarska in avstrijska vlada sta se sporazumeli za ureditev mednarodnega mejnega prehoda na madžarsko-avstrijski meji med naseljenima Pinkamindszent in Güssing.

Hkrati je Železna županija predlagala zunanjemu ministru Madžarske odprtje štirih maloobmejnih prehodov, treh na avstrijski in enega na jugoslovanski meji, in sicer Gornji Senik—Martinje. Upajmo, da bo do tega kmalu prišlo, saj želijo obmejnega prebivalstva najbolj ilustrira sklep vaščanov Petrovega sela (Szentpetertfa), ki so voljni objekte maloobmejnega prehoda zgraditi z lastnimi sredstvi! (Gre za maloobmejni prehod Szentpetertfa—Eberau.)

log bavarske krščansko-socialne unije izvoljen za poslanca v štrasburški Evropski parlament kjer vodi parlamentarno komisijo za odnose z vzhodno Evropo. Oton von H. je tudi ugleden publicist.

Bil bi seveda enkratni primer, če bi se monarh spremenil v civilnega predsednika države; primerov v obrnjenem smislu v svetu kar mgli. Tudi madžarski medvojni regent, torej kraljev namestnik Miklos Horthy de Hagybanya je bil najprej, če že ne civil, samo admiral v avstroogrski mornarici.

Radoslav Stipetić potem v Nedeljnem Vjesniku razprda misel o tem, kaj bi bilo, če bi se Oton Habsburški nekoč le dal izvoliti za madžarskega predsednika, pa bi se nekega lepega dne ponovilo tisto, kar se je zgodilo sredi prejšnjega stoletja v Franciji, ko se je sicer civilni predsednik republike dal oklicati za francoskega cesarja Napoleona III.

Hrvaški sabor, ki je v svoji večstoletni zgodovini le redko bil na nivoju zgodovinske in narodne odgovornosti, je tistega usodnega 29. oktobra 1918 — kot kaže v pijanem stanju — zaradi zmagovalstva seveda, pozabil Habsburžanom odvzeti pravico do krone. »Regna sumus, non municipia.« so vso prejšnje stoletje govorili hrvaški politiki, torej smo kraljevina in ne neka samoupravna pokrajina, s čimer so se zoperstavljali madžaronskim pobudam, da Hrvaško spravijo na raven županij, ki imajo edino dolžnost, da izvajajo navedbe.

Če smo torej regna in ne municipia, potem nas tudi dandanes veže prisega praprednika Otona Habsburškega, in po sledi legitimitete, tudi njegovemu (okronanemu) prapotomcu.

Igra se končuje. Na vrsti je odločilna partija.

Sloga, zapisan v naslovu, je nekakšno geslo slovenske mladinske organizacije oziroma te ZSMS, kot naj bi se ta organizacija imenovala po novem. »ZSMS bo politična organizacija, ali pa je ne bo?«, je dejal Roman Lavtar na javni tribuni, ki so jo pred kongresom pripravili soboški mladinci. Skupaj s sekretarjem RK ZSMS Andrejem Verličem sta poskušala predstaviti spremembe, ki jih bo prinesel kongres konec tedna v Portorožu.

Po 27. septembru in sprejemu ustavnih dopolnil ni več dvomov. Pred nami je sprejemanje volilne zakonodaje, ki bo pomenila bistvene spremembe v političnem sistemu. Prav mladi so prvi odpirali vprašanja parlamentarne demokracije, neposrednih volitev in večstrankarskega sistema. In tudi zdaj hočejo biti dva koraka pred drugimi.

Vse to je vidno tudi v novem statutu in kongresnih resolucijah. Vse skupaj temelji na tem, da bo ZSMS praznopravna postala stranka. Doslej je imela pač monopol nad mladinci, sedaj pa bodo vstopali v njene vrste tisti, ki bodo sprejemali njen program in bodo želeli biti politično organizirani. To pa bo stvar interesa in sposobnosti vsakega posameznika.

ZSMS ostaja zaenkrat tudi še družbena organizacija, toda to ostaja samo še začasno, v prehodnem obdobju. Sicer pa

bi morali za reševanje splošnih problemov mlade generacije ustanoviti ministrstvo za mlade.

Katero so glavne spremembe v organiziranosti? Osnovne organizacijske enote bodo poslej občinske organizacije ZSMS. Da se bodo lahko konstituirale, je potrebno 25 članov. Sicer pa se bodo njeni člani predvsem teritorialno organizirali, ZSMS naj bi torej izginila iz podjetij, šol. Z ukinitvijo zgornje starostne meje (spodnja je 15 let) pa izgublja organizacija oznake mladinskosti, mladinska ostaja predvsem s svojim programom. Z obeh univerzitetnih konferenc pa bosta nastali dve samostojni študentski organizaciji.

Veliko polemik in razprav je bilo o tem, če so člani ZSMS lahko tudi člani drugih organizacij oziroma strank. Dokler se nimamo popolnoma izobliko-

vanega sistema, se bo to dogajalo. Sicer pa je problem dvojne članstva predvsem problem volilcev. Večina se jih namreč ne bo vključevala v stranke. Zavedati se moramo, da bo le malo ljudi organiziranih kot članov. Zato bo potrebno ljudi pritegniti predvsem s konkretnimi projekti.

V zadnjih dneh smo dobili programe različnih organizacij in zvez. Po mnenju mladincev so razlike le v konkretnem obnašanju, eni o stvarih le govorijo, drugi tudi ukrepajo. Takšen je bil recimo primer Azema Vlasija, ki so ga vsi obsodili kot politični proces, edino ZSMS pa je z izdajo knjige Nadire Vlasij tudi nekaj storila.

Moč političnih organizacij pa bodo pokazale predvsem volitve. Nov sistem tudi pomeni, da se bodo obdržali na položajih predvsem sposobni ljudje. In glede na uspeh na volitvah naj bi se porazdeljeval tudi denar.

Mnoge stvari prav gotovo še niso razčiščene, mnogih novih metod dela nismo vajeni. Na papirju in v besedah je marsikatera misel prelepa, toda šele življenje bo pokazalo, kakšne bodo stvari v resnici. S. Eštry

INA NAFTA LENDAVA

Se vedno aktualna nova rafinerija

Petrokemijska dejavnost Iznadavske lase Nafta, zlasti izdelava metanola, je v prvem polletju naravnala precej cenejša, zdaj, v drugem polletju, pa ta izdelava (zaradi nizkih cen na svetovnem tržišču) ne prinaša več ustreznega dohodka. Vprašanje je tudi, ali se bo stanje spremenilo, saj bodo konkurenca izdelovalci, ki so si predelovalce zmogljivosti uredili kar tik ob nabavljajščih, med temi je tudi predelava te surovine na lad-jah, zasidranih ob nabavljajščih nafte in plina v morju.

Ta čas v Lendavi tudi še ni znano, ali bodo montirali novo rafinerijsko opremo za predelavo nafte in plinskega kondenzata v nafte ne derivate, saj študija, ki jo pripravlja lastnik za ekonomijo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani, še ni gotova. Dejstvo pa je, da v Lendavi ne bodo kar tako opustili predelave nafte, saj gre za dejavnost, ki je bila včasih donosna. Če ne bo nove rafinerije, bodo pač dotlej, dokler bo možno in ekonomsko upravičeno, obnavljali dosedanje opremo. To pomeni po splošni oceni, saj bodo za ta namen samo letos porabili 7 milijard dinarjev. Ker gradnje nove rafinerije sami ne bodo zmogli, bodo pritegnili sovlagatelje. Govorijo celo o tujih partnerjih in mešanem podjetju. Ker imajo v Lendavi večdesetletne izkušnje s predelavo nafte oziroma izdelavo naftnih derivatov, do predelovalnih zmogljivosti je napeljavali jugoslovanski naftovod, dogovorili so se za surovino, zlasti plinski kondenzat iz nabavljajšč v Podravini, so v lni Nafti odločili, da bodo šli v veliko naložbo.

S. Sobočan

OBRATNO ZDRUŽENJE GORNJA RADGONA

Obmejnost ni izrabljena

Casi in razmere se spreminjajo, pa tako tudi odnosi med obrtniki in občino Gornja Radgona, saj — če omenimo samo davkarje — so odnosi zdaj korektni. Obrtniki se pač zavedajo, da se družbenim obveznostim ni mogoče izogniti, občina pa, da davkov ni mogoče navijati čez mero. Sicer pa davki niso pretežno breme, ampak prispevki samoupravnim interesnim skupnostim.

Iz študije, ki so jo pred nedavnim naredili v občini Gornja Radgona, izhaja, da določene obrtne dejavnosti niso dovolj razvite. Vprašanje pa je, ali sploh kdaj bodo, saj ima občan, ki se odloča za obrt, predvsem cilj: pridobivanje dohodka. Če tega ni, gre pač hitro na boben. Letos je v radgonski občini nekoliko manj obrtnikov kot lani, saj je obrtno dovoljenje vrnilo nekaj obrtnikov kovinske dejavnosti in

avtoprevoznikov. Vseh obrtnikov je zdaj 350. Da bi pospešili razvoj osebnega dela, so pripravili predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi razvojnega sklada, vendar ga je podpisalo premalo organizacij združenega dela. V radgonskem obrtnem združenju so mnenja, da je treba z akcijo nadaljevati, saj bi lahko z denarjem iz sklada pomagali na noge delavcem, ki bi se odločili za obrt, če njihovo delo ne bi bilo več potrebno v organizacijah združenega dela. Torej neke vrste pomoč pri osebnem zaposlovanju tehnoloških in ekonomskih presežkov iz združenega dela. Denar pa bi bil dobrodošel tudi za sofinanciranje razvojnih programov že delujočih zasebnih obratovalnic, posebej se tistih, ki so se že potrdile na tržišču in zaposlujejo več delavcev. Morda bi z njim pomagali tudi pri razširja-

nju obratovalnic in njihovemu posodabljanju, saj si zdaj obrtniki ne upajo najeti posojil, ker so pač visoke revalorizacijske in realne obresti. Pomoči pa tudi ni od organizacij združenega dela, s katerimi obrtniki poslovno sodelujejo, saj imajo te enake denarne težave. Sicer pa je industrijske kooperacije malo, kajti radgonski obrtniki imajo skromno industrijsko zaledje.

Kaže pa, da je v Radgoni veliko več možnosti za ustanavljanje malih lokalov (trgovinic, bifejev, storitvenih lokalov), saj je to obmejno mesto vedno bolj obiskano tudi iz sosednje avstrijske Radgone. Pri nas so namreč cene občutno nižje. V bližini mejnega prehoda je že nekaj takih lokalov, jih bo pa še več, menda v krajšem času tudi zasebna brezcarinska prodajalna.

Š. Sobočan

Delavska solidarnost na prepihu

Tudi v soboški občini zadnje čase velikokrat slišimo, da so rezultati gospodarjenja prenaprtni in da bodo le-ti do konca leta še slabši. Troši se celo dohodek, ki ga še ni, obremenitve gospodarstva se ne zmanjšujejo, v organizacijah združenega dela, ki poslujejo na meji rentabilnosti, pa delavci terjajo najprej pokritje lastnih potreb, vključno s sredstvi za osebne dohodka, šele nato pa odliv dohodka za skupno in splošno porabo. Poleg tega marsikaj plačujejo neobjektivno visoke obresti, pri čemer gospodarstvo ne zmora več višjih stroškov. Kljub statističnemu prikazu dviga realnih osebnih dohodkov se socialni in materialni položaj delavcev ne izboljšuje.

Gospodarska kriza družbe in grožnje s stavkami so vzrok za indeksiranje osebnih dohodkov, pri čemer se ne upoštevajo ustvarjeni rezultati dela, povečano razdeljevanje fiktivnih rezul-

tatov pa povečuje inflacijski val. V nekaterih delovnih organizacijah je zamrla tudi delavska solidarnost, zato v primeru težav ne morejo pričakovati kaj podobnega od drugih kolektivov. Da ne govorimo posebej o padanju likvidnosti v organizacijah združenega dela soboške občine in težavah, ki se pojavljajo zaradi blokiranja žiroračunov ozdov. Razmislimo bi treba tudi o približno dva tisoč delavcih, ki so zdaj nekakšen ekonomski presežek, in poiskati ustrezno pomoč tistim organizacijam, ki so se znašle v težkih likvidnostnih težavah.

Po drugi strani pa se povsod zavzemajo, da sta znanje in strokovnost ustrezno plačana; torej, da bo nagrajevanje po delu in re-

zultatih dela čim bolj pravično. To terja tudi racionalnejše organiziranje na vseh področjih človekovega ustvarjanja. Ker pa se z velikimi težavami ubadajo tudi v nekaterih uspešnih organizacijah združenega dela v soboški občini, ne bo možno več računati na njihovo nadaljnje obremenjevanje z raznimi prispevki in dajatvami. Kot je slišati, o obremenjevanju gospodarstva in osebnih dohodkov ne odločajo več zaposleni delavci v združenem delu in samoupravnih interesnih skupnostih, ampak zlasti izvršilni organi teh sisov ali skupščina občine. Ti naj bi tudi sprejeli odgovornost za posledice svojih odločitev.

Milan Jerše

— PROMETNA VARNOST —

BREZHIBNO VOZILO — VARNO VOZILO

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu in Agroservis sta preteklo soboto pripravila akcijo brezplačni tehnični pregledi. Udeležilo se je okrog 60 voznikov motornih vozil, od osebnih avtomobilov in traktorjev do avtobusov. Pokazalo se je, da so taki pregledi zelo koristni, saj so bili redki vozniki, ki na svojih konjčkih niso imeli napak, bodisi na krmilnem mehanizmu, zavorah ali svetlobnih telesih. Vse manjše pomanjkljivosti so na tehničnem pregledu odpravili. Prav bi bilo, da bi na brezplačne tehnične preglede, ki jih bodo organizirali tudi v prihodnje, prišlo še več voznikov.

F. M.

ZDRUŽENJE ŠOFERJEV IN AVTOMEHNIKOV MURSKA SOBOTA

VPISUJE KANDIDATE

V ŠOLO ZA POKLIC VOZNIK MOTORNEGA VOZILA.

VPIŠEJO SE LAHKO TISTI, KI IMAJO KONČANO POKLICNO ALI SREDNJO OZIROMA POKLICNO ŠOLO 3. STOPNJE.

PRIJAVE SPREJEMAMO DO 10. 11. 1989 NA SEDEŽU ZŠAM MURSKA SOBOTA, NORŠINSKA, VSAK DAN OD 7.00 DO 15.00.

Svete je nemogoče obuditi!

Ko smo pred desetletjem v posameznih pomurskih občinah ustanovljali družbene svete, smo od njih veliko pričakovali. Žal pa slišimo danes o njih največkrat dokaj kritične opazke in predvsem negativne ocene, kar pomeni, da se niso uveljavili v praksi. Očitni so zastoji na tem, sicer zelo pomembnem področju, kjer bi se morali srečati ne le pogledi skupščinskih organov, ampak tudi družbeno političnih organizacij in strokovnjakov, ko gre za obravnavo konkretne problematike. Skratka — v Pomurju niso zadovoljni z dosedanjim delovanjem družbenih svetov, saj se je večina sestala le enkrat; pa še to takrat, ko so jih ustanovili. Zakaj tako?

Naj si še toliko prizadevamo, tisto, kar smo že zdavnaj pokopali, je nemogoče obuditi! Ta misel se nam nehoti vsiljuje, ko skušamo prodreti v jedro problema, zakaj družbeni sveti niso zaživeli, kot smo si zamišljali. Njihovo ustanavljanje sta podrobneje urejala dogovor in odlok, sprejeta v delegatskih klopek. Spomnimo se, da so bili tedaj zelo popularni štirje družbeni sveti, in sicer za uredničevanje političnega sistema, za gospodarske odnose, samoupravno načrtovanje in razvoj, za mednarodne odnose in sodelovanje ter za kmetijstvo. Poleg tega sta bila za upravno področje ustanovljena družbena sveto za davčno politiko in inšpekcijski nadzor.

Izkušnje minulih let kažejo, da delo teh družbenih svetov, kljub vsem prizadevanjem, ni zaživelo v nobeni od pomurskih občin, zadnja štiri leta pa marsikje ugotavljajo, da je njihovo delo domala povsem zamrlo. Takšno je pač dejstvo, ki se mu žal ne moremo izogniti. Pričakovali smo, da se bodo v omenjenih družbenih svetih kresala različna mnenja in pogledi, ne pa, da je Zveza komunistov ali še katera od družbenopolitičnih organizacij prevzela nase vse obveznosti. Sprva so okrog sebe še izbirali krog udeležencev, predvsem iz vrst strokovnjakov, ki so šlo za obravnavo aktualnih tem, pozneje pa so te zadeve nekako zvedele. Seveda ne bi mogli trditi, da se je tu in tam pojavila tudi kaka izjema, kar pa samo potrjuje pravilo, da z njihovo učinkovitostjo nikjer niso zadovoljni. Čeprav ponekod zatrjujejo, da so

bili še do nedavna dokaj aktivni v družbenih svetih za politični sistem in gospodarske odnose ter za davčno politiko. Sicer pa o njihovi dejavnosti v Pomurju ra-je molčijo, ker družbeni sveti po letu 1982 praktično ne delujejo več, kot so si sprva zamišljali.

Pa ne pozabimo, da so imeli do leta 1974, ko smo sprejemali prejšnjo ustavo, ti družbeni sveti dokaj pomembno vlogo. Zdaj jih ne predvidevajo niti v občinskih statutih niti v najnovejših ustavnih dopolnilih, kar pomeni, da so nam postali odveč. Nič čudnega, če smo nekatere zadeve, povezane z delovanjem družbenih svetov, opuščali že prej. Morda pa so načrtovalci razvoja, predvsem pa sprememb v družbenopolitičnem sistemu, že vnaprej računali na takšno usodo družbenih svetov? Lahko pa se zgodi, da jih bomo vendarle zopet obudili v kakšni drugačni preobleki. Praksa nas namreč uči, da nas v zdajšnjih razmerah, ko so marsikateri rešitve še vedno zavite v meglo, ne sme nič več presenetiti!

Milan Jerše

— KOMENTAR —

ZA BOLJŠI VOLILNI SISTEM

Ker vemo, da bi že septembra morali v republiški skupščini obravnavati delovno zasnovane nove volilne zakonodaje, pa se je zaradi zapletov glede dokončnega besedila ustavnega dopolnila o volitvah v družbenopolitične zbornice to zgodilo šele sredi minulega tedna, se nas upravičeno loteva nemir. Do splošnih delegatskih volitev, ki bodo spomladaj prihodnje leto, namreč ni več daleč, do takrat pa bomo morali imeti jasna pravila volilne igre. Ta bodo morala upoštevati pluralizem v naši družbi in slediti spremembam, kajti ljudje vedno glasneje zahtevajo neposredne in tajne volitve. To pomeni v praksi tudi več kandidatov, več programov in videnj za reševanje aktualnih družbenih problemov.

Pritrditi velja, da so vsa dosedanja volilna pravila za življenjsko prakso. Problem je, da so bili vsi dosedajšnji predpisi na tem področju pisani za posameznika, ki je bil predlagan ali izvoljen, kar je bila desetletja utečena praksa. Ti predpisi so nastali v povsem drugačnem času od sedanjega, ko doživljamo popolne obrate. Kljub kritičnosti do volilnih predpisov pa vendarle ni mogoče povsem zanikati določenega napredka. Če drugega ne, je padel marsikateri tabu. Zdaj je predstavitev kandidatov že nekaj samoumevnega in nujnega. Porajajo se nova, različna družbena gibanja, ki bočejo imeti svoj vpliv, ki bočejo sodelovati. Ob volitvah želijo uveljaviti svoje programe in kandidate, ki bočejo dobiti čim večjo podporo javnosti za svojo legitimnost. Zato bodo volilna pravila morala upoštevati pluralizem v naši družbi in slediti spremembam. Navsezadnje — volilni pravilnik bi moral biti zrcalna podoba vsega, kar se dogaja v pluralistični družbi. In Socialistična zveza je prav gotovo odgovorna, da ta podoba ne bo izkrivljena. Končno je s tem povezana tudi njena prenova. Gotovo bo že s tem, ko bo za vsako funkcijo predlaganih več kandidatov, odpadel marsikateri dvom o volitvah.

Vsi se strinjamo, da si želimo neposredne in tajne volitve, ker se z njimi kaže zaupanje ljudi. Nedvomno bo treba v volilnih postopkih še marsikaj spremeniti in tudi volilni štabi poslej ne bodo odveč. Kajti, če človek dela, nima časa analizirati svojih napak v programu, nastopih itd., kaj šele sokandidata. Če se bodo v prihodnje stvari razvijale tako, kakor pričakujemo, in bodo kandidati hoteli voditi angažirano volilno kampanjo, ne bodo več mogli delati sami, ampak sodelovati s štabi in vsem, kar sodi zraven.

Vse to dokazuje, da je posebna delovna skupina za pripravo izborno volilne zakonodaje, ki so jo imenovali odbori vseh treh zborov republiške skupščine za politični sistem, pred zelo težavno nalogo. Skupina, v kateri sodelujejo tudi predstavniki strokovne javnosti in podpisnici izjave Kakšne volitve hočemo, se je doslej sporazumela le o volitvah za republiški družbenopolitični zbor. In prav o tem je slišati še različne poglede, ki jih bo treba čim prej uskladiti. Zato za volitve v družbenopolitični zbor še niso ponudili dokončne rešitve, ampak način določanja kandidatov in volitve prepuščajo zakonu. Zacetkrat se je medzborovska skupina odločila za različno proporcionalnega sistema volitev, kar pomeni, da bodo volilci lahko določeno število glasov dali ali samo eni organizaciji ali posameznikom z več list. Kandidate za delegate, ki jih bodo predlagali delovni ljudje in občani, pa naj bi določale politične organizacije ali volilci na zborih volilcev ali pa volilci s podpisovanjem. Čas neusmiljeno teče, neznan pa je še vedno veliko. Skratka — sloviti Sokratov stavek »Vem samo to, da nič ne vem« je v nemira polni družbi aktualen bolj kot kdaj prej!

Milan Jerše

ELEKTRO-KONTAKT ZAGREB
TOZD ELEKTROMATERIAL
LENDAVA
KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA
PONOVNO
objavlja
prosta dela in naloge

ORGANIZATOR-PROGRAMER

Pogoji:

- visoka ali višja izobrazba organizacijsko-informacijske in druge ustrezne smeri,
- 3 leta delovnih izkušenj pri programiranju in organiziranju sistemov INFO,
- pasivno znanje enega svetovnih jezikov,
- 3-mesečno poskusno delo.

PROGRAMER

Pogoji:

- višja ali srednja izobrazba organizacijsko-informacijske ali druge ustrezne smeri,
- 3 leta delovnih izkušenj pri programiranju AOP,
- pasivno znanje enega svetovnih jezikov,
- poskusno delo traja 3 mesece.

Delovno razmerje sklenemo za nedoločen čas. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi na naslov: ELEKTRO-KONTAKT, TOZD Elektromaterial Lendava, Kolodvorska 8. O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

NOVI TELEFONI

Delavci DO za ptt promet Murska Sobota imajo te dni veliko dela na terenu. Tako v krajevnih skupnostih Gaberje, Lakoš in Hotiza priklapljaajo na telefonsko omrežje (centrulo v Lendavi) nove telefonske naročnike — skupaj jih bo okrog 360 — obenem pa gradijo krajevno telefonsko omrežje v Dobrovniku, Puconcih in Črešnjicah.

Te dni pa poteka tudi akcija za nov program mobitel, to je za telefona v prometnih transportnih sredstvih. Priključek enega takšnega telefona bo stal okrog 14.200 nemških mark v dinarski protivrednosti. Doslej so prejeli 15 pisnih prijav, računajo pa, da se jih bo v Pomurju za to novost odločilo še najmanj toliko, ker so rok za prijavo podaljšali. Kot je znano, bo v Sloveniji na voljo 1000 brezžičnih telefonov v avtomobilih, avtobusih ali tovornjakih in prav toliko tudi na Hrvaškem, saj gre za skupno centrulo, ki bo v Zagrebu. Kupili so jo že pred univerziado in jo takrat tudi nameravali spraviti v promet, vendar je ostalo le pri zamisli, zdaj pa gre končno zares.

Jože Graj

Nekje med Švico in Bangladešem

inovacije

Zamislite si, da skupini veslačev naročite, naj igrajo igro, za katero še niti ni pravil. Ne vedo niti, kaj je igranje, niti kje je. Ne vedo niti proti komu igrajo! To so razmere, v katerih morajo igrati nove organizacije.

(Prof. Derek F. Abell)

Pomenljiva presoja je kot nalašč za to, da jo dodamo k zdajšnjim seminarjem o zakonu o podjetjih in zakonu o delovnih razmerjih v Sloveniji. Enega takih smo te dni spremljali v Radencih, o čemer posebej poročamo. Ustavimo pa se v Lendavi, kjer so pred tednom dni z Borovo pesnitvijo Šel je popotnik skozi atomski vek in Pintarjevo predpostavko, da smo pri razvoju na jugoslovanskih tleh običajali nekje med Švico in Bangladešem, opravili osrednjo prireditel v okviru »meseca inovativne dejavnosti«. Tako vsaj sta dogodek v delavnici lendavskega srednješolskega centra opredelila občinski sindikalni svet in občinska raziskovalna skupnost. Podelili so namreč vsakoletna priznanja in nagrade inovatorjem s prikazom inovacijskih dosežkov in strokovnim predavanjem namestnika predsednika republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost in tehnologijo, Emila Milana Pintarja.

Nagrada, ki še za izdatnejšo večerjo komaj zaleže

Blesteč govorec, ki zna ob pravem času, na pravem kraju, pred pravim občestvom razdreti pravo štrno, smo si mislili ob spremljanju predavanja E. M. Pintarja v šolski učilnici za novo tehnologijo z najsodobnejšima, računalniško krmiljenima strojema. Čestital je inovatorjem z neprikrito ironijo, da si morejo za podeljeno nagrado v malo boljši restavraciji kvečjemu plačati večerjo, kje pa, da bi si recimo mogli kupiti kvadratni meter stanovanja.

Na natečaj je prišlo 17 vlog — iz Elektrokontaktovskega tozda Elektro material, Tovarne logistične opreme, Gorenja Varstroj in Ine Nafta — ki so jih presojali po ekonomskem vplivu dosežka, po njegovi uporabnosti, izvirnosti in pomembnosti ter izobrazbeni stopnji prijavitelja. Prvi dve nagradi v višini po dva milijona dinarjev so dobili: Silvo Domjan, Janez Gonc, Stefan Vidak, Vlado Magdalenič, Ignac Hren in Janez Orban iz Varstroja za nove naprave iz družine varilnih aparatov (polavtomata MIG/MAG nad 400 amperov, tistorska gradnja) ter Tibor Hebar iz Nafta za inovacijo v proizvodnji flukoferida. Iz obrazložitve: »Na osnovi razvojnega projekta je bil v letu 1989 opravljen nadaljnji razvoj tistorsko reguliranih naprav za impulzivno varjenje jakosti 400 in 600 amperov. Skupina izvajalcev je med izvajanjem naloge uvedla več inovacijskih rešitev (podajalna naprava, daljinske komande, elektronika). Na tej osnovi se bo v Varstroju začela redna proizvodnja kakovostnih naprav za impulzivno varjenje pod oznakami VARMIG 400 T14 in VARMIG 600 T04. Flukoferid je kemikalija, namenjena flukolaciji v procesu obdelave vode in je popoln nadomestek za prej uporabljan železov triklorid, ki je uvozna sestavina. Z izdelavo lastne kemikalije flukoferida kot flukolanta, ki je desetkrat cenejši od uvoznih kemikalij, so lani prihranili 150 milijonov dinarjev. Razvoj flukoferida v energetiki je potekal postopoma in s sprotim testiranjem. Niti testiranje niti uvajanje novih tehnologij v normalne delovne postopke ni bila normalna delovna obveznost Tiborja Hebarja,« dobesedno navajamo.

Milijon dinarjev sta prejela Bojan Rožman in Evgen Hrženjak iz Tovarne logistične opreme za električni sedežni visokodržni vilicar frontalne izvedbe. »Vilicar pod oznako E SV/F-10 je namenjen dvigavanju, nalaganju in manipulaciji paletiranega blaga v skladiščih. Ker je vilicar frontalne izvedbe, je možno odvzemati palete z vseh strani ter pristop samega k skladiščnemu paletnemu regalu, ki ne potrebuje talnega pristopa,« si spet pomagamo z obrazložitvijo. Po 500 tisočakov so dali: Martinu Jerebicu s sodelavci iz Varstroja (za inovacijo Linija za rekonstrukcijo držala anod), Jožetu Muršiču s sodelavci iz Nafta (za inovacijo Lendur 111 in Lendur 120), Ladislavu Gaalu s sodelavci iz Nafta za inovacijo Fenolne smole LF 200, Đuru Vugrinu iz Elektrokontakta (za inovacijo Ukinitev kovinske matice M-10XL pri tipki za VGR), Stefanu Rudašu in Ernestu Sekerešu iz Varstroja (za inovacijo Pnevmatska nihalna vrata) in Evgenu Herženjaku iz Tovarne logistične opreme (za inovacijo Baterijsko hidravlično dvigalo).

Če so ti ljudje dobili prej miloščno kot pošteno nagrado, je krivda v odnosu do nagrajevanja znanja. Sicer pa roko na srce — tako Pintar! — še vedno pri nas živimo od firme in ne za firmo. In taki naj bi vstopali v Evropo '92! Neizbežnost diferenciacije je na dani, saj recimo razviti svet prehaja v čedalje večjo specializacijo, profesionalizacijo, skratka, v poglobljeno delitev dela. Sami boste morali opraviti premike pri nagrajevanju znanja, je menil Pintar in vnovič zabelil s prispodobno: če vam zdaj sije sonce v hrbet, upam, da ni usodno, saj bi moralo biti narobe. Mislim je pač na sonce znanja, ki gotovo vzhaja tudi tistim mladim raziskovalcem iz osnovne šole Crenšovi in osnovne šole Drago Lugačič, ki imajo na razstavi na ogled lastne izdelke — raziskovalne naloge.

Prispodoba, ki ne potrebuje komentarja

Vsekakor velja tudi za pokrajino ob Muri, slišali pa smo jo na jugoslovanskem simpoziju Ekosocializem — nov družbenorazvojni projekt, ki je bil 12. in 13. oktobra v Mariboru. Povedal jo je dr. Andrej Kim. »Rastoči novoveški instrumentalno-gospodarski koncept znanosti in tehnologije je potiskal v ozadje neko zlo slutnjo antične grške in orientalske previdnosti, ki je lepo izražena v prilogi učenca Konfucija Cekunga s starcem, ki je z vrčem zalival vrt. Cekung ga je podučil, da bi z mehansko napravo z lahkoto namakal stokrat večje zemljišče. Starcu mu je odvrnil, da ne gre za to, da ne bi poznal takih pripomočkov, da pa ga je sram, da bi jih uporabljal. Iz moralnih razlogov odkloni takšno napravo, češ da je slišal od svojega učitelja, da so tisti, ki uporabljajo spretna pomagala, zvit pri svojih poslih, a če so zvit pri svojem delu, so zvit tudi v svojem srcu, a tisti, ki imajo zvitost v srcu, ne morejo biti čisti in nepokvarjeni, če pa niso čisti in nepokvarjeni v svojem srcu, so nemirni v duhu. Iz današnje vladajoče kulture ekonomske nujnosti in dobiti tehnike napredka je navedena zgodba šolski primer antične konzervativne antitehnične miselnosti, ki je imela svoje sociološko ozadje v obstoječi družbeni delitvi dela. Pa vendar nas moderni znanstveno-tehnični razvoj vse bolj potiska v okoliščine, ko bomo postali dovzetnejši za sporočila stare vzhodnejaške modrosti in ne bomo več do nje oholo prezirljivi in posmehljivi. Znanstvenotehnični napredek iznaša takšna ekološka in antropološka tveganja, da se bomo prej ali slej znašli v situaciji starega kitajskega vrtnarja, ko bomo prisiljeni reči: ne gre za to, da ne bi znali in mogli tehnično proizvesti te in te stvari, ampak je moralno neprimerno in ekološko preveč tvegano, da bi jih uporabili.«

Pa še to: V Titovem Uzicu je bil konec minulega tedna (27. in 28. oktobra) drugi kongres izumiteljev Jugoslavije. Na dnevne shode ustvarjalcev in avtorjev novih idej iz vse države so si gotovo imeli kaj povedati. Tema je bila namreč, kako posodobiti družbeno-ekonomske predpise, da bi lažje in hitreje napravili iz SFRJ inovativno družbo in jo tako izvlekli iz sedanje krize. Pomurskih izumiteljskih delegatov — med 33 iz Slovenije — ni bilo: kot da se jih vse skupaj ne tiče.

Branko Žunec

DRAŽJE TUDI ZDRAVSTVO

Po podatkih slovenskega zavoda za statistiko je bila rast neto osebnih dohodkov v avgustu 35,8 odstotka. Prav za toliko bo v novembru večja soudeležba pri zdravstvenih storitvah. Tako bo za prvi pregled pri splošnem zdravniku treba dati 37 tisoč 900 dinarjev in za ponovni pregled 19 tisočakov. Obisk na domu bo stal 93 tisoč din, nočni 185 tisoč 600 in vsak prvi pregled v specialistični ambulanti 73 tisoč 900 dinarjev.

Zdravilo na recept in sanitetni material bo od prvega novembra po 25 tisoč 300 dinarjev in reševalni prevoz za nujno medicinsko pomoč 63 tisoč 700 dinarjev.

Dražja bo seveda tudi oskrba v bolnišnici, saj bo dan v bolnici ali zdravilišču za največ 15 dni stal 55 tisoč 100 dinarjev, sprejem v bolnišnico in pregled, tudi v zdravilišču, pa bo 183 tisoč 900 dinarjev.

Po samoupravnem sporazumu so storitve zdravnikov, ki ni izbrani zdravnik uporabnika, in pa storitve, opravljene brez napotni-

ce, dražje od drugih storitev. Po dražje pa se bodo prav tako s prvim novembrom. Pregled pri neizbranim zdravniku bo 122 tisoč 200 dinarjev, pri specialistu 177 tisoč 900 in storitve brez na-

potnice 184 tisoč 400 dinarjev (za preglede, ki bi jih po delitvi dela uporabniki morali koristiti v osnovni zdravstveni dejavnosti).

mh

NOVI PROSTORI ZA PRIZADETE NA VIDU

Na dan, ko so v Puconcih odpirali novo hladilnico Kmetijske zadruge Panonka, so pri medobčinskem društvu slepih in slabovidnih uradno odprli nove prostore v nekdanji kirurgiji v Murski Soboti. Tja so tako prvič prišli vsi predstavniki slovenskih društev prizadetih na vidu in predsednik slovenske zveze, in imeli sejo izvršilnega odbora. Otvoritev in prihod gostov iz vseh delov Slovenije sta minila tiho, brez pozornosti občinskih moč.

Gostje so čestitali pomurskemu društvu za veliko pridobitev ter poudarili, da so primerni prostori osnovni pogoj za delo društva, ki ni ljubiteljskega značaja. Motilo jih je to, da so spet v drugem nadstropju in je v dvigalu treba imeti spremljevalca.

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih pa se je povežalo z invalidskimi delavnicami, s katerimi so pod isto streho in skupaj pripravljajo nekatere naloge. Radi bi imeli tudi prostore za rekreacijo in prav o tem in še čem se pogovarjajo s Solidarnostjo.

mh

Omizje: kaj je/bo z deželo ob tromejniku? (II.)

»ELEMENTARNE NESREČE« DAN NA DAN

Predpostavka: najmanj razvite pokrajine, najmanj kadra z visoko izobrazbo, bolj razvite, več kadra — Motiviranje razpoložljivih strokovnjakov v neformalnih skupinah na konkretnih projektih — Da se s podjetništvom ne bi/bo ponovila zgodba o zakonu o združenem delu — Odpiranje v svet terja obvladovanje jezikov, poznavanje računalniških tehnologij, usposobljenost iz marketinga in menedžerstva — Nadaljuje se možgansko siromašenje Pomurja.

Še vedno smo pri prvi okrogli mizi in skušamo luščiti vitalna iskanja in tveganja v deželi ob tromeji. Dr. Stefan Špilak zatrjuje, da bi že moralo priti do popolne zamenjave vodstvenega kadra, če naj se razmahnejo kakršnoli možnosti za razvoj. »To je zakonitost, od katere ni odstopanja; naj bo v ZR Nemčiji ali pri nas. Zadevo sem z nekoliko drugih vidikov obravnaval v svoji doktorski disertaciji. Vendar se nato poraja vprašanje t. i. kritične mase kadra. Če zdaj podjetja izenačim z inovatorji: vse velike inovacije so bile uresničene v velikih podjetjih, kjer razpolagajo z več tisoč strokovnjaki z visoko izobrazbo. Pa v Pomurju? V gospodarstvu jih je okrog 700, v negospodarstvu kakih 400 z visoko izobrazbo. (V Muri je pri 6500 zaposlenih 130 ljudi z visoko izobrazbo — op. Ivanka Klopčič) Menim, da pomeni za nas vsakdo, ki odide iz pokrajine, večjo izgubo kot če bi nas recimo zadela elementarna nesreča manjšega obsega. Posledice nezgode se naslednje leto skoraj več ne poznajo, škoda zaradi odliva kadrov pa čutimo najmanj desetletje in več. Sicer pa so pomurske občine po številu študentov, vpisanih na višje in visoke šole, pod slovenskim povprečjem; moja, lendavska, je na slavnem zadnjem mestu že leta. Povsem logično je, če dobimo iz centrov umazano industrijo, ki zahteva velike površine in v glavnem nekvificirano delovno silo; mislim na Ilirijo-Vedrogo. Kakih 130 ljudi je dobilo zaposlitev, toda to z razvojnega vidika, z vidika izobraževanja, nič ne pomeni. Planika v Turnišču ima pri 800 zaposlenih se mi zdi, da deset višješolsko izobraženih delavcev. Medtem ko so tu zaposleni delali zato, da so se v Kranju desetletje izobraževali inženirji, pri nas ugotavljamo, da jih nimamo. Seveda, tu jih ni bilo treba — ne inženirjev ne ekonomistov ne drugih profilov. Podobno se je dogajalo v ostalih disclosiranih tozidih in obratih. Gospodarski sestav, predvsem industrijski, delovno intenziven, je povsem logična posledica procesov, ki so se dogajali na kadrovskem področju. V tej zvezi nam je lahko za vzor Bavarska, kjer je skupina ekonomistov, podjetnikov, na čelu s Straussom, v zadnjih dveh desetletjih spravila to območje — v razvojnem smislu — s predzadnjega na drugo mesto v ZR Nemčiji, takoj za Baden-Württembergom. Bavarska je danes vodilna evropska dežela v elektroniki ob hkratni zavidljivi ravni kmetijstva,« povzema nam avtorja »izvirnega« podjetniškega scenarija za deželo ob Muri.

Sesti na tretji val in hajdi v informacijsko prihodnost

Rudi Cipot pripominja, da je v Pomurju dovolj kadra, vprašanje je le, kako ga ustrezno motivirati. »Štipendije gotovo niso motivacijski dejavnik; so le satisfaktor oz. higiena. Štipendijo pač moraš imeti, da lahko preživiš v

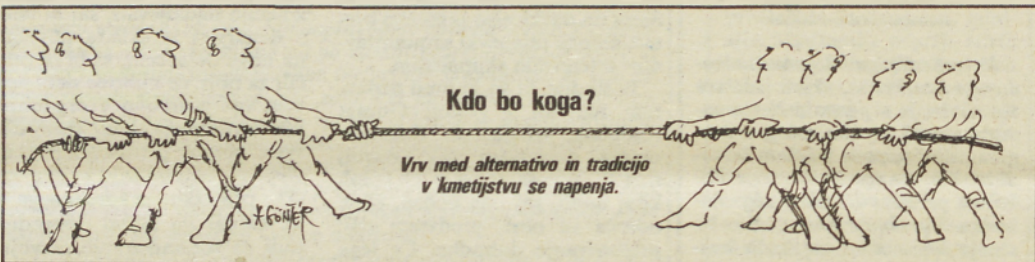
Ljubljani. Kar pa se tiče organizacije, predvsem razvojne ustanove, ki naj bi todeleko zaživela, bi povedal, da bi morali utreti pot animiranih kadrovskega potenciala v neformalnih skupinah na konkretnih, zanimivih projektih. Dejstvo je, da še vedno nimamo nam lastnega, avtohtonega razvojnega projekta ali pro-

spodarski preobrazbi, si je ne morem predstavljati v Platani, ki je nizkoakumulativna, kjer praktično ni sredstev za golo preživetje. Veliko več upanja vidim v uspešnih organizacijah in med njimi sta gotovo tako sozd ABC Pomurka kot Mura — kot nosilca za razvojno preobrat,« razumemo zdajšnjega direktorja Zavarovalne skupnosti Triglav v Murski Soboti, sicer pa profesorja matematike in fizike.

Kaj pa strošek čakajočega kadra? In patenti?

»Povejte mi razvojne cilje Pomurja (naj bodo pretekli, sedanjí ali prihodnji), za katerimi nekdo

deset zaposlenih eno štipendijo na fakulteti. Tako podjetje bo prihodnje ludo ustanovilo novo podjetje. Tudi v Pomurju je mogoče dobiti tuja vlaganja, toda za sodobno proizvodnjo bo tuji partner rabil strokovnjake. In če bo projekt padel, bo padel samo zaradi tega, ker ni strokovnjakov. Pred leti sem delal v Varstroju in je firma, ki nas je obvladovala, zaslužila na vseh naših izdelkih (varilnih aparatih), ki smo jih delali z izgubo. Imela je približno šestkrat več delavcev z visoko izobrazbo. Pa ima Varstroj precej kadra in je z Nafto na vrhu v lendavski občini. Obvladovala nas je zato, ker je ime-

grama, ki bi dal odgovor na vprašanje o prihodnosti naše pokrajine. Njena politično-sistem-ska organiziranost se mi zdi nepomembna. Vodstva političnih organizacij in upravnih ustanov bi se morala nad tem zamisliti, če hočejo stopiti v korak s t. i. informatizirano družbo. Ko sem to prvič povedal — namreč, da bi morali sesti, po Tofflerju, na tretji val — so nekateri v Murski Soboti rekli: Temu Cipotu se pa meša! V bistvu pa se bo v ZDA v 90-ih letih že 50 odstotkov ljudi ukvarjalo z informacijami (zajemanje, obdelovanje, razpečevanje) in tudi mi se temu ne bomo mogli izogniti. Trdim celo, da imamo na tem področju večje šanse: kot marsikje po Sloveniji. Naj pridejo na vodilne položaje sodobno misleči ljudje. Nekaj jih je že. Žal mi bo, če se bo na primer v kmetijstvu nadaljevala politika tradicionalizma in vselej se upam z argumenti boriti proti tistim, ki zatrjujejo, da imamo premalo hrane in zato moramo še naprej gojiti intenzivno kmetijstvo. Stroški dela in energije, ki jih vlagamo vanj, so namreč v primerjavi z rezultati preveliki. In tu je največji spor. Pa ne zaradi obstoja sozda. Sozda ima ravno to prednost, da je po kadrovskem potencialu toliko močan, da bi lahko razmišljali o preustroju v nekaj drugega, na bistveno drugačnih predpostavkah kot sta izključno kmetijstvo in predelovanje hrane. Znotraj sebe bi mogel najti dovolj moči za ukvarjanje z neko vzporedno dejavnostjo. Če govorimo o go-

stoji kot oseba z imenom in priimkom, ki bo ob naslednji kandidaturi za katerokoli funkcijo v gospodarstvu ali v politiki ali kjerkoli odgovarjal kot Reagan: To sem dosegel, tega ne. Razvoj območja ni zadeva skupin. Govorim o razliki med strategijo in politiko. Preprosto: nimamo instrumentarija za spodbujanje inovativnih, podjetniških skupin in posameznikov, da bi dali še več od sebe kot so pripravljeni dati. Kako je z zavorami, vemo in ta hip ni pomembno. Pomembno je, da je za določeno zamisljivo, programom, projektom, ime in priimek,« pojasnjuje sobesednik. »V kateri pomurski organizaciji pa imajo strošek čakajočega kadra — recimo v višini enega odstotka vseh osebnih dohodkov za strokovnjake, ki se ukvarjajo samo z razvojem in inoviranjem. V eni od organizacij sem ga uspel uvesti, vendar za računovodjo, ker so se bali, če stari računovodja odide ali umre, kdo ga bo nadomestil. Od tod izhaja množica drugih zadev, recimo diverzifikacija dejavnosti nekega podjetja. Koliko diverzifikacij dejavnosti pa je v tem desetletju bilo v največjih podjetjih v Pomurju? Koliko je bilo patentov za nove izdelke? Po mojih podatkih vsega sedem. (Pri tem se šteje le družbeni in ne zasebni sektor — op. B. Ž.) Omenjeno je bilo štipendiranje, ki ga osebno uporabljam kot sinonim za to, koliko po firmah skrbijo za kader, koliko ga šolajo na zalogo. V tujini, recimo v bližnjem avstrijskem Gradcu, razpisujejo na

la znanja iz marketinga, menedžerstva, tehnologije. Zato je lahko dosegala toliko večji promet. O tem najbrž ni kaj polemizirati; sicer pa berite Jerovška, Županova, Rusa, Kavčiča! Temeljni problem na Slovenskem vidim v naslednjem: najmanj razvite pokrajine imajo najmanj kadra z visoko izobrazbo, bolj razvite več kadra.«

Zdaj gre za merjenje moči, za pripravljenost na spremembe

Rudi Cipot verjame v naslednje: »Če bi bili sestavi, ki vodijo zadruge ali temeljne zadržne organizacije, v celoti odvisni od ostanka dohodka določene proizvodne enote ali določenega števila kmetov, za katere so strokovno odgovorni, bi se verjetno drugače obnašali. Sozd ABC Pomurka čez noč ne more spremeniti filozofije. Ampak zdaj gre za merjenje moči, za to, če je sploh pripravljenost, da bi se karkoli spremenilo. Mislim, da je prišlo do bistvenih sprememb v prilogi s tistim pred tremi ali štirimi leti, ko smo začeli z našim projektom za globalno razvojno strategijo kmetijstva. Bom odkrito povedal: slovenska Zveza komunistov v tistem trenutku ni bila naklonjena temu, da bi v skupini delali nekomunisti. Zdaj je to prevzela v svojo prenovi in veseli se, da se je to zgodilo.« Nekdanji občinski partijski sekretar v Murski Soboti pa ob tem opozarja, da se v podjetništvu ne bi ponovila zgodba z zakonom o združenem delu, ko se je na veliko govorilo o inoviranju pa ni bilo kaj prida koristiti. Dr. Špilak dodaja: »Treba je skokovito povečati število štipendij na visokih in višjih šolah — in to nekajkrat. Z vidika tistih, ki zdaj zasedajo položaje, je to dvakrat nevarno: stroški, ki bodo šele dajali učinke, in konkurenca. Zamislite si, da bi imeli 3000 izobražencev in da bi se med njimi za izbor nekega direktorja prijavilo 10 ljudi, ki bi ustrezali. V zdajšnjih razmerah se prijavita dva, kvečjemu trije, pa še ti ne ustrezajo pogojem. In to je naša konkurenca.«

Branko ŽUNEC (se nadaljuje)

7.033.100,-
4.030.200,-
m. obleka:
6.497.750,-
m. plašč:

TRGOVINA — ČAKAJOČ NA BOLJŠI JUTRI

Trgovina brez kupcev — septembra 20 % manjša prodaja — v trgovinah s pohištvom prodaja manjša za 50 % — nakupi čez mejo

4.606.000,-
srajce:
2.385.200,-
1.974.000,-
1.891.700,-

Mogoče bo spet kdo rekel: le kaj hočejo ti novinarji, kaj drežajo v stvari, ki se jih ne tičejo in jih ne poznajo! Mogoče res, res pa je tudi, da smo kupci kot vsi drugi, zato nam dovolite, da enkrat pogledamo stvari z njihovi očmi. Kar se zadnje čase dogaja pri prodaji (vse od izdelave pa do blagajne v trgovini), je verjetno nerazumljivo ali pa nesmiselno še tako podkovanemu strokovnjaku.

Še pred kratkim so bile trgovine v sosednji Avstriji skoraj prazne, trgovci pa so motile tudi brazdarinske prodajalne. Zadnje tedne pa so na mejnih prehodih z Avstrijo, Madžarsko in Italijo spet vrste. Vzrok je enostaven: nakup čez mejo je spet v modi. Pa ne le zaradi kave! Le kdo bi si mislil, da se bomo kdaj ceneje oblačili v Avstriji kot doma, živela nakupovalni na Madžarskem, pohištvo in gospodinjstvene aparate pa v Medžimurju, ker tamkajšnji trgovci vedno najdejo kakšen »ventil«, ki koristi kupcem in njim. Vzroki so različni: ne-normalno visoke cene izdelkov v naših trgovinah in ukinitve raznih ugodnosti pri nakupu, novi carinski predpisi, ki dovoljujejo večji uvoz blaga brez carine, in končno tudi (kar ni zanemarljivo) sta izbira in kakovost blaga v trgovinah čez mejo boljše kot pri nas, kjer cene niso odraz kakovosti.

Devize v tujo blagajno

Odločitev vlade, ki poveča vrednost blaga, ki bi ga naši državljani lahko uvozili brez carine, smo sicer pričakovali in zahtevali, kljub temu pa nas je presenetila. Zahtevali smo jo (predvsem pa naši sosedje) zaradi tega, ker je dosedanje dinarsko vrednost prehitela inflacija in je bila ves čas precej nižja kot vrednost, ki jo lahko nesejo čez mejo Avstriji. Vse za dobrosoedske odnose! Kljub temu pa smo presenečeni, kajti 100 dolarjev (dandanes se, kaže, vse računa v devizah) je kar precej denarja (v primerjavi s prejšnjimi vrednostmi, čez mejo pa je dovoljeno peljati tudi 5 kilogramov kave. Prepričana sem, da Pomurci zaradi tega ne bodo spili 5-krat več kave kot prej, zato se tega predpisa bolj veselijo državljani iz notranjosti.

Od 7. oktobra torej inflacija ne vpliva več na uvozne oprostitve, tudi čez mesec ali dva bo za 100 ameriških dolarjev (ali šilingov) mogoče kupiti isto količino. Zato pa inflacija (in nivelacija) vpliva na cene pri nas. Nekateri so prepričani, da smo ta čas država, ki

ima najdražjo konfekcijo, pohištvo in drugo v primerjavi z življenjskim standardom. Ali nas kaj čudi, če ima vsak jugoslovanski kupec v avstrijskih trgovinah v košarici toaletni papir in brisače (cenejše za okrog 100 odstotkov), mehčalec, pralni prašek in sladkor (cenejše za 20 odstotkov), obvezno kavo, pa še olje in kako sadje, če ne drugega, ananasov kompot in banane. Poleg tega pa se splačajo tudi nakupi drugih stvari, saj lahko k nižji ceni pristejete še te in one popuste in ugodnosti. Razmere se spreminjajo iz dneva v dan, zato vas opozarjam, da ne nasedajte naši »antipropagandi«.

Ce je le mogoče, pa ne kupujte z dinarji — v tem primeru boste vse drago plačali. Najboljše je torej kupiti devize po čim bolj ugodnejšem tečaju in z njimi nakupovati v tujini. To pa pomeni, da bodo devize (če se ne bo kaj korenito spremenilo) precej hitreje otekale iz države kot do sedaj.

Podobno je z nakupi na Madžarskem.

Družina Gomboc iz Gerlinec:

»S hčerka sem prišel malo pogledat po trgovinah, ker sem šlišal, da so jope tukaj precej ceneje. Zdaj, ko to gledam, nisem več takega mnenja. Je pa res, kot pravita hčerki, da je izbira precej večja. Včasih smo veliko hodili nakupovati v Avstrijo, zdaj pa že dolgo nisimo bili. V glavnem pridemo sem po potrebi — če potrebujemo kaj takega, kar se pri nas ne dobi. Že od nekdaj se tukaj splača kupiti kavo, riž in nekatere potrebščine, zdaj pa še več. Menda so po zmerni ceni tudi čevlji. Gledali smo, da so že kar dobri po 300 ali 400 šilingov. Škorpni pa po 800. Seveda pa moraš imeti devize, ker zelo slabo menjajo. Šiling imam tukaj pri sestrični v Avstriji, tako da vedno vzamem toliko, kolikor potrebujem. Z dinarji pa se res ne splača kupovati.«

Madžarska še naprej ostaja zanimiva za nas

Od takrat, ko je pomurski nakupovalni turist odkril Madžarsko, je minilo približno 20 let. V tem času se je marsikaj spremenilo. Nas je po »stabilizaciji« zažela hiperinflacija, uvedba depozita in obvezna menjava na madžarski strani sta nekoliko zavrla potovanja, vendar je po ukinitvi teh umetnih ovir na mejnih prehodih spet postalo živahno. Tudi na Madžarskem se je medtem spremenilo marsikaj. Trgovine so postale nekoliko bolj zaležene, cariniki so prijaznejši, posebno še, če si zamenjal nekaj mark ali šilingov.

Tudi izdelki, ki smo jih kupovali pri Madžarih, se je nenehno spreminjalo, le sir se je za stalno obdržal v naših nakupovalnih košaricah, kot trden dokaz, da smo res bili pri sosedu.

In kaj kupujemo danes, ne več v Ljudski, ampak le v Republiki Madžarski? Odgovor je enostaven in tako tipičen za današnji čas: vse, kar je ceneje kot pri nas. Kakovost? To je trenutno drugotnega pomena.

LENTI — prilagajajo se Jugoslovanom

Lenti je najbližje nakupovalno središče, posebno še za Lendavčane. V zadnjem času se je v marsičem spremenila miselnost tukajšnjih trgovcev. Trgovine so dobro založene z izdelki, ki jih najbolj kupujejo Jugoslovani, pa tudi trgovci so prijaznejši kot pred leti. Na meji je priporočljivo zamenjati določeno količino deviz, saj je to prvi pogoj, da ob vrnitvi ne boste imeli težav na meji, vsaj na madžarski strani ne. 14. oktobra je nemška marka uradno veljala 30,50 forinta. Seveda je črnoborzijska cena deviz nekoliko višja. Marka se gi-

blje okoli 40, šiling pa med 5,5 do 6 forintov.

Najnovejši hit jugoslovanskih kupcev na Madžarskem je premog, zato sem se najprej napotil na prodajno mesto s kurivom. Tukajšnji prodajalec me je prijazno sprejel, vendar takih »uradnih« sporočil glede jugoslovanskih kupcev brez šefove privolitve ni hotel dati. Iskanje šefa po telefonu je bilo zaman, zato sva se skupaj odpeljala v zgradbo trgovskega podjetja Lenti, kjer sva nazadnje le našla drugega človeka tega podjetja, Tiborja Bagoja. Konkretnih podatkov o tem, kaj in v kolikšni meri kupujejo naši ljudje v trgovinah v Lentiju, nisem dobil. Tovariš Bago me je sicer prepričeval, da trenutno ne bi bilo najbolj pametno obešati na veliki zvon nakupa nekaterih izdelkov, saj bi njihovo »reklamiranje« v časopisu lahko izkazalo nekatere negativne ukrepe s strani županijske gospodarske zbornice. Razlaga je enostavna. Nekateri artikli, med njimi je tudi premog, izvirajo v glavnem iz uvoza in jih država delno subvencionira. Državi pa najbrž ni v interesu, da bi subvencionirala tudi jugoslovanske kupce. Trgovci sicer nimajo nič proti našim kupcem in odkar se je povečalo povpraševanje, so takoj naročili dodatne količine tega blaga, tako da domači kupci nimajo težav z oskrbo.

Jugoslovani kupujejo premog v manjših količinah, pač toliko kolikor se da naložiti v avtomobilsko prikolico. Cena je res aktualna, saj stane tona briketov med 1200 in 2500 forinti, odvisno od kakovosti, izvora in subvencije. Lignita sploh nisem opazil, rjavi premog pa je celo pod

1000 forintov. Če želite, lahko preračunavate.

Še nekaj izdelkov je za polovico cenejših od naših. V prvi vrsti umetno gnojilo, zaščitna sredstva in škropiva, pa cement, sladkor ... Celo apno iz jugoslovanskega uvoza najde jugoslovanskega kupca na Madžarskem!

Velika Komiza — invazija Poljakov

Ko sem prispel v ta kraj, sta mi dobrodošlico zaželela dva Poljaka. Prvi se je zanimal za marko, drugi mi je ponujal destilirani alkohol. Še bolj pa sem osupnil ob pogledu na malo tržnico, ki je bila nabito polna poljskih »turističnih« prekupevalcev. Poljaki tukaj prodajajo vse, kar lahko natlačijo v »peglico«, plačati pa je možno celo v dinarjih. Tja prihajajo predvsem kupci iz Medžimurja. Kot so mi povedali trgovci v osrednji veleblagovnici, so med tujimi kupci Jugoslovani na prvem mestu. V zadnjem času so srečevali nekaj Vzhodnih Nemcev in Avstrijcev, sicer ne v velikem številu, ker ti odhajajo v Šopron in Sombotel.

Na tehničnem oddelku kupujejo Jugoslovani predvsem stvari za električno napeljavo: stikala, vtičnice, žarnice in razne žice. Med konfekcijo so trenutno najbolj iskani zimski plašči, pa seveda otroška konfekcija ter zimska obutev — vse to zaradi nižjih cen, vendar izbira, kot pravijo sami kupci, ni velika, pa tudi kakovost zaostaja za našo. Izrazito se splača kupiti tukaj posteljnino in razne prte. Domov grede sem se ustavil v obmejnem mestu Letenye, da si kupim sir, vendar so Jugoslovani že »izropali« trgovino. Na srečo ga je bilo v Lentiju še v izobilju.

Kako plavati z zvezanimi rokami in nogami?

Trgovci so se od razdeljevalcev blaga (spomnimo se hudih časov pomarjanja) spremenili v administratore, ki imajo v zalogi preveč blaga. Obnašajo naj se tržno, pri tem jim država nenehno »servira« nove predpise, izdelovalci jim diktirajo cene. Kdor se bo znašel, bo preživel. In kako bodo ukrepali v posameznih pomurskih trgovinah?

»Če upoštevamo razmerje med cenami spalnice pred desetimi leti in sedaj, je skoraj podobno — zanjo je potrebno odšteti štiri plače. Vendar pa

so bila takrat ugodna posojila, ki jih danes ni več, poleg tega pa so se povečali tudi življenjski stroški, je dejal Franc Roudi iz Lesnine v Murski Soboti. Kako bodo prodajali vse dražje pohištvo, če pa kupci nimajo nobenih ugodnosti? Kuhinje na primer, stanejo po 80 milijonov dinarjev, po 1. oktobru pa ni niti spalnice, ki bi bila cenejša od 50 milijonov. Prodajni pogoji so enaki kot drugod — na 3 ali 5 obrokov, s 30-odstotnim pologom in z obrestno mero, ki je seveda višja od 100 odstotkov. In posledica? Septem-

bra in oktobra se je prodaja v njihovi trgovini zmanjšala za več kot polovico. Edina ugodnost, ki jo lahko dajo kupcem, je ta, da zagotavljajo ceno ob naročilu.

Tudi v lendavskem Univerzatu je septembra promet v trgovinah manjši za 18 odstotkov, oktobra pa še več. Kot je dejal direktor Vendel Ostrič, dajejo popuste pri tistem blagu, kjer je to mogoče; tako so na primer za 20 odstotkov znižali cene akustike in bele tehnike, za 30 tekstila in kar za 40 koles (teh so prodali kar precej). Vendar pa izdelovalci vse bolj pritiskajo na njih z vse krajšimi plačilnimi roki. Blago pa morajo prodati, saj drugače ni dohodka.

Podobno je v Potrošniku v Murski Soboti, kjer imajo 20-odstotni padec prodaje, najbolj pa se je zmanjšala pri pohištvu, gradbenem materialu in konfekciji.

Zalostno, toda resnično — septembra in oktobra se je zmanjšala tudi količina prodaja mleka in kruha.

Tudi v Trgovskem podjetju Vesna Ljutomer čakajo na boljše čase. Na SDK so izvedeli, da bi lahko dobavitelji počakali s plačilom tudi do 90 dni brez obresti, vendar pa se rok plačila kljub temu krajša (skoraj vsi zahtevajo 15- ali 30-dnevni rok), nekateri

pa prehajajo od veleprodajnih na drobnoprodajne cene. Rešitev vidijo le v prodaji na obroke oziroma odlogu plačila groistu do 45 ali 60 dni. Jezijo pa jih razni »prekupevalci«, ki na njihovih akcijskih prodajah (pa tudi v drugih trgovinah) kupujejo cenejše blago in ga potem na sejmi ali v zasebnih trgovinah prodajajo kot cenejše blago, ki konkurira družbenim trgovinam. Ni prav, menijo, da se oni trudijo dobiti za svoje kupce tudi kakšno cenejše blago (imeli so primere z nogavicami, otroškimi hlačami, mesnimi narezki idr.), potem pa ga v celoti kupijo zasebni preprodajalci.

Radgonska Sloga pa se je spet znašla na svoj način. Dejali so si: če ne pridejo kupci k nam, pa moramo mi k njim, naložili blago (v glavnem konfekcijo) na tovrnjak in se zapeljali na dvorišča delovnih organizacij. Ob pomoči sindikata lahko delavci odplačujejo kupljeno blago v treh obrokih. Podobno so (vsak dan ena delovna organizacija) prodajali tudi v trgovski hiši v Gornji Radgoni, pa v skoraj vseh organizacijah združenega dela v domači občini, ter nekaterih soboški in lenarški občini. Načrt prodaje so dosegli — najbrž edini v Pomurju. S posojilom na dva meseca za 78- in na tri meseca s 110-odstotnimi obrestmi niso prodali ničesar.

Helena Novak in Mirjana Felbar sta bili sicer med našim obiskom v Konfekciji v Gornji Radgoni osamljeni, brez kupcev, toda kljub vsemu so ob pomoči sindikata izpolnili načrt prodaje.

Rešitev — blago iz uvoza

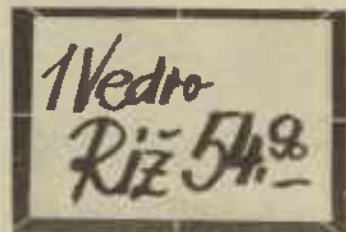
Na tujem trgu ceno izdelka diktira trg, izdelovalci pa se morajo prilagajati potrebam in povpraševanju na trgu. Pri nas ceno izdelka diktira izdelovalec. Poleg tega, da so izdelki (takšni ali drugačni) predragi in njihove cene pretirane, pa je izbira vse manjša. Menda se jugoslovanskim tovarnam bolj splača prodajati blago pod ceno v tujini, kot pa precej cenejše na domačem trgu.

Tako se zadnje čase srečujemo tudi s primeri, ko so naši izdelki v tujini cenejši kot doma tudi za jugoslovanske kupce (npr. Muriški izdelki na Madžarskem ali gospodinjski aparati Gorenja v Avstriji). Če na primer stane pralni stroj Gorenja čez mejo okrog 13 milijonov dinarjev (kar je skoraj deset milijonov ceneje kot v Jugoslaviji), se ga še vedno bolj splača uvoziti kot kupiti doma. Kako je to mogoče? Trgovci trdijo, da se jim tega cenejšega blaga kljub vsemu ne splača uvažati, kajti tu so še razne uvozne dajatve in marže, najhujše pa je, potem še čakati kakih trideset dni. Nekateri prehrabne izdelke sicer že lahko najdete v kaki trgovini, ki so uvoženi in hkrati ce-

nejši od naših. Kaj pa vse drugo? Je to naloga države, grostovov ali posameznih trgovskih organizacij?

Pri Potrošniku vse resneje razmišljajo tudi o tem, nam je zagotovil glavni direktor Jože Kovač.

»Mislim, da se bomo morali lotiti uvoza. Z deregulacijo predpisov in ukrepi naše vlade bo tudi naš trg toliko odprt, da se bomo morali vsi, ki bomo želeli na njem obstati, oprijeti tudi uvoza. Pri tem bomo morali upoštevati dva pogoja: najti moramo tako blago, ki bo našlo kupca na domačem trgu, uvoz pa mora biti hiter. Tudi trgovci pridejo k nam, kupijo blago in ga imajo že naslednji dan doma. Mi pa se najprej zamudimo z izbiranjem, potem so tu carina, predpisi in razna soglasja. Preden blago dobiš,

mine trideset dni. V tem času pa je že 30-odstotna inflacija, in če to pristeješ k ceni, je to uvoženo blago že nezanimivo. Mi smo ta čas najdražja država v Evropi, vsaj kar se tiče tekstila, obutve in kozmetike. Rešitev je edino v tem, da tisto blago, po katerega hočijo kupci ven, čim hitreje pripeljemo sem.«

Prav gotovo ne bo rešitev sprejemanje novega odloka ali celo zakona, ki ga ne bo nihče razumel in si ga bo vsak razlagal po svoje. Kupca ne zanima, zakaj v naših trgovinah ne morejo imeti cenejšega blaga. Dejstvo je, da so cene pretirane in večkrat ne ustrezajo kakovosti. Trgovine morajo skrbeti za svoj dohodek, toda nivelacija brez prodaje ne koristi nikomur. Ali bosta črni september in oktober v trgovinah trajala vse leto? Kaj vemo, ko pa se razmere spreminjajo iz dneva v dan. Kupci pa smo prilagodljivi, razmišljujoci in varčni. Kupujemo tam, kjer se bolj splača. Pa čeprav moramo nositi čez mejo devize, ki da so državi tako krvavo potrebne.

Bernard B. Peček
Jože Kocun
Foto: Nataša Juhov

Slavica Mikolič (Moden Müller), Radgona: »Zadnje tedne nisimo opazili, da bi bila prodaja kaj večja. V naši trgovini je vse leto precej kupcev, tako domačinov kot gostov iz zdravilišča v Radgoni. Med njimi je tudi nekaj jugoslovancev. Zakaj kupujejo tukaj? Verjetno sta boljša izbira in kakovost blaga. Tudi menjava pri naši blagajni je kar ugodna, tako kot v banki. Največ plačujejo s šilingi, markami ali karticami, zelo malo pa z dinarji.«

Podobnega mnenja je bil tudi prodajalec v prodajalni Aloisa Fidlerja, ki je prav tako dejal, da se prodaja zaradi sprostitve uvoza ni bistveno povečala. V njihovi trgovini imajo veliko izbiro tehničnega blaga, zato je vedno polna. Pa tudi cene (pa če jih še tako preračunavamo) so precej nizke.

Oni že vedo, kako: prvi trgovci se nikoli ne hvali, da mu gre dobro!

Za razliko od Jugoslovancev Poljaki na Madžarskem ne kupujejo, ampak prodajajo.

O PARTIJI, KI JE UKINILA SAMO SEBE

Spremembe, spremembe in še enkrat spremembe, bi lahko rekli za dogajanja na Madžarskem. Vse se odvija s takšno naglico, da tega ne dojemamo samo mi, v tujini, ampak tudi sami Madžari ne. »Vse smo obrnili na glavo — iz diktature smo prešli v popolno svobodo,« je dejal eden od sogovornikov na Madžarskem, ko sva se s kolegom 19. oktobra mudila v naši severni sosedbi. Datum omenjam namenoma, saj je zdaj prav gotovo spet kaj novega in mogoče tudi kakšna trditve ali dejstva zdaj sploh ne bo več aktualno ali pravilno.

Tokrat bi radi spregovorili o prenovi Madžarske socialistične delavske partije oziroma njene naslednice Madžarske socialistične partije. Kaj je bilo, kako je in predvsem kako bo z njenim delovanjem? Ta in druga vprašanja smo zastavili vodilnim partijskim močim v zalski in železni županiji.

Partija — vseved

»Ta naša partija je bila močno mehanizem, ki je izgubil znamenja gibanja, spremenila se je v neko splošno partijo, ki se je vmešavala v vse, od gospodarstva do kulture, skratka v vsa življenjska vprašanja. Mislila je nekako, da je vodilni

do to naši člani želeli,« razlaga László Vári, član začasnega kolegijskega odbora Miklós Balogh pa dodaja: »Storjeni so bili številni konkretni koraki.

Številna armada partijskih profesionalcev se je močno zmanjšala. Prvega avgusta nas je bilo še 29, zdaj nas je ostalo 12, v prihodnje pa nas bo še manj.«

Prostori »partijske hiše« v Szombathelyu se vedno bolj praznijo. Madžarska socialistična partija je sklenila, da bo obdržala le prostore, ki jih potrebuje za svoje nemoteno delo, medtem ko bodo nekdanje partijske šole, počitniški domovi in drugo prešli v državne roke.

družbeni subjekt, ki je poklican, da bo reševal vsa vprašanja. Ta stara struktura tudi ni znala drugače kot, da se je vpletala v vse. In če si priznamo ali ne, to je bila nekakšna postalinistična struktura. Tako razmišlja László Vári, vodja začasnega kolegijskega odbora MSP v županiji Zala. Ob vseh spremembah, ki jih je v zadnjem obdobju doživljala Madžarska naprej ni šlo brez reform. Ljudje takšni partiji niso več zaupali.

Demokratizacija življenja na Madžarskem je prinesla spremembe tudi znotraj partije. Lahko rečemo, da je bila prav reformatična struja v MSDP tista, ki je spodbudila vsa ta dogajanja. Pri tem pa so bili v zalski županiji še posebej aktivni, bili so pravzaprav nekakšni znanilci nove partije. Tako so prvi odkrito govorili o reformah, večstrankarskem sistemu. Na oktobrski kongres so prišli z idejami in predlogi, ki so jih v glavnem tam tudi potrdili.

»Mi smo že julija postavili novo partijo in novo strukturo, pravzaprav smo popolnoma prenovili politično strukturo in nekako osamosvojili krajevne partijske organizacije. Tako smo postali v županiji le nekakšen koordinacijski organ in po novem bodo ostali le, če bo-

31. oktober in Madžarska socialistična partija

Kongres na katerem je partija ukinila samo sebe je prinesel mnoge novosti. Dosedanjim članom je ostalo prepuščeno, da se do 31. oktobra odločijo, če bodo stopili v novo partijo. Pri tem pa je najbolj zanimivo naslednje: »Doselej smo imeli v županiji kakšnih 20.000 članov. Pričakujemo, da nas bo po 31. oktobra 5—6000. Doselej se je sicer včlanilo le kakšnih 200 ljudi. Največji problem je v tem, da ljudje čakajo kdo se bo vključil v stranko. Mnogi se bojijo, da bodo vanjo stopili tudi stari partijci, kar bi seveda pomenilo, da mnogih reformistično usmerjenih ljudi ne bi dobili v svoje vrste,« se boji Miklós Balogh.

Sicer pa sogovornika menita, da je bilo življenje na Madžarskem doslej tako spolitizirano, da se ljudje sploh več sploh ne bodo zanimali za politiko oziroma se ne bodo vključevali v stranke.

Partija bi rada normalno preoblikovala svoje delovanje, pri reform se mora nadaljevati, pri tem pa bo potrebno veliko poslušala in radikalnih sprememb. Potrebno se bo prilago-

čiti razmeram civilne družbe in temu, da bo MSP le en subjekt, ki bo skupaj z ostalimi strankami odločal oziroma sodeloval o usodi Madžarov.

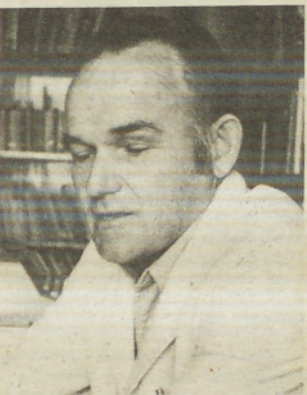
Za to pa bo potrebno še marsikaj storiti. Partija ima še vedno mamutsko organizacijo, številne stavbe, od šol, raznih počitniških domov itd. Vse to naj

László Vári

bi zdaj ocenile neodvisne komisije. Vse tisto kar partija ne bo potrebovala za normalno delo, bodo porazdelili šolam, bolnišnicam, pozneje tudi drugim strankam.

Na zasedanju parlamenta so sprejeli tudi določilo, da se bodo partijske organizacije umaknile iz podjetij, kar pomeni depolitizacijo gospodarstva. Podobno bo z vojsko, policijo in drugimi državnimi organi. Skratka mnogo sprememb bo še potrebnih, preden se bo izoblikoval nov večstrankarski sistem. In v Zalaegerszegu se za-

István Szakál, profesor na srednji šoli v Zalaegerszegu, je eden od vodilnih mož Madžarskega demokratičnega foruma v županiji Zala. Forum, ki ima na Madžarskem trenutno 20.000 članov (130 v županiji), je bil v začetku gibanje, zdaj pa je postal stranka. Je v bistvu najmočnejša izmed t. im. alternativnih strank. Njegov program temelji predvsem na združitvi vsega madžarskega potenciala, tako doma kot v svetu in nadaljnji demokratizaciji na Madžarskem.

»Na program je zelo razvejan, saj se srečujemo enkrat tedensko. Imamo številne komisije, pri tem pa se ukvarjamo tako z državnimi kot lokalnimi problemi. Sodelujemo tudi z ostalimi strankami, tudi z Madžarsko socialistično partijo, pa z županijskim in mestnim svetom. Sicer pa lahko rečem, da se je MSP pri nas začela spreminjati že lani in da je bila s svojimi reformami tudi vzor ostalim v državi.«

vedajo tega novega položaja. Po njihovem bodo imeli poslej le še enega ali dva profesionalca, ki bosta koordinirala delo partije v županiji. In tudi od splošnih volitev ne pričakujejo zmage. Zavedajo se, da bodo morali kolač oblasti deliti tudi z drugimi političnimi silami.

Miklós Balogh

Optimizem v Železni županiji

Ceprav je Gábor Szűcs, dosednji prvi sekretar MSDP in po novem pooblaščen sekretar (do konca novembra) razmišljal podobno kot prva dva sogovornika, pa je bilo v njegovih besedah nekoliko več optimizma. Meni, da se v njihovi županiji partija v preteklosti ni preveč kompromitirala in da so s sedanjimi spremembami ljudje na njeni strani. »Mi ne čakamo, da se v vrst MSP včlanijo le stari člani, ampak pričakujemo tudi nove. Mislim, da veliko levo usmerjenih ljudi podpira prenovljeno partijo in njen program.«

Seveda pa se v Szombathelyu zavedajo, da bodo morali dosednji funkcionarji oditi. Že zdaj praktično županijski organi nimajo več moči, saj so mestne in krajevne organizacije samostojne. Konec novembra pa se bodo odločali, če sploh potrebujejo profesionalne partijske funkcionarje. Po njegovem bodo to le tajniki, medtem ko bodo predsedniki in njihovi namestniki neprofesionalci.

Še marsikaj drugega so nam povedali naši sogovorniki. O problemih ljudi, ki so bili vrsto let zaposleni na partiji, tudi kot šoferji, čistilke, pa zdaj ne dobijo dela. Partija se je pač v preteklosti toliko kompromitirala, da ji ljudje ne odpustijo. In pri tem lahko potegnemo krajši konec tudi tisti, ki si tega morda niso zaslužili.

Sicer pa, proces prenovitve teče svojo pot. Madžarski parlament je pred dnevi sprejel tudi volilni zakon, s katerim je bil uzakonjen večstrankarski sistem, ukinili so delavsko milico, partija mora iz podjetij ... skratka tudi MSP bo zdaj samo le ena od strank, le ena sila, ki bo v konkurenci ostalih političnih subjektov, krojila usodo Madžarov in Madžarske. Ne bo več zmaj, ki je nadzoroval vse in vsakogar. In prav je tako.

Silva Eöry

SOBOTA se potaplja,

bodo vrvi zdržale?

Lahko bi rekli, da se pri združevanju in ločevanju gospodarskih enot dogajajo tudi čudne stvari, marsikje kot posledica političnih rešitev. Spomnimo se samo močnih pritiskov zastran ustanavljanja tozdog, češ da bo to prineslo več samouprave delavcem, večjo samostojnost in tudi boljše poslovanje. Tako so tudi v prej enoviti delovni organizaciji, Podjetju za komunalno, stanovanjsko in obrtno dejavnost, leta 1974 ustanovili 4 tozde (Komunala, Obrtništvo, Gradbeništvo in Vrtnarstvo). Po desetih letih se je Gradbeništvo, spet po močnih vplivih odznanja, odločilo za izločitev in združitve s Splošnim gradbenim podjetjem Pomurje. Mnogim je danes žal za ta korak. Leta 1985 pa je padla odločitev, da bodo spet imeli štiri tozde, in sicer so iz Obrtništva izločili tapetništvo in vrvarstvo ter iz teh dveh enot oblikovali novo temeljno organizacijo združenega dela Tapetništvo.

»Lahko rečem, da je bila to vsiljena rešitev; ker pa so bile dane obljube, da nam bodo drugi pomagali, smo se nekako sprijaznili s tem, čeprav smo imeli že prvo leto poslovanja izgubo in smo se morali precej zadolžiti. Potem smo dve leti nekako vozili, zaključni račun za lansko leto pa je spet pokazal rdeče številke. In da bi se nas rešili, vsaj tako je zdaj to videti, so se s 1. marcem naši bratski tozdi preoblikovali v samostojna podjetja, in to smo hoče noče morali postati tudi mi. Po razdelitvi smo morali »prevzeti« tudi 7 ljudi iz prejšnjih

Podjetje Sobota bo takoj, ko bo končan stečajni postopek, prenehal obstajati. Kaj pa zaposleni? Žal jih bo večina ostala brez službe, po 18 oziroma 24 mesecih pa tudi brez nadomestil za osebne dohodke. Izvršni svet soglaša, da se v stečajni vsoti zagotovijo sredstva za odpravnine in tudi za jubilejne nagrade ter osebne dohodke za oktober je treba najti denar. Neizposleni delavci pa naj bi imeli prednost pri zaposlovanju v drugih delovnih organizacijah oziroma naj bi se nekateri odločili ali za obrt ali za ustanovitev samostojnega podjetja; nekateri pa bi se lahko preživljali z delom na kmetiji.

Po mnenju Zvonka Kajdiča pa bi bilo po končanem stečajnem postop-

Vrvi in razni drugi vrvarski izdelki, ki grede skozi roke 6 zaposlenih delavcev v podjetju Sobota, so dokaj iskani na tržišču, zato ni bojazni, da bi ti delavci ostali brez zaposlitve. Povedali pa so nam, da so kljub vsemu nezadovoljni s svojim položajem, saj je bil v 20 letih zamanj kupljen le en nov stroj. Zdalj morajo delati tudi v neogrevani delavnici, ker je podjetje Vrtnarstvo zapečatilo naprave za centralno ogrevanje, ker njihovo podjetje ne more plačevati računov. Najprej so nameravali celo odžagati cev!

(Foto: J. G.)

skupnih služb, ne da bi sploh imeli možnost kakšne izbire. Tako na primer v računovodstvu sedaj nimamo nobenega odgovornega delavca. Izguba se je še povečala in stanje je medtem dokaj kritično,« ugotavlja v. d. direktorja, dipl. inž. lesarstva Zvonko Kajdič. Po njegovem mnenju za njihove težave ni bilo dovolj razumevanja tudi pri izvršnem svetu občinske skupščine, ki da je marsikaj storil za Platano, z denarno in kadrovske pomočjo, za njih pa se ni našlo ne eno ne drugo. Res pa je, da je izvršni svet maja letos obravnaval sanacijski program novega podjetja Sobota, tako se je namreč preimenovalo iz prejšnjega tozda Tapetništvo, in ugotovili, da program za izhod iz krize ni ustrezal, zato je naložil podjetju, da ga mora do 10. junija dopolniti s poročilom o vzrokih za negativno finančno poslovanje ter izdelati program ozdravitve (sanacije) s konkretnimi, stvarnimi ukrepi za ohranitev obsega proizvodnje in nadaljnji razvoj delovne organizacije. To je bilo storjeno v sodelovanju z Živilnorsko-veterinarskim zavodom, medtem pa se je stanje v kolektivu tako poslabšalo, da je moral izvršni svet občinske skupščine, kot smo že poročali, sprejeti predlog za uvedbo stečajnega postopka. Za to je s posebnim dopisom izvršnemu svetu zapisal tudi sam v. d. direktorja Zvonko Kajdič. Na izvršnem svetu pa so najprej iskali drugačne možnosti, ki so se kazale tudi na predhodnih pogovorih oziroma razpravah v Medobčinski gospodarski zbornici za Pomurje in z največjim upnikom Ljubljanske banko. Mogoče bi potapljačo Soboto rešili tako, da bi jo »prevzelo« podjetje Dekor (prej sestrski tozdi Obrtništvo). Zato so med sejo izvršnega sveta poklicali na pogovor njihovega direktorja Franca Lazarja. On pa je dejal, da so pripravljeni pomagati pri reševanju nezaposlenih delavcev, vendar le ob upoštevanju poslovnega interesa. Tako bi zaenkrat lahko sprejeli v svoj kolektiv le enoto vrvarstvo s 6 zaposlenimi delavci, ki opravljajo donosno dejavnost. Nazadnje ni preostalo drugega kot stečaj.

Jože Graj

INA NAFTA LENDA

Soustanoviteljica podjetja na Madžarskem?

Odpiranje Madžarske v svet bo med prvimi izkoristila lendavska Ina Nafta, ki sicer s tamkajšnjo naftno industrijo sodeluje že 25 let, zdaj pa bo, kot kaže, skupaj s podjetjem Commerce iz Zagreba in madžarskima podjetjema Falco in Kemoimpex ustanovila mešano podjetje. V njem naj bi po tehnologiji Ine Nafta letno izdelali 30.000 ton lepila. Okvirno so se tudi že dogovorili za surovino. Tako naj bi Lendavčani dobavljali plinski kondenzat, Madžari pa bi tovarno oskrbovali z ured. S prodajo lepila ne bi bilo težav, saj imajo v Sombotelu, kjer naj bi bila tovarna lepila, tovarno ivernih plošč, ki je velik porabnik lepila. V kratkem naj bi sovlastiteljica sklenila ustrezne pogodbe, potem pa začeli graditi. Vrednost celotnega projekta ocenjujejo na 2 milijona dolarjev.

KOBILJE

Večji izdelavni prostori

Predvidoma v tem letu bodo v kobiljskem obratu Utoka iz Kamnika pridobili prostore za zaposlitev novih 20 delavcev. Tako se bo število zaposlenih povzpelo na 43. Načrti za preureditev nadstropja, v katerem so bili sicer predvideni administrativni prostori, so že narejeni, v dveh mesecih pa naj bi opravili potrebna gradbena in inštalacijska dela ter seveda namestiti stroje. Za zaposlitev se poteguje veliko domačinov in okoličanov, vzeli pa bodo seveda najustreznejše. Kot je znano, na Kobilju šivajo usnjene prevleke za oblaženo pohištvo, ki ga izdelujejo znane slovenske tovarne. Ta čas največ izdelkov prodajo na domačem tržišču, že v kratkem pa bodo prodajali na Švedsko, kamor so že izvažali. Tovarniki na Kobilju ne manjka ne surovin ne dela, zato je napovedana širitev izdelave povsem logična. Pri tem ne gre samo za večje izdelavne prostore v nadstropju sedanjega obrata, ki je nastal s preureditvijo ne-

kdanje šole, ampak tudi za možnost širitve v sosednji zadružni dom. Projektanti so si ta objekt že ogledali in čez čas naj bi se pojavili že s predlogom idejne zasnove za preureditev. Res je sicer, da tovarne Utok na Kobilju

ne širijo s tako naglico, kot jih je veliko pričakovalo, dejstvo pa je, da ne ostaja pri tistem, s čemer so začeli. To pa je tudi nekaj, saj je v teh kriznih časih dobrodošlo vsako novo delovno mesto.

S. S.

GORENJE IMO LENDA

380 kabin na morje

Ceprav so zmogljivosti jugoslovanskega gradbeništva premalo izkoriščene, vzrok naj bi bile visoke cene gradnje oziroma nezmožnost investitorjev, pa lendavskemu Gorenju Imo vendarle uspeva uspešna prodaja sanitarnih kabin. Tako jih bodo samo v turistično naselje Gajac pri Novalji na otoku Pagu vgradili 380. Če, da so s svojimi izdelki zelo konkurenčni, pri čemer pa ne mislimo samo na ceno, ampak tudi na kakovost in rok izpolnitve. Lendavski Imo ni edini izdelovalec takih kabin (kopalnic), bil na je prvi, ki je v Jugoslaviji osvojil tako izdelavo. Tehnologijo nene ne izpopolnjujejo, pri tem pa napovedujejo tudi uporabo lažjih materialov. Klasične kabine so iz betona. Letos bodo veliko več sanitarnih kabin kot v prejšnjih letih izvozili, zlasti v Nemčijo.

S. S.

Odkup koruze teče normalno

Tudi pridelovalci koruze to jesen niso imeli težav z vremenom, zato je letošnji pridelek v glavnem že pospravljen. V kmetijskih zadrugah pa ugotavljajo, da ponujajo kmetje iz leta v leto več tržnih presežkov, kar je med drugim tudi posledica manjšega obsega živinorejske proizvodnje.

Družbena kmetijska gospodarstva so glavnino pridelka pospravila, zato tudi ne prihaja več do zastojev pri odkupu. Zepletlo se je ob začetku žerve, ko je kuruza vsebovala še veliko vlage in zato v sušilnicah niso mogli sprosti prevzemati vse koruze, zmanjkalo pa je tudi prostora v skladiščih. V Kmetijski zadrugi Panonka so nam povedali, da bodo letos od kmetov odkupili blizu 8 tisoč ton tržnih presežkov, ki so jih prevzemali v sušilnicah v Lipovcih in Črncih ter v soboškem Mlinopeku. Konec minulega tedna so s prevzemanjem zaključili v Mlinopeku, bodo pa odslej sprejemali večje količine v sušilnici Kmetijskega gospodarstva Rakičan v Lipovcih.

V Kmetijski zadrugi Panonka plačujejo kooperantom kilogram suhe koruze po 5.500 dinarjev, vendar mnogi kmetje s ceno niso zadovoljni. Ko jim odbijejo vlago in stroške sušenja, dobijo za kilogram oddane koruze le od 3.000 do 3.500 dinarjev.

L. Kovač

V novembru dražja pesa

Lepo vreme v oktobru je omogočilo, da so pridelovalci sladkorne pese dobršen del letošnjega pridelka že pospravili. Slovenski in hrvaški pridelovalci so spomladi sladkorno peso zasejali na okrog 5.500 hektarjih, z njih pa naj bi tokrat pobrali 270 tisoč ton pridelka. Količinsko je ta letos izredno dober, saj dosega v povprečju 50 ton na hektar, nekateri pridelovalci pa dosegajo tudi rekordne pridelke. Nekoliko slabša je vsebnost sladkorja, ki v povprečju le nekoliko presega 14 odstotkov, kljub temu pa pridelovalci pravijo, da je sladkorna pesa tokrat ena najbolj donosnih poljščin.

Tudi predelava v tovarni sladkorja v Ormožu je na vrhuncu, tokrat pa delajo s polnimi zmogljivostmi. Če so osnovne zmogljivosti ormoške tovarne 320 tisoč ton v sezoni, pravijo, da bodo letos predelali 350.000 ton sladkorne pese in iz nje pridobili 45 tisoč ton sladkorja. K takšni zasedenosti proizvodnih zmogljivosti so prispevali tudi pridelovalci na Madžarskem, ki že več let pridelujejo sladkorno peso za ormoško tovarno.

Čprav so pridelovalcem svetovali, naj s spravilom ne hitijo, so jo mnogi pobrali prezgodaj, v tovarni sladkorja v Ormožu pa so sklenili, da bodo pridelovalcem, ki bodo peso oddali po 1. novembru, plačali za 22 odstotkov dražje.

L. Kovač

Do aprila 1990 zložbe v Dolencih

Na predlog ABC Pomurke, KZ Panonka je Skupščina občine Murska Sobota pred kratkim izdala odločbo o uvedbi zložbenega postopka na območju Dolenc, ki obsega tudi del katastrskega območja Hodoša. Zemljišča, ki so zajeta v komasaciji, merijo skupno 132 hektarjev. So zelo razdrobljena in nepravilnih oblik, zato je intenzivno kmetovanje oteženo. Gre za 729 parcel, katerih povprečna velikost je 18,48 ara. Po končani zložbi, ki naj bi jo opravili do sredine aprila prihodnje leto, se bo število parcel zmanjšalo na približno 245, povprečna velikost pa bo 55 arov. Nosilec obsežne naložbe je ABC Pomurka, KZ Panonka, temeljna zadruga organizacija Petrovci, ki tudi sklene pogodbo z Geodetskim zavodom SRS v Ljubljani kot pooblaščenim izvajalcem operativnih del.

Z uvedbo tega postopka je na omenjenem območju prepovedana zidava in sajenje nasadov ter gozdnega drevja, parceliranje zemljišč in promet z zemljišči. Idejna zasnova ureditve zložbenega območja in drugi elaborati bodo razgrnjeni najmanj 15 dni v vaško-gasilskem domu v Dolencih. Seznam lastnikov zemljišč pa bo na vpogled na komiteju za kmetijstvo in gozdarstvo občine Murska Sobota in na krajevnem uradu Šalovci od 6. oktobra do 6. novembra. Podatke o parcelah, zajetih v zložbo, pa je možno videti na geodetski upravi in zemljiški knjigi soboškega sodišča.

M. Jerše

Kdaj gradbene površine?

Med javno razpravo o osnutku sprememb in dopolnitev dolgoročnega načrta soboške občine do leta 2000 so dobili upravni organi zlasti veliko pripomb na spremembe namembnosti zemljišč. V glavnem se vsi predlogi nanašajo na zahtevo po spremembi kmetijskih ali gozdnih površin v gradbene. Zaradi zakonskih določil in veljavnega dolgoročnega načrta SR Slovenije pa za zdaj še niso možni posegi na prvem območju kmetijskih zemljišč, zato takih predlogov ne morejo upoštevati. Te in podobne pripombe s terena bodo obravnavali na kmetijski zemljiški skupnosti in ustrezne strokovne službe ter o njih rekli zadnjo besedo po navodilu republiških upravnih organov pri pripravi srednjeročnega načrta za obdobje 1991—1995. Poleg tega je soboški izvršni svet sprejel sklep, s katerim je kmetijski zemljiški skupnosti naložil, da začne s spremembami kategorizacije zemljišč. Na ta način bo možno delu pripomb tudi ugoditi, predvsem takrat, ko gre za zemljišča slabše kakovosti.

M. J.

IZKUŠNJE KMETOVALCEV

Glede na to, da je 42-letni Anton Bratina iz Krapja še samski in da obdeluje 4,5-hektarsko posestvo, bi človek pričakoval, da živi sam zase. Pa ni tako, saj se udeležuje na več področjih, pomembnih za razvoj kmetijstva, zadrugišstva in društev.

»V določenem letnem obdobju, vsekakor pa spomladi in jeseni, sem v hudi stiski s časom, saj sem po smrti staršev ostal sam. Nekoliko bolje je pozimi, ko delo na polju počiva. Preusmeril sem se v rastlinsko pridelavo, saj imam vsako leto okrog 50 arov sladkorne pese, 50 do 60 arov pšenice, največ pa pridelam seveda koruze, katere glavnino siliram in tako pripravim kakih 50 kubičnih metrov silaže, nekaj koruze pa pospravim povsem zrele in jo uporabim v zrnju. Spravilo koruze je zahtevno delo, kjer posameznik ne more kaj prida storiti; v Krapju je zelo razvita sosedska pomoč, pomagajo pa tudi sorodniki. Sicer pa imamo strojno skupnost, ki ima kombajn za siliranje, prav tako pa tudi cisterno za gnojevko. S tem hočem podkrepiti prejšnjo ugotovitev o nesebičnosti. Mnogokje so namreč strojne skupnosti šle narazen, saj so si posamezniki kupili lastne stroje, čeprav so zdaj premalo izrabljeni.«

Antona Bratino smo srečali, ko se je napolnil na njivo sejat pšenico; k traktorju je imel priprto sejnalnico, zato smo ga pov-

Anton Bratina iz Krapja je znova posejal pšenico sorte pitoma, čeprav z lanskim pridelkom ni bil ravno zadovoljen.

Foto: S.S.

prašali, kakšne so njegove izkušnje s pridelovanjem te poljščine. »Letos sem žel pšenico vrste pitoma. Pridelek ni bil ravno obilen. Zdaj jo bom posejal znova, saj je to donosna sorta, vendar je pridelek odvisen ne le od sorte, ampak od agrotehničnih ukrepov in — vremena,« je pravilno ugotavljal sogovornik. Če pa ob prihodnji žetvi ne bo ustreznega

pridelka, bo seveda zemenjal sorto za kako drugo, morda celo z mačvanko, ki jo je sejal prej in bil z njo zadovoljen. Je pa tokrat zadovoljen s pridelkom sladkorne pese, saj je bo veliko ton, vprašanje pa je, kako bo z vsebnostjo sladkorja, odbitki in — ceno. Na ta vprašanja Anton ob našem obisku še ni vedel odgovoriti.

»Tačas je v hlevu 12 glav; 4 plemenske krave in 8 pitancev. Če ne bi bil sam, bi seveda redil več. Morda pa se bodo razmere vendarle spremenile,« je nekam skrivnostno namignil. To smo razumeli tako, da bo prej ali slej prišel dan, ko ne bo več sam. Zazdaj pa mu je v veliko pomoč teta, ki občasno pride na delovni obisk, še zlasti pa je nenadomestljiva, ko so pri hiši delavci.

»Ob poljedelstvu in živinoreji se ukvarjam še z vinogradništvom. Imam namreč 47-arski vinograd v Globoki, ki je v polni rodnosti, pomembnejše sorte pa so laški rizling, šipon in burgundec. Medvrstna razdalja je 2,5 metra, tako da ga obdelujem s traktorjem, razen rezi seveda. Prodajam predvsem grozdje, saj na ta način odplačujem anuitete za posojilo, ki sem ga dobil pred leti, ko sem vinograd obnavljal.«

Ob srečanju smo bežno spoznali Antona Bratino. Bolj pa ga poznajo v vasi, saj sodeluje v krajevni samoupravi, je podpredsednik gasilskega društva, v kmetijski zadrugi Ljutomer—Križevci je član sveta delegatov (nekakšen centralni delavski svet) in še bi lahko naštevali.

Š. Sobočan

Kako izboljšati turistične kmetije v gornjeradgonski občini?

NAJPREJ ODLOK

Če bo gornjeradgonska vlada želela vplivati na izboljšanje turističnih kmetij in jim postavljati zahteve, bo morala najprej sprejeti spremembo občinskega odloka. Le-ta ni tako strog kot republiška merila za ocenjevanje turističnih kmetij, zato od lastnikov ne morejo zahtevati, da se izboljšajo, in jim grozijo s kaznimi.

Kaže, da so se v občini Gornja Radgona zadnja leta bolj posvetili vinotočem, saj so sprejeli ustrezen (svoboden) občinski odlok, s katerim so želeli pritegniti in spodbuditi odpiranje vinotočev. Čeprav se jih je nekaj odločilo za to popoldansko dejavnost, pa za vinotoče še vedno ni takega zanimanja, kot bi ga pričakovali glede na to, da je tukaj eno najbolj vinorodnih območij. Še slabše je s turističnimi kmetijami. Napis »kmečki turizem« si je dovolila obesiti marsikatera gostilna, vendar pa bi lahko na prste prešteli take, ki ustrezajo kriterijem. Če smo natančnejši, so bile v gornjeradgonski občini »godne« za pregled republiške komisije le tri. Predsednica komisije je bila Milena Kulovec z Zadrugne zveze Slovenije, kjer so tudi pripravili Merila za ocenjevanje kakovosti, po katerih so ocenjevali vse turistične kmetije v Sloveniji in zaslužnim priznali pravico do uporabe zaščitnega znaka — razpolovljenega jabolka. Merila za ocenjevanje so razdeljena na tri glavna področja, in sicer ocenjujejo urejenost okolja in zunanji videz kmetije, opremljenost in urejenost kmetije, skrb za dobro počutje gostov ter kakovost in način ponudbe na turistični kmetiji. Zaradi nečistoče, neurejenosti in slabe kakovosti blaga jim lahko točke tudi odbijejo.

Čprav je tudi v odloku o urejenosti turističnih kmetij v občini Gornja Radgona v 6. členu zapisano, da mora biti opremljenost bivalnih prostorov usklajena z arhitekturo in brez gostilniških elementov (na neprimernost točilne mize pa so jih večkrat opozorili), so v Benkovi gostilni v Spodnji Ščavnici gluhi za vsa opozorila. To je tudi eden največjih vzrokov, da niso dobili zaščitnega znaka, poleg tega jim manjka dopolnilna oprema, objekt pa ni zgrajen funkcionalno.

Roškarjeva kmetija v Lastomercih je ena prvih v Pomurju, ki se je začela ukvarjati s turizmom. Od treh večjih sob je v dveh popolnoma gostilniški način poslovanja. Odstraniti je potrebno predvsem točilno mizo, vse sobe pa so potrebne temeljite obnove. Zelo dobra je kulinarčna ponudba, saj poleg domačih specialitet ponujajo tudi domače višnje, ribez, jagode, jabolka in drugo sadje.

Objekt Cvetke Štuhec s Kapelskega Vrha je novejši in ne ustreza kmečki arhitekturi, vendar pa je njegova lega sredi vinogradov zelo ugodna. Razpolaga s tremi sobami (dvema gostinskima in kuhinjo), notranjost je lepo urejena, ponudba hrane pa pestra. Ker je kmetija turistično in kmečko urejena, si po mnenju komisije zasluži zaščitni znak.

V Gornji Radgoni se torej lahko pohvalijo le z eno pravo turistično kmetijo. Lahko bi jih bilo še več, le nekaj »malenkosti« bi morali odpraviti. Gost namreč naj ne bi dobil občutka, da je prišel v gostilno, ampak na kmetijo. Toda kaj, ko pa imajo dovolj zaslužka z organiziranjem gostij in pogostitvijo skupin, po občinskem odloku pa ustrezajo kriterijem. Kako jih torej prisiliti, jim zagroziti z odvzemanjem dovoljenja, če pa so določila republiških in občinskih odlokov še neusklajena? Najprej bo torej potrebno opraviti papirnate zadeve, šele potem ukrepati. Lahko pa bi bilo tudi drugače — če bi bilo na drugi strani več razumevanja.

Bernarda B.-Peček

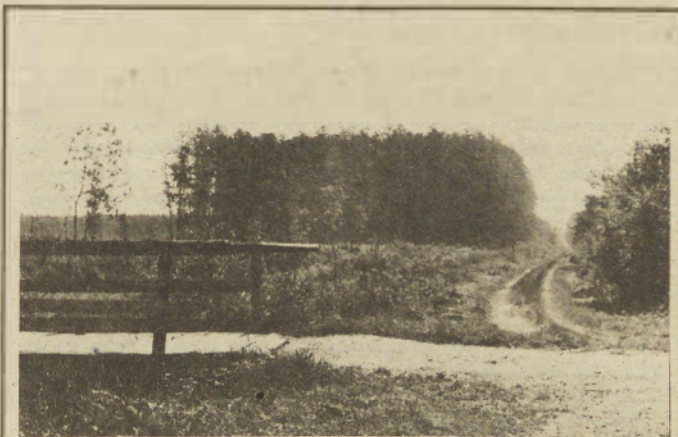
PREJELI SMO

Predsedstvo OK ZKS Murska Sobota je na svoji 57. seji, dne 23. oktobra 1989 med drugim obravnavalo tudi radijsko informacijo objavljeno v okviru oddaje Minute za kmetovalce, v nedejo 8/10-1989 in časopisni članek z naslovom »Na silo zariti poganjki spet brstijo«, objavljen v Vestniku dne 12/10-1989 (na 7. strani).

Predsedstvo zavrača tisti del obeh informacij, ki se nanaša na obdobje, ko je bil sekretar predsedstva CIPOT Rudi. To še toliko bolj, ker je on tudi sedaj član predsedstva. Neresnične so trditve, da je »sekretar Cipot moral odstopiti«, ker je vsem dobronamernim znano, da mu je potekel dvoletni mandat, ki pa ga na lastno željo ni hotel ponoviti.

Avtorju obeh informacij Branku ŽUNCU postavljamo vprašanje od kod izvirajo te njegove trditve in ga v interesu javnosti in dialoga prosimo, da nanj javno odgovori.

Predsedstvo OK ZKS M. Sobota

Tudi v Pomurju imamo pragozd. Pomurski gozdarji so v Polanskem logu v ta namen pustili okoli 4 ha gozda črne jelše, da ga oblikuje in urejuje narava brez človeka. V tem gozdu se ne sme sekati ali na kak drug način posegati v rast. Ta naš pomurski (pragozd) bo omogočal strokovnjakom raziskave v tem edinstvenem rezervatu črne jelše v Evropi, pa tudi vsem ljubiteljem narave. Jani D.

TURNIŠČE: cene pujskov

Poušdba in povpraševanje na sejmu pujskov v Turnišču v zadnjem času precej nihata. Minuli četrtek, 26. oktobra, je bilo povpraševanje večje od ponudbe, zato so tudi vsi pujski zamenjali lastnike. Sicer pa so jih rejci tokrat ponujali le 12, za par živali, ki so tehtale do 20 kilogramov, pa je bilo potrebno odšteti od 3.500.000 do 3.800.000 dinarjev. Sicer pa tako pujski kot pitani prašiči v zadnjem času močno pridobivajo na ceni. Na novosadski borzi velja kilogram žive teže pitanega prašiča že 110.000 dinarjev, približno takšne pa so cene tudi v Pomurju.

Lepo! Prišel sem tako daleč, da za en kilogram zelja dobim eno samo cigareto.

Dežela se predstavi

Bilo je to napornih šestdeset ur. Služba za stike z javnostjo deželne odbora Furlanije-Juljske krajine je namreč pripravila bogat program. Novinarji iz enajstih slovenskih redakcij smo se tako tri dni seznanjali z stvarnostjo dežele, ki leži na severo-vzhodni meji Italije in je ena od petih italijanskih dežel s posebnim statutom.

Proti Evropi 1992

Milijon tristošestdeset prebivalcev dežele, ki meri 7820 km², se že zdaj pripravlja na skupni evropski trg in leto 1992. Dežela z modernimi avtocestami, tržarskim pristaniščem in z okrepljenimi prometnimi zvezami se poteguje, da bi postala vrata srednje Evrope. Že od nekdaj so jo imeli za deželo-most do vzhodne Evrope in s tem so Jugoslavcem.

O vsem tem smo se pogovarjali s predstavniki deželne

že prilagodile zahtevam Evropske skupnosti. Tudi pri nas bomo morali odpreti svoj trg za izdelke iz držav Evropske skupnosti in temu prilagoditi tudi cene različnih storitev.

Obstajajo tudi še mnoge neizkoriščene možnosti sodelovanja, tudi preko skupnosti Alpe-Jadran. Več pozornosti bo potrebno nameniti trgovskim vezem, znanstvenemu sodelovanju, zaščiti in varstvu morja in še čem.

Zaključno kosilo smo imeli na graščini v Števerjani. Grof Formentini (drugi z leve) nam je predstavil svoje posestvo. Grad je preurejen v hotel s sobami, ki so opremljene s starinskim pohištvo. Ima pa tudi golf igrišče in bazen.

sveta, deželne vlade in nekaterimi gospodarstveniki. Skupno evropsko tržišče bo omogočilo široke možnosti, seveda pa bo okrepilo tudi konkurenco. Ie uspešni se bodo lahko prilagodili novim razmeram, to pa velja za vse, tako tiste, ki so znatraj Evropske gospodarske skupnosti in tiste, ki to niso.

Slišali smo tudi kakšno je sodelovanje med EGS in Jugoslavijo. Italijani menijo, da imamo za zdaj še privilegiran položaj v primerjavi z deželami Vzhodne Evrope. Toda vprašanje je, če bo to še naprej tako. Nekateri države, predvsem Madžarska, so svoje predpise

Slovenci v Italiji

Slovenci v Italiji so enotni ko gre za temeljna vprašanja obstoja slovenske narodnostne skupnosti, smo slišali ob srečanju s predstavniki narodnostne skupnosti tako v Trstu kot Gorici. Strankarska razdrobljenost naj ne bi vplivala na njihov položaj. Je samo odraz pluralistične ureditve in italijanske stvarnosti. V Trstu so se nam predstavili predstavniki Slovenske kulturno gospodarske zez, Sveta slovenskih organizacij, Slovenske stranke in nekaterih drugih strank, ki imajo slovenske komisije. Vsi so povdarjali, da je najpo-

V času obiska smo se sestali tudi s predstavniki Slovencev v Italiji, ki so nam razkrili probleme narodnostne skupnosti in zatrdili, da so kljub strankarski razcepljenosti enotni.

membejnša naloga globalni zaščitni zakon, na katerega čakajo že vsa povojna leta. Ob pogostem menjavanju vlad pa se ta odločitev prenaša iz leta v leto. Manjšina meni, da bi sprejetje zakona omogočilo normalnejše narodnostno življenje, čeprav gotovo ne bi rešilo vseh problemov. Asimilacija je vendarle prisotna.

Slišali smo tudi, da na vse to vpliva tudi politična klima v sami deželi Furlanije-Juljske krajine. Že zdaj so Slovincem zagotovljene pravice do uporabe slovenskega jezika v uradih, toda tega Italijani velikokrat ne upoštevajo, desni skrajneži pa pri tem velikokrat kar fizično obračunavajo s Slovenci. Sicer pa se položaj v Gorici nekoliko razlikuje od tistega v Trstu. Že sami smo čutili, da je v Trstu več nestrpnosti. V Gorici je nekako bolj čutili sožitje med Italijani in Slovenci. Tako lahko ob prireditvah v gorškem kulturnem domu naletite tudi na Italijane, kar je v Trstu res nekaj nenavadnega.

In kaj smo slišali še od naših zamejskih rojakov? Nekateri so razočarani nad odnosom matične domovine. Slišali smo tudi očitke, da razen v osrednjih slovenskih medijih, o Slovincih v Italiji bolj malo govorimo in pišemo. Boli jih, če pridejo v Ljubljano in se nekateri čudijo, da govorijo slovensko. Kritične besede so bile namenjene koprski televiziji, ki se je spremenila v športno televizijo. Njena naloga bi morala biti informiranje ob meji, tako da bi obveščala javnost o dogodkih med italijansko narodnostjo pri nas in o Slovincih v Italiji. Italijanska javnost je namreč

zdalečo zelo salbo informirana o tem kaj delajo in kako razmišljajo Slovenci. Če se informacije sploh pojavljajo so namreč neobjektivne in tendenziozne. Še posebej pri tem izstopa tržaški PICCOLO.

Kaj lahko storijo novinarji?

Naloga novinarjev z obeh strani meje naj bi bila poročanje o dogodkih z obe strani meje. Več bi moralo biti konkretnega sodelovanja posameznih redakcij, več bi morali pisati o vsakdanjem življenju. Imamo namreč aktivno gospodarsko sodelovanje, odprto mejo, temu pa ne sledi pretok informacij.

Italijanski kolegi so nas seznanili tudi s svojo stanovsko organiziranostjo, o delovanju novinarskih sindikatov in nasploh kako deluje novinar v pogojih pluralistične organiziranosti družbe. Sicer pa smo si tudi ogledali uredništvo Piccola in deželni studio RAI ter se seznanili s konkretnim položajem in pogoji dela novinarjev. Pogled na številne računalnike in drugo opremo je pokazal, da so prav gotovo tehnično mnogo bolj opremljeni kot mi.

Šef deželne urada za tisk Fulvio Sossi in republiškega komiteja za informiranje Marjan Šiftar sta na koncu povdarila, da so takšni stiki dragocen prispevek k sodelovanju med Slovenijo in Furlanijo-Juljsko krajino. Izmenjava izkušenj pa mora postati vsakdanja in kontinuirana. Tako se bodo naši kolegi iz Italije udeležili tudi Gorjupovih dnevo, ki bodo v začetku novembra v Žalcu.

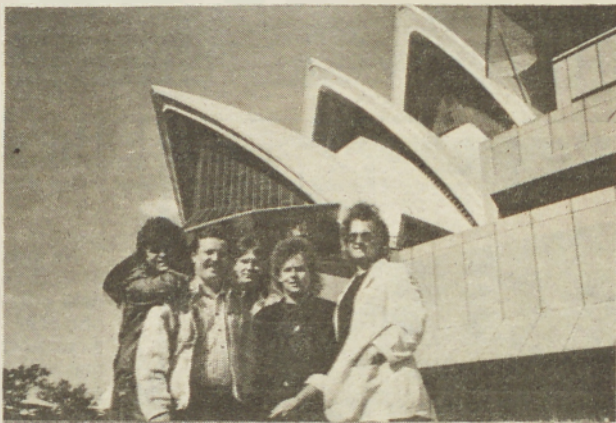
Silva Eöry

Magnet in Jaka Šraufciger v deželi kongurajev

PISÉ: Jože Ružič

ZAKAJ PA NE MED SLOVENCE?

Da! »Zakaj pa ne bi prišli gostovat med Slovence?« je bilo najpogostejše vprašanje med gostovanjem v Avstraliji leta 1988. Takrat smo se širno po tej prostorni deželi potepali z Nedo Ukrađen in turnejo je organiziral menedžer iz Avstralije, ki niti ni vedel, kakšen ansambel bo prišel z Nedo. Že zaradi Nede je bila lanskeletna turnea organizirana predvsem po jugoslovanskih klubih, občinstvo pa so sestavljali v največji meri Hrvati (zlasti Dalmatinci), Makedonci in le v manjši meri tudi Slovenci. Vedeti je namreč treba, da se ljudje v Avstraliji v glavnem zbirajo v klubih, ki so organizirani pretežno po etničnem načelu — torej hodi Slovenec v slovenski klub, Hrvat v hrvaškega in. Vsak poslušal običajno tudi le radijsko oddajo v svojem jeziku in so zato izredno slabo obveščeni, kaj se dogaja v drugih klubih. Tako smo bili torej lanske leto propagirani prek hrvaškega radia in je za naš prihod vedelo le malo Slovencev. Reči pa moram, da so nas (skupaj z Nedo, seveda), sprejeli več kot odlično. Tisti redki Slovenci, ki pa so tako ali drugače zvedeli, da smo iz Murske Sobote, in prišli na koncerte, so nas venomer spraševali, kako to, da nismo organizirali turnee tudi po slovenskih klubih. Seveda je bilo takrat za spremembo načrta že prepozno, saj je bila turnea organizirana do potankosti in vsi termini za nastope so bili zasedeni

Magneti v Sydneyu takoj po prihodu.

(nastopi so običajno v petek, soboto in nedeljo). Ogledali pa smo si številne slovenske klube, prišli v stik z mnogimi slovenskimi funkcionarji — zlasti predsedniki klubov. Predvajali smo jim tudi našo kaseto BODI SREČNA JULIJA, ki so jo nato pridno vrtele slovenske radijske postaje v Sydneyu in Melbourneu.

In ko smo se tako lanskega julija na letališču v Sydneyu poslavljali od naših gostiteljev, prijateljev in sorodnikov, je bil že sklenjen nov dogovor: naslednje leto pridemo gostovat med Slovence v Avstralijo. Odločili smo se, da povabimo s sabo tudi prva-ka slovenskega humorja, Jaka Šraufcigra, kar se je izkazalo za več kot odlično potezo. Pa ne le zaradi nastopov, ki so bili tako polni glasbe in humorja, ampak tudi zaradi »narodnostne« sestave. V ekipi smo bili tako trije »čisti« Prekmurci in trije Štajerci (poleg Šraufcigra in našega vokalista Mihe smo sem šli tudi kitarista Sanča, ki je štajerski zet).

Ko smo tako 31. julija sedli v Jato DC 10, smo imeli v žepu pogodbo za osem nastopov širom po Avstraliji — seveda med rojaki Slovenci. Le-teh je v Avstraliji približno 25.000, velika večina jih živi v Sydneyu in Melbourneu ter v okolici teh dveh mest. Sicer pa to ni presenetljivo, če vemo, da živi v teh dveh mestih na vzhodu Avstralije približno polovica od 16 milijonov prebivalcev, kolikor jih ima celotna država, ki je izredno reko naseljena (velika je približno kot 3/4 Evrope).

Naseljene so v glavnem obale, notranjost pa je divjina, večji del tudi puščava. Sicer pa — saj smo gledali zadnje čase precej avstralskih nadaljevanj, ki so nam vsaj nekoliko približale to celino pod južnim križem, kot radi pravimo.

Naše potovanje, dolgo 20.000 kilometrov in večinoma na višini 12 kilometrov pa se je v Beogradu začelo s prijaznimi besedami Jatove steverdese: »Dragi potniki, na odhod bo potrebno počakati približno 30 minut, da odpravimo tehnično napako na letalu!« Se sreča, da smo bili že v letalu, kajti druga bi marsikoga le stežka spravili nanj. Vinko Šimek, ki je sedel zraven mene, je bil ob teh besedah ves zelen (no, sicer pa je zeleno štajerska barva), pa tudi drugim ni bilo čisto vseeno. Po uri čakanja pa se je orjaški DC 10 le dvignil in po 24 urah izredno mirnega leta smo srečno pristali v Sydneyu.

PRIHODNIČ: PREKMURCI V AVSTRALIJI

DOBRI DELEGAT LOJZ

Nekoč je v neki čudni deželi v majhni vasi živel kmet Lojz, ki je na tem nerazvitem območju veljal za nadpovprečnega kmetovalca. Vas je bila slabo razvita in že dolgo ni bilo nobene pobude niti v vasi niti od zunaj, da bi kaj naredili za napredek. Kmetje so živeli iz dneva v dan, preživljali velike družine in plačevali visoke davke za razvoj občine in države, kot je pač značilno za vse države, kjer so v center sveta postavili delavca s ključom, kmeta pa imeli za družbeno neproduktivnega.

In tako je Lojz mirno ohdeloval svoje njivice, dokler niso v vasi ugotovili, da je Lojz pošten in pameten ter da »zna govoriti«. Sklenili do, da bi bil zelo primeren za delegata, ki bi tiste na občini nagovoril, da začnejo misliti tudi na njihovo vas, saj so v razvoj občine veliko vlagali. Potrebovali bi vodo-vod, gasilski dom, o asfaltu pa zaenkrat še niso upali glasno razmišljati, toda tudi to bo uresničljivo, ko bo Lojz »na občini s svojim odločnim glasom povedal, da bi tudi oni potrebovali sredstva, da bi se izklopali iz vaškega blata, in je zato treba nekaj narediti«.

Lojz pa je ves čas nekoliko zmedeno, vendar ponosno in z nagubanim čelom, ki kaže na razmišljajočega človeka, stal pred ljudmi, ki so prišli s polj in njiv, da bi izvolili njega, Lojza, za delegata. To

so sicer že sklenili na poljih in vaških cestah, a je bilo treba še uradno potrditi. Lojz pa je samozvestno povedal, da je vas zaostala in bo treba nekaj narediti, da mladi ne bi odhajali. Po teh besedah so mu dolgo navdušeno ploskali.

»Lojzek, pa ne pozabi jim povedati za gasilski dom,« ga je spomnila neka žena. »Si ga videl. Tako zna govoriti, kot tisti na občini. Ta jim bo povedal,« se je šlihalo

GLOSA

šepetanje obrazov, polnih zaupanja.

Čez nekaj dni je Lojz šel na prvi sestanek. Predsednik občine je govoril o razvoju, o samoupravljanju, srednjeročnem in dolgoročnem planu. Lojz pa je stal v kotu sobe s še nekaterimi delegati iz nerazvitih vasi, saj so bili sedeži rezervirani za predsednike raznih organizacij in delegate razvitejših vasi. Govorili so o gradnji tovarna, ideološkem osvveščanju v občini, njegove vasi pa niti omenili niso. Pa še tako strokovno so govorili, da jih je Lojz bolj malo razumel. »Pametni ljudje, ni kaj,« je pomislil.

Po dveh urah so končali šele s tremi točkami dnevnega reda.

Jože Gabor

KONEC

Zreli sad narave v roki ter pogled na naravo, ki dozoreva, me spominja nanj, ki je umrl pred pol leta, nanj, ki je hodil po zemlji domači, ji dajal svoje delo, trud in pot, ki jo je znal resnično ljubiti. Sedaj pa ga več ni, le narava je ostala, ki živi in daje.

Živ je spomin na tisti dan, tisto popoldne, ko je sedel za mizo in zrl v človeka na drugi strani, v njegov obraz, oči, usta, da bi povedala — ni res. Toda ne, bila je tišina, ki je grizla srce in dušo, bilo je grozljivo spoznanje, da ni nihče rekel — ni res. Tišina je ubila še zadnje upanje duše človeka, ki bi sedaj kričal od groze in bolečine. Od obupa in sovraštva do vsega, kar je bilo tako živo. Življenje zunaj pa je teklo, kot da se ne bi nič zgodilo, ne meneč se za grozno spoznanje enega od številnih, v katerem je ugasnilo upanje, da je še življenje tudi zanj.

Sedel je, a solza ni bilo, le oči so spet postale nemirne ter iskale in spet upale. Želele so kanček upanja, pa čeprav lažnega, samo bilkico za odrešenje. Bila je Ljubljana, bilo je upanje, ki se ga je oprijel, čeprav je skoraj vedel, da je tako prazno, da se ga ne da prijeti.

In šel je v naravo, k svoji zaveznici, po tolažbo. Prekletel je svet in sebe, potem pa se izjokal. Gledal je naravo, vsako bilko posebej, in vedel, da zadnjič vidi dozorevajoča žitna polja, občuti toploto poletnega sonca, čuti vonj pokošene trave. Bilo je spoznanje konca in lepote življenja in vsega, kar je tako ljubilo. Vse, kar je bilo živo okoli njega, ga je spominjalo na njegovo minljivost, njegovo smrt, ki je počasi, a dan za dnem jemala od telesa, ki bi lahko še toliko let lahko uživalo blagor narave in dela. A takrat je še bilo upanje brez upa, bila je Ljubljana. Toda le še zadnje veliko telesno trpljenje pred koncem. Čas pa je tekel in minil je tudi čas upanja, ostalo je le golo spoznanje dokončnega konca ter želja, da se vse čim prej res konča. Takrat ni bilo več ne prošnje ne upanja v obeh, tudi obupa in sovraštva ne, bil pa je nasmeš umirajočih ust, mor-da zato, da bi ostal za spomin vsem, ki živijo naprej.

Prišel je konec, tista zadnja noč, ki jo nekateri poznajo kot noč umiranja in klicanja mladih, umirajočih na pomoč. Toda pomoči ni bilo, tudi tisto zadnjo noč ne. Ostal je človek, čisto sam s svojim koncem, smrtjo.

—h

GOMILICA

Uspeh s šampinjoni

Očitek, češ da se gre do kmetijskih pospeševalci birokracije, namreč da bi bili na terenu pri kmetih, ni primeren, če bi tako hoteli označiti strokovne delavce v KZ Lendava, temeljna zadruga organizacija Turnišče. Ta organizacija si namreč prizadeva, da bi se kmetje ukvarjali še s čim, ne le s poljedelstvom in živinorejo. Tako so sredi leta v stari šoli v Gomilici začeli poskusno pridelovati gobe šampinjone. V ta namen so se povezali s pospeševalno službo pri Drogi, tozdr Gosad v Središču ob Dravi. Poskus je uspel, saj so na 3500 kilogramih komposta pridelali 850 kilogramov šampinjono-v, kar je 24-odstotni pridelek glede na količino komposta. To pa je več, kot pa je poprečje, ki znaša 20 odstotkov. K dobremu pridelku je nekoliko prispeval podaljšani čas rodnosti, saj so nasad vzdrževali vse dotlej, dokler je daljšal pridelek, četudi je bil ta po petem »valu« že minimalen.

V temeljni zadrugi organizaciji so s poskusnim pridelovanjem šampinjonov pridobili precej izkušenj. Zanimanje za pridelavo so pokazali tudi nekateri posamezniki in spomladi bodo tako zadrugarji kot zasebniki znova kupili kompost za šampinjone in jih začeli pridelovati. Odločeni so, da bodo potlej te gobe gojili ne le v poletnih mesecih, ko so naravna temperatura, vlaga in drugo, ampak tudi jeseni in pozimi, ko bo treba razmere za rast ustvariti umetno (ogrevanje).

V Gomilici se je torej premaknilo. Kaže, da bodo v marsikate-

rem blevnu, v katerem ni več živine, gojili šampinjone. Le zakaj pa ne, če se z njimi da zaslužiti!

Š. Sobočan

KOMENTIRAMO

Kulturniške obete pod izvršno oblast

Med družbenimi dejavnostmi, ki z novim letom prehajajo pod izvršno oblast občin, je tudi kultura. Njeni obeti bodo s krepitvijo državnih pristojnosti in odločanjem birokratov komune gotovo slabi in že tako krhka se bo kulturna zgradba v eksistencialno vprašljivih časih gotovo še bolj zamajala, če ji ne grozi celo opustošenje.

Nanj je opozoril sekretar Kulturne skupnosti Slovenije Marjan Gabrijelečič, ki v svojem besedilu z naslovom Namesto nekrologa opozarja na nevarnosti ob ukinitvi kulturnih skupnosti. V besedilu, ki ga je razposlal osrednjim medijem, prepričljivo dokazuje, da je po vseslovenski poamandmajski evforiji potrebno skrbno premisliti o ukinitvi interesnih skupnosti ter prenosu dejavnosti pod državno upravo.

»S sprejetjem ustavnega zakona smo sise pospravili kar povprek v predal zgodovinskih zmot, alternativnega modela pa kovači zakona in nihče drug ni ponudil,« je zapisal.

Čeprav smo že dlje časa upravičeno razpredali o okostenelosti sisov ter njihovi neučinkovitosti, pa tudi o neuspešnosti delegatskega sistema, pa je vprašanje, ali bosta prav ukinitve (kulturne skupnosti na primer) in prenos upravljanja njenih dejavnosti na upravne organe prinesla veliko boljšega kulture, umestno. Ukinitve tačas veljavnega sistema, preden bo uveljavljen novi, je neracionalna, uzakonjenost prehodnega obdobja, za katerega ne vemo, kam nas bo pripeljalo, pa nesmiselno. Tudi zato, ker (vsaj tako kaže v soboški občini) odpade le tako imenovani podružbljeni del, sisovci pa bodo delovali naprej pod drugim imenom.

Ko smo razmišljali o nujni racionalizaciji sisov, tudi kulturniškega, smo si zaželeli večjega vpliva stroke in sodelavcev v kulturi, ne pa takšnega preobrata, v katerem bo spet o vsem odločala nerazgledana in kulturni nenaklonjena občinska ali državna birokracija. (op. p.: Čeprav imamo veliko ministrov, kulturnega v Jugoslaviji nimamo že nekaj let, ker smo očitno balkanska dežela s prav takimi navadami in odnosi, vedno dlje od kultiviranosti — ob dejstvu, da bolj kot kulturne zadovoljujemo raznorazne druge potrebe!)

Kulturna skupnost Slovenije zato predlaga model, po katerem naj bi bila med strokovnim delom in odločanjem v republiški skupščini še vmesna oblika soodločanja. Nekakšen kulturni sklad, ki bi v marsičem prevzemal naloge sedanje skupnosti, razpolagal pa z več kot polovico kulture namenjenega denarja. Do njega pa bi (razmišljamo kulture predani) lahko prišli tudi z razgibanostjo okostenelih institucij in zamenjavo nepodjetnih vodilnih ljudi v njih, v času, ko si bo potrebno zagotoviti svoj prostor pod soncem in posedujočega ne samovoljno zapirati pred novostmi. Med njimi ta, da naj se kulturne obnašajo kot gospodarne organizacije in si skušajo same pridobiti sredstva iz ponudbe svoje dejavnosti, vsekakor ni odveč. Tako bi prireditve in nastopajoči na njih imeli svojo ceno, vodje galerij bi se trudili okoli likovnih umetnikov in ne obratno, pa tudi v interesu izvršne oblasti bi bilo, da je kulturni utrip čim bolj živahen.

Brigita Bavčar

Tiha voda na Janževem vrhu

»Govorim nekoliko počasneje, kajti tudi ta črna plošča, ki ima luknjo na sredi, je posneta na hitrost 33 obratov na minuto. Če bi bila mala plošča, ki se vrti s hitrostjo 45 obratov na minuto, bi govoril hitreje.« Tako je Zoran Predin predstavil najnovejši izdelek ansambla Lačni Franz, veliko ploščo Tiha voda. Tiskovna konferenca in predstavitev plošče sta bili v Janževem hramu, razlogov za takšno lokacijo pa je bilo več: Radenska je postala pokrovitelj ansambla in tako je ob Založbi Obzorja še ena delovna organizacija, ki podpira ta ansambel, ki na vsak način izstopa iz glasbene scene Slovenije in Jugoslavije. Seveda gre za izstopanje v kakovostnem pomenu besede.

Lačni Franz praznuje letos 10-letnico skupnega dela, izdal je osmo veliko ploščo, pripravlja pa tudi compact disk (CD ploščo), na kateri bo prerež 10-letnega obdobja. Razlogov za veliko slavo je bilo torej dovolj, temu primerna pa je bila udeležba.

Tiha voda je album, ki izstopa iz dosedanjega koncepta glasbe, ki jo igra Lačni Franz, pa vendar nekako sodi v sklop vsega tistega, kar so glasbeniki, vključno z avtorji glasbe (Milan Prisljan, Zoran Stjepanović in Zoran Predin) in besedila (Zoran Predin) že do sedaj ponudili ljubiteljem njihove glasbe.

Po glasbeni plati izstopa (po mojem osebnem mnenju) skladba Vavrovalke padajo in je najboljša na tej plošči, res pa je, da tudi druge skladbe ohranjajo kakovostno raven Lačnega Franca. Besedila vseh osmih pesmi so prevedena tudi v srbohrvaščino (avtor prevodov je Arsen Dedič), kot gost pa sodeluje z ustno harmoniko tudi Vlado Kreslin. Ob koncu lahko Lačnemu Franzu zaželimo le še: »Mirno morje, dober kavsi! Ti želi tvoj Mikimaus.«

D. L.

Začetek pevskih vaj

Tudi ljutomerski Mešani pevski zbor kuda Ivan Kaučič je začel z delom. Zbor, ki nadaljuje dolgoletno tradicijo perstva v občini Ljutomer, si je za letošnjo sezono zadal težak program dela, vključno z delom novega pevskega programa, ki ga bodo pripravljali na rednih tedenskih vajah ob ponedeljkih in četrtnih. Pevke in pevci so eni redkih, ki nimajo težav z vadbenimi prostori, saj so vaje v glasbeni soli Slavko Osterc (po pouku, začnemo pa se ob 19.00), več težav je s podmladkom, zato so veseli vsakega novega pevca ali pevke, ki se jim pridruži.

D. L.

IZZIVI — DALEČ ONKRAJ MURE

Tak je naslov daljšega zapisa ob spominskem dnevu smrti »goriškega slavčka«, pesnika Simona Gregorčiča, o katerem se je po simpoziju o njegovem kritiku Antonu Mahničju razpisal Jani Ravenko. Predolgo, da bi lahko besedilo v celoti objavili, čeprav gre po Ivanu Preglju za »središčno osebnost v zgodovini slovenske kulturne pismenosti«. Ker na svet med Muro in Rabo ni posebej vplivala, literarnozgodovinskega spora med (duhovnikoma) Gregorčičem in Mahničjem pa tudi ne bi radi pogrevali, le na kratko opozarjamo na besedilo, ki bo luč sveta morda ugledalo drugod, na primer v Družini ali Stopinjah, in ne na Vestnikovih Kulturnih obzorjih.

bb

OPICA OŠPICA IN SLIK — SLIK

V spredju akcij iz programa občinske kulturne skupnosti Murska Sobota je lutkovni projekt Opica Ošpica, ki ga v sodelovanju s Pomurskim gledališkim studiom pripravljata Trajna delovna skupnost Guliver in Milivoj Miki-Roš. Po uspešnih animacijah otrok ob pustovanjih preteklih let ter predstavi, ki jo je imel na prireditvi Za naš radio ob soboškem bazenu, se bo v kratkem preskušal tudi pri predstavitvi publikacij za najmlajše v mesecu knjige v Dobri knjigi. Na njene police namreč prihaja novost Pomurske založbe Slik-Slik Ferija Lainščka, ki bo dobrodošlo darilo ob predprizničnih nakupih, tako kot bo privajanje otrok in njihovo sodelovanje na prireditvah gotovo vplivalo na obisk kulturnih predstav v kasnejših letih. bb

AGATA V ČRNEM LESU

Lenart bo spomladi dobil prvi hotel, ki ga gradi Agrokombinat Lenart. Odločili so se, da obudijo legendo, ki kroži v slovenjgorskih krajih in dali hotelu ime Agata. Hkrati bo ves hotel urejen v tem slogu; da bi izbrali najboljše ponudbe, so razpisali natečaj.

Po njihovi oceni (je dejala Zofija Slana iz Agrokombinata Lenart) je najboljše ponudbe pripravila Vanda Brvar.

Osnovna odlika umetniških del, ki bodo krasile nastajajoči hotel Agata, ter notranje opreme je, da bo slovensko — naše. Vsebinsko naj bi bila dela povezana s tragično zgodbo o Frideriku in Agati in nesmiselnim obtoževanjem čarovništva.

Pred hotelom bo postavljen tudi spomenik legendi v naravni velikosti. Skulpturo bo izdelala Vlasta Zorko-Tihce.

SANDI ČERVEK: SLIKA, olje-platno 1989; iz serije tako imenovanih črnih slik, ki so bile na ogled v mariborskem razstavnem salonu Rotovž. Prav bi bilo, da bi jih videli tudi v galeriji umetnikove rodne Sobote. bb

Programski svet o dnevih domačega filma

Seja minulo sredo je bila sicer v nekoliko okrnjenem sestavu, vendar dovolj konkretna za reševanje kinematografske problematike, o kateri je bilo govora že na več ravneh. Film mora dobiti primerno mesto v programu novih skladov za kulturo, saj poznamo njegov vpliv na človeka. Čeprav je v zadnjih letih revnejši za nekatere vrline, je hkrati tudi bogatejši za nove razsežnosti in odtenke. Čim več bi ga moralo biti v sporedih za otroke v osnovnih šolah in za mladino.

Morda se je kdo že vprašal po domačih filmih. Prvo odmevi po puljskih dogodkih so zamrli, PULJA PO PULJU v ustavljeni obliki kinematografiji širom po Sloveniji niso ponudili Bile so le revije najboljših filmov. Pravih reakcij na to novost ni zaznati, nekaj drobcev pa je bilo mogoče prebrati o TEDNU DOMAČEGA FILMA v Celju. Temu dogodku bodo tudi letos sledili DNEVI DOMAČEGA FILMA pomurskih kinematografov. Letošnji organizator je KINO

LENDAVA. Zaradi megle na jugoslovanskem distributerskem nebu letos na žalost ni uspelo dobiti filma Ademira Kenovića KUDUZ, ki bi po vseh normativih spadal na DDF in bi ga gledalci želeli videti. Vendar nismo mogli nasesti nemogočim apetitom in nepoštenim zahtevam distribucije v zvezi z najemnino.

Tudi sicer je bilo letos spored zelo težko sestavljati, saj so si distribucije filme nekajkrat delile in razporejale med sabo. Končno — na letošnjih DNEVIH bomo videli filme: DIPLOMA ZA SMRT Živorada Tomića, DONATOR Veljka Bulajića, HUDIČEV RAJ Rajka Grlića, ZBIRNI CENTER Gorana Markovića (zlata arena za najboljši film festivala 89), KAKO JE PROPADAL ROCK AND ROLL, ki je omnibus mladih režiserjev Zorana Pezeta, Vladimirja Slaveice in Gorana Gajića (debitantska nagrada), ter razgibano, duhovito

NOVA KNJIŽEVNA MLADINA

Pesmi ne moremo več podariti ljudem, ampak le sebi

Komaj na prste obeh rok smo lahko prešteli obiskovalce petkovega literarnega večera, ki so ga v soboškem Klubu mladih pripravili mladi člani Nove književne mladine. S svojo poezijo so se predstavili: Robi Titan-Feliks, Sonja Tinev, Edvard Mihalič mlajši, Franc Rajnar in Nada Tinev.

Literarni večer je bil pravzaprav prva javna predstavitev Nove književne mladine, nekakšne naslednice Književne mladine.

Skupina šestih mladih literatov namreč ni bila zadovoljna z (ne)delom, zato so se osamosvojili.

Slišali smo različno poezijo. V njej izžareva tudi položaj umetnosti in umetnika. Po mnenju Edvarda Mihaliča mlajšega, vodje Nove književne mladine, so časi za mlade umetnike še posebej težki. Kljub temu bodo poskušali nekaj narediti. Radi bi izdali kakšno knjigo oziroma se

ukvarjali tudi z založniško dejavnostjo. Največji problem je seveda denar. »Izzid majhne knjižice bi nas stal kakšnih 5 (starih — op.p.) milijard.«

Za božič pripravljajo skupaj z Glasbeno mladino in soboškim gledališčem tudi vseslovenski božični festival v pesmi, prozi, glasbi in skečih. Poleg tega želijo sodelovati z drugimi podobnimi organizacijami, tako doma kot v tujini. Navezali so že stike z mladimi iz Maribora in Nove Gorice, so pa tudi možnosti za sodelovanje z mladimi umetniki iz Celovca.

se

TRIDNEVNO ZBOROVANJE KNJIŽNIČARJEV

V radenskem hotelu Radin bo 9., 10. in 11. novembra zborovanje slovenskih knjižničarjev, na katerem bodo, podobno kot na vseh stanovskih srečanjih, govorili o aktualnih vprašanjih in problemih stroke. Tridnevno srečanje se bo začelo naslednji četrtek ob 10.30.

bb

kulturni koledar

razstave

MURSKA SOBOTA — V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec je še vedno na ogled 9. jugoslovanski bienale male plastike.

V Pokrajinski in študijski knjižnici je razstavljena življenjska pot in ustvarjalnost dr. Vaneka Šiftarja — Po česti življenja.

LENDAVA — V galeriji Lendava je na ogled Mitološki cikel 1985/89 Ludvika Pandurja iz Maribora. Ogledate pa si lahko tudi stalno likovno in muzejsko zbirko.

knjige

USPEŠNICE TEGA TEDNA v knjigarni DOBRA KNJIGA v Murski Soboti so: Dionizij Amfora — VLN-SKI TABERNAKELJ (založba Obzorja), Richard Bach — JONATAN LIVINGSON GALEB (Mladinska knjiga) in Feri Lainšček — AJŠA NAJŠA (Prešernova družba).

ŠOLENČKI V DOBRI KNJIGI

V knjigarni in papirnici Dobra knjiga bo od 6. do 11. novembra predstavitev zbirke slikaric, ki jih je izdala Pomurska založba. Njen naslov je Šolenčki, slikarice pa bo med 9. in 12. uro otrokom predstavljali Milivoj Miki-Roš. Za dopolnitev povedanega bo tudi video-projekcija z namenom, da bi najmlajši iz vrtcev v mesecu knjige približali iako najnovejše slikarice kot aktualne videokase.

Madeži ostajajo

Kot lady Machbet je morala tudi družba Exxon na svojo žalost spoznati, da se nekaterih madežev ne da zlahka izprati. Naftna družba je pred kratkim sporočila, da bo morala za čiščenje 40 milijonov litrov surove nafte, ki je marca letos stekla iz supertankerja Exxon Valdez v Ožini princa Williama na Aljaski, porabiti 1,28 milijarde dolarjev. To je desetkrat več, kot je bilo predvideno v začetku. V to vsoto niso vštete kazni, ki jih bo morala družba plačati in ki bodo račun povečali še za nekaj deset milijonov dolarjev. Del teh stroškov bo družba poravnala iz zavarovalnice, ki bo znašala okoli 400 milijonov dolarjev. Katastro-

fa na Aljaski velja za eno najdražjih industrijskih nesreč.

Exxon je za čiščenje najel 10.500 delavcev in veliko ladjevje. Tri tisoč čistilcev z vodo, ki pod pritiskom bruha iz cevi, pere nafto s skalnatga obrežja. Postopek morajo večkrat ponoviti, kajti plima prinese nafto spet nazaj na pravkar očiščeno obrežje. Exxon drago plačuje, ker v prvih dneh po nesreči ni zadržal širjenja naftega madeža. Čiščenje vsakega sodčka nafte, ki je vreden 18 dolarjev, stane 125 dolarjev.

Čeprav je čiščenje zmanjšalo Exxonov dobiček v drugem četrtletju z milijarde dolarjev na 160

milijonov, pa največja naftna družba na svetu doslej še ni občutila finančnih težav. Kljub vsemu pa je vsota, ki jo bo plačala za čiščenje, velika tudi za Exxon.

Mnogi prebivalci Aljaske so bili ogorčeni, ko se je razvedelo, da Exxon po 15. septembru, ko je zaradi prihajajoče zime prenehal čistiti obrežja, ne namerava več odpravljati posledic katastrofe. Vendar pa je predsednik Exxonove ameriške podružnice pred kongresnim pododborom izjavil, da bo družba ugodila vsem razumnim zahtevam ameriške obalne straže in da bo spomnila nadaljevala čiščenje.

Biser, dragocenejši od diadema

Na 16. mednarodni obrtni sejem v Münchnu je pripotoval tudi »dragulj morja«, 21-letna japonska princesa Rio Kavasaki z zlatim diademom za 300.000 mark. Vanj je vdelenih 50 smaragdov, 131 obdelanih biserov in 390 diamantov, pa še pet biserov iz Južnega Pacifika. A en sam biser, je vreden več kot diadem z vsemi kamni vred (450.000 mark).

POMOČ NADARJENIM

Nadpovprečno nadarjeni otroci niso majhni nadjudje, ki jih čaka zmagovita prihodnost. So težavni otroci s posebnimi lastnostmi, ki jih je treba varovati, če nečemo pomnožiti njihovih težav. Okrog te teme so se sukale razprave na evropskem kongresu o otrocih, ki že zgodaj kažejo znamenja nadpovprečne nadarjenosti, o tem govorijo referati združenja Eurotalents, v katerega je včlanjenih trideset evropskih organizacij za varovanje prezgodaj zrelih otrok. Kongres je bil v Barceloni.

»Prezgodaj zrel otrok,« pravi psiholog Jean-Charles Terrassier iz Nice, »je ujetnik svojega rojstnega datuma, edinega merila, ki ga upoštevata izobraževalni sistem, ko razporeja učence v šolo.« Danes se številni strokovnjaki ukvarjajo prav s tem problemom: namreč s posledicami nediferenciranega izobraževanja. Francoski predstavniki so na kongresu objavili podatke o svoji pilotni raziskavi, ki so jo opravili v eni od nižjih osnovnih šol. Dvajsetim nadpovprečno nadanim učencem so dali možnost, da opravijo štiri razrede v dveh letih. Njihova učiteljica je ugotovila, da potrebujejo ti otroci veliko več pozornosti in jih je treba nenehno spodbujati, da ne začno misliti, da je vse prelahko. Le na ta način je mogoče preprečiti mučne katastrofe, ki so pri prezgodaj zrelih otrocih izredno pogoste.

Opozorili so še na druge plati te zadeve. Portugalski predstavnik Luis Nazareth je poudaril ekonomski pomen »sive materije«, špansko združenje Credeyta pa je opozorilo na nevarnost elitističnih nagnjenj. Podobno bojazen je izrazil pariški Le Monde: da bi varušvo nad nadpovprečno nadarjenimi kaj lahko postalo ščit, ki bi prikril željo po nadvladi omejene kaste »izvoljencev«.

ODPRAVLJENA ČASOVNA RAZLIKA

Človeška biološka ura je veliko bolj občutljiva za svetlobo, kot so znanstveniki doslej domnevali. Skupina ameriških strokovnjakov je ugotovila, da lahko precej spremembo delovanja notranje človeške ure, če ljudi izpostavijo močni svetlobi. To odkritje ima pomembne posledice za delavce v nočni izmeni, ljudi, ki imajo težave s spanjem ali jih muči določena vrsta depresije, pa tudi za letalske potnike, ki jih moti časovna razlika.

Znanstveniki so ljudi sredi njihove subjektivne noči izpostavili svetlobi, ki je ustrezala zgodnji jutranji ali popoldanski. To so počeli dve noči zaporedoma. Posrečilo se jim je osemdesetodstotno prilagoditi njihov prvotni dnevni ritem. V tretji noči pa so ga premaknili kar za dvajset ur. Ljudje so ponoči štiri — do petkrat bolj občutljivi za svetlobo kot podnevi,

to pa je znanstvenikom omogočilo, da so notranjo uro lahko prilagodili v tako kratkem času. Uporabili so svetlobo z močjo med 7.000 in 12.000 luksa, takšna pa je svetloba zgodaj zjutraj.

Osebo morajo v drugi polovici njene subjektivne noči izpostaviti močni svetlobi, če hočejo premakniti biološko uro naprej. Če jo izpostavijo v prvi polovici, se ura premakne nazaj. Barva svetlobe pri tem ni odločilna. Znanstveniki priporočajo potnikom, naj na primer iz New Yorka v London letijo podnevi. Med poletom naj rajši gledajo skozi okno, namesto da gledajo film. Za potovanje v nasprotni smeri pa naj si izberejo popoldanske polete in poskrbijo, da pridejo domov še pred mrakom.

Čeprav so nočni poleti cenejši, takšno varčevanje zdravju ne koristi.

OPOJNI LED

Domiselnost tistih, ki si služijo bogastvo na račun zasvojenec z drogami in širjenjem tega zla po svetu, je očitno precejšnja. Podobno, kot velja sploh za vsako trgovanje in trženje, tudi trg z drogami oblikujeta povpraševanje in ponudba. In če povpraševanje upada, je treba izboljšati ponudbo. A ne samo z zadostnimi količinami drog, marveč velja ponudbo tudi popestiti. Tako prihajajo na trg nove in nove droge.

Pred časom je trg z drogami tako rekoč v naskoku zavzel »crack«, zdaj pa nekaj podobnega obljublja še ena nova droga, ki ji pravijo »ice« (po naše led).

Kot crack tudi led ni popolnoma nova droga, marveč preoblikovana že znana droga. Tokrat gre za kristalizirani metamfetamin, ki je bil najbolj priljubljen v šestdesetih in sedemdesetih letih. Takrat so si drogo vbrizgavali, z ledom pa je postala lažje uporabljiva, saj je led kristaliziran metamfetamin, ki se da kaditi.

Led se je najprej pojavil na Havajih, kjer je hitro postal droga št. 1. Doza je razmeroma poceni, okrog 50 dolarjev, zadošča pa za dvakrat. Omamljenost po ledu traja osem ur in več (crack daje le 30 minut omame). Sicer pa led zasvoji svoje žrtve prav tako kot kokain, posledice hlajenja z njim pa so resne.

VEČ KOT REKLAMA

Petdesetletni zahodnonemški fotograf Peter Furst je vzbudil pozornost s sliko, ki jo je poimenoval Daniela v črnem spodnjem perilu. Prvotno je fotografijo posnel kot reklamo za tovarno steznikov Gossar. Kritik zahodnonemškega strokovnega časopisa Profifoto pa ji je pripisal tudi drugačne razsežnosti. Delo je po njegovem mnenju namreč mogoče uvrstiti med umetnine. Kolnski muzej jo je sprejel v svojo slovečo umetniško zbirko. Kustos muzeja Miseselbeck, ki je fotografijo tako močno povzdignil in tudi poskrbel za njen odkup, pravi, da slika ne razveseljuje samo oči, ampak tudi še kaj drugega. O njeni umetniški vrednosti naj bi odločale prihodnje generacije.

PAŠA VPLIVA NA PODNEBJE

Skupina ameriških znanstvenikov je raziskala 150.000 kvadratnih metrov veliko območje na obeh straneh meje med Združenimi državami Amerike in Mehiko. Ugotovili so, da je trava na ameriški strani bolj zelena, pa tudi podnebje je hladnejše. Razlike pripisujejo različnim pašnim navadam na obeh straneh meje. Te lahko krajevno podnebje bolj spremenijo kot tako imenovani učinek tople grede ali urbanizacije.

Ameriški zakoni že od leta 1934 omejujejo pašo živine, Mehika pa takih zakonov nima. Zato je gola zemlja na mehiški strani bolj izpostavljena vremenskim vplivom, kar pomeni, da se po poletnem deževju hitreje segreje in hitreje izsuši. Najvišja dnevna temperatura je poleti na mehiški strani meje povprečno za štiri stopinje Celzija višja kot na ameriški. »Takšna sprememba bi nastala, če bi sredi Kansasa zgradili mesto s 100.000 prebivalci,«

pravi geograf Anthony Brazel z arizonske državne univerze v Tempeju. Na mehiški strani tudi hitreje nastajajo oblaki. Višje temperature na površju Zemlje in v zraku povzročajo tudi nestanovitnost vremena in pospešijo nastajanje popoldanskih kopaštih oblakov (kumulusov).

Podobne pojave so opazili tudi na robu puščave Negev v Izraelu. Satelitski posnetki kažejo, da se na meji spremeni refleksivnost tal. Gola zemlja odbija več sončne toplote. Vse kaže, da je spet vzrok živina, ki se pase. Izraelci so namreč postavili ograde in tako pašo lahko nadzorujejo, na drugi strani meje, na Sinaju, pa beduini še vedno niso opustili nomadske paše.

NAJVEČJI NOŽ

V tovarni nožev španskega industrijalca Eladia Muele so izdelali največji nož na svetu. Dolg je štiri metre in tehta 35 kilogramov, za izdelavo pa so porabili šest mesecev. Ker je rezilo za praktično uporabo malce nerodno, so ga razstavili v tovarniškem muzeju.

Škodljivi zasloni

Strokovnjaki mednarodne organizacije za delo (ILO) so objavili študijo, v kateri ugotavljajo, da delo pred računalniškim zaslonom škoduje očem in mišičnemu sistemu, posredno pa lahko tudi izkove stres. Vendar pa pripominjajo, da ti izsledki izvirajo iz delnih študij, zato si dokončnega mnenja o škodljivosti dela pred računalniškim terminalom še niso ustvarili. Strokovnjaki trdijo, da bi tudi vsako drugo podobno naporno delo povzročilo enake posledice.

Uporaba računalnikov se nezadržno širi. Po podatkih ILO bo do konca stoletja več kot 60 odstotkov zaposlenih v Združenih državah delalo pred računalniškimi zasloni. Na Japonskem je že leta 1984 70 odstotkov podjetij začelo uporabljati računalniške terminale.

Izsledki raziskav o drugih vrstah škodljivih posledic dela s terminali, na primer o škodljivosti za nosečnice in še nerazrešene otroke, so dvomljivi. V študiji je rečeno, da doslej ni nespodbitno dokazana povezava med zdravstvenimi težavami nosečnic in nizkofrekvenčnim sevanjem, ki ga oddajajo računalniški zasloni.

Kljub temu pa so se v nekaterih državah, na primer v Združenih državah in Kanadi, odločili, da morajo nosečnice začasno delati na drugih delovnih mestih. Drugod so delavce, ki imajo opravke z zasloni, začeli pošiljati na redne preglede k očesnim zdravnikom ali pa jim predpisali, koliko časa smejo presedeti pred zasloni.

Stres pa po mnenju strokovnjakov povzroča tudi predvsem enolično delo in časovna stiska.

KERAMIČNE PLOŠČICE MORAJO BITI LEPO IN TRAJNO POLOŽENE

nivedur

VODOODPORNO LEPILO ZA KERAMIČNE PLOŠČICE

NIVEDUR odlikujeta preprosta priprava in nanašanje. Nanašamo ga na izravnalne mase, ki jih tudi izdeluje CINKARNA ČELJE.

NIVEDUR uporabljamo za lepljenje:

- na zunanje fasade
- na notranje fasade
- v plavalnih bazenih

Z NIVEDURJEM boste ploščice in druge obloge zagotovo lepo in trajno položili.

Če želite dodatna pojasnila, izpolnite kupon in ga pošljite na naslov: CINKARNA ČELJE, 63000 CELJE, KIDRIČEVA 19

Želim informacije in svetovanje

ime in priimek

organizacija

naslov

tel.

CINKARNA CELJE

Sakia šola nekaj časa. Samo ka se mešterni predugo fcijo, pouleg toga na pa fcijo na napakaj. Še najmerije 20 let se rna, ka prinas ravne strehe puščajo. Porabili so pa mešterni, ka so odpruži balkoni ali terase tudi ravne strehe ka zgoduje stanovalce. Tak so se o ton mogli edni prepričati na praktičnem primeri v novon bloki na Kolčevi ulici v Soboti. Zedaj do pa par let tla popravljali, pib' kak strehe nad balkoni napravijo. Či što ne vije, ka je vse to istina ležko ide gledat, samo naj ide po stebaj gor, raton ka se ličt na vaki telos vör polvari, čiglij, ka ga od namoga začelka nepravilno popravljajo. Učiti se, učiti in še enkrat učiti — so nas vsi fciji. Dravci

NI JE ČEZ PŠENICO!

Pšenica je najpomembnejše krmno žito. Po svetu pridelajo osemkrat več pšenice kakor rži, ki je samo v Z.R. Nemčiji in skandinavskih državah na prvem mestu.

Katero so njene prednosti pred ržjo? Vsečina zrna, tako imenovano jedro, vsebuje veliko lepilnih beljakovin, zaradi katerih je moka tako dobra za peko. Pri peki se beljakovine skrknijo in dajo testu čvrsto oporo, da spečemo iz njega rahlo pecivo. Od začetka tega stoletja znajo pri mletju ločiti jedro zrna od ovojnih plasti in odleje je pšenična moka sestavina vsega rahlega in nežnega, kar spečemo.

Zadnji čas smo začeli skrbeti za uravnoteženo prehrano, zato si želimo tudi tako moko, v kateri je zmletelo celo zrnje. Iz take polno vredne moke pečemo predvsem

kruh in žemljice.

Navsezadnje v takšni moki niso samo lepilne beljakovine in ogljikovi hidrati kot v prečiščeni beli moki, ampak je tudi dragoceno olje kalčkov, mnoge rudninske snovi, vitamini iz skupine B in poleg tega veliko vlaknin. Pšenično zrnje telesu najbolj prija in ga obogati z največ vitamini, če ga nastavimo na vlažen pladenj, da vzklije. Zaradi kaljenja se količina vitaminov B podvoji. Za kaljenje pripravimo zrnje čez noč. Prelijemo ga z veliko vode, da nabrekne. Zjutraj vodo odlijemo, zrnje pa pustimo kaliti 24 do 36 ur pri sobni temperaturi. Počakamo tako dolgo, da so kali visoke pol centimetra. Ne smemo pozabiti — zrnje moramo dvakrat na dan preplakniti.

Paradižnik za dieto

Paradižnik je odlična dietna hrana za vse, ki želijo nadzorovati telesno težo, saj vsebuje izredno malo kalorij. Paradižnik torej ne redi, v njem pa je veliko vitaminov, predvsem vitamina C in A. Izberemo zrele paradižnike, v teh je vitaminov največ. Toda: če paradižnik kuhamo ali tudi samo prevremo, da ga laže olupimo, gre v izgubo precej dragocenih vitaminov. Velja si zapomniti: 100 g paradižnika vsebuje komaj 120 kalorij.

Kreda ni samo za pisanje in risanje

O kredi vam bomo povedali tisto, kar je župnik Kneipp zapisal v knjigi, ki je izšla leta 1898. Takole pravi: Ali si že kdaj opazoval, kako kuretna pazljivo pobira vsako zrnce apnenega peska? In kdo ni še čul, da mora vsak učitelj v šoli skrivati kreda, ker bi jo sicer pojedli. To nam da misliti: Ali ni morda tudi kreda za kaj?

Kneipp pravi, da vsebuje kreda ravno tiste snovi, ki so potrebne

ne kostem za rast. Navadno že narava poskrbi za te snovi, slabotnim pa jih pogosto primanjkuje, zato kosti ne morejo rasti tako, kot bi morale. Kneipp piše: »... dajaj zato takim ljudem vsak dan v jed ali v kozarec vode za noževno konico zmlete krede, ki nima ne slabega okusa ne slabega duha. Tudi če slabo prebavljiva in če po bolezni navzlic dobri postrežbi ne prideš k sebi, poskusi s kreda. Tudi na detelji se

pozna, če jo potrosiš s sadro (gipsom), a tudi na bolnikih se vidi, ako jih s kreda zdraviš. Kreda priporočamo predvsem bledim ljudem, vsak dan naj jemljejo dve noževi konici zdrobljene krede, eno zjutraj eno zvečer in blede lica bodo začela kmalu rudeti...«

S kreda lahko odstranite tudi bradavice. Vztrajno jih je treba mazati, pa bodo kar same odpadle.

NAŠ DOM

Radi bi imeli muco — naj si jo kupimo ali ne?

V mnogih družinah tako preudarjajo: družine večino dneva ni doma. Bi muca to prestala?

Naj si odgovorijo na nekaj vprašanj, morda bo potem odločitev lažja.

Ali je naše stanovanje dovolj prostorno?

Muce ne razmišljajo o kvadratnih metrih. Rade so s ljudmi, četudi v eni sami sobi.

Ali je muca žalostna, ko družina odide z doma?

Ne, nekaj časa gleda skozi okno, potem se zvije v klobčič in zadremle. Muce so snemali s skrito kamero in ugotovili: Muca spi 9 ur in 40 minut, dremle 5 ur in 20 minut, pohajkuje 1 uro in 40 minut, igra se 3 ure in 40 mi-

nut, enako dolgo pa se tudi snazi.

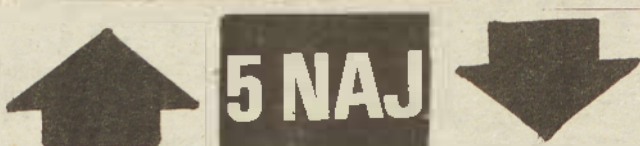
Kako dolgo lahko muco pustimo samo?

Deset ur muci hitro mine, ne da bi se dolgočasila, ker veliko spi, malo pa se igra. Kdor je pogosto zelo dolgo zdoma, pa naj ima rajši dve mački.

Kaj pa takrat, ko je družina na dopustu?

Samo s sabo naj ne vzame mačke. Mačke najraje ostanejo v okolju, na katero so navajene. Prijazna soseda bo popazila na vašo muco.

RADIO MURSKA SOBOTA

Glasbena lestvica Radia Murska Sobota. Slišite jo lahko ob petkih v oddaji 21 232.

1. Lambada — Kaoma
2. Liberian girl — Michael Jackson
3. Mirno morje Mikimaus — Lačni Franc
4. My brave face — Paul McCartney
5. Cherish — Madonna

Glasbena lestvica nastaja s sodelovanjem s hi-fi vidozavstvom na Kidričevi 21, 69000 Murska Sobota.

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29/1, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5 naj. Oddaja 21 232 je na sporedu Radia Murska Sobota — UKV 87,6 MHz ali SV 648 kHz — ob petkih od 18.00 do 19.00.

Kuhajte z nami

Pečen krompir z nadevom

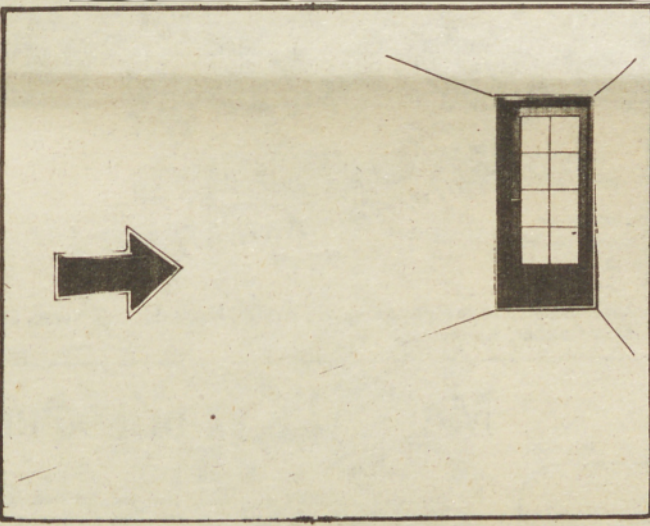
Krompir je živo z mnogimi prednostmi. Pripravljamo ga na številne načine. V takšni ali drugačni obliki je na mizi skoraj vsak dan.

Pripravljenega po tem receptu lahko ponudimo kot samostojno jed, če nadevu dodamo 25 dag mletega in z zelenjavo dušenega mesa. Če pa pripravimo nadevan krompir samo z zelenjavo, bo vabljiva priloga k mesu.

Za štiri osebe potrebujemo: 8 srednje velikih podolgovatih krompirjev, 9 dkg margarine ali olja, 1 drobno čebulo, 10 dkg luščenega graha (svežega ali zamrznjenega), 10 dkg korenčka, 10 dkg toplotnega ali trdega sira, sol in 1 jajce.

Krompir temeljito operemo s krtačko, ga splaknemo in obrišemo. Zložimo ga v pekač ali samo na mrežo v pečici in pečemo, da se zmehča. Med tem pripravimo zelenjavni nadev: v kozici razgrejemo maslo in rahlo popražimo naribano čebulo, drobno narezan korenček in grah. Malo popražimo, nato zalivamo z vodo in pokrito dušimo do mehkega. Potem zelenjavo odkrijemo in pustimo, da voda izhlapi. Ohlajeni masi primešamo stepeno jajce. Pečen krompir po dolgem razpolovimo — vsaki polovici z žličko izdolbimo del sredice, vendar ne povsem. V lupini naj ostane povsod za cm debela plast krompirja. Izdobljeno sredico primešamo k zelenjavi. Solimo in z maso napolnimo izdolben krompir. Na vsako polovico položimo rezinico sira. Ponovno postavimo v pečico za toliko časa, da se sir stopi. Takoj serviramo kot prilogo.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Pripise k novi risbi pošljite do četrta, 9. novembra, na naslov: VESTNIK, Titova 29/1, 69000 MURSKA SOBOTA. Objavljene pripise honoriramo.

- V pričakovanju zlate plakete za pogum sem dobil zlato figo za polom. (Mi Hi)
- Veš, draga delavka, medalje so razdeljene, za tebe kot delavko ostane le flga. (hec)
- Smo že tam — vsem enako! (Oman)
- Oh, končno medalja tudi zame. (Duh)

KAKO ČISTITI PREPROGE?

Preproge so iz najrazličnejših vlaken, vsem pa je na žalost skupno to, da se mažejo. Preproge se najbolj obvarujemo, če ne hodimo po njej v čevljih, ampak se sezujemo v predsohi. Kadar kupujemo preprogo, premislimo, kaj vse naj bi prenesla, in glede na to se odločimo za material in barvo. Svetla preproga z visokimi in nežnimi dlačicami na primer ni primerna za predsobo, ker je kmalu vsa umazana. Na preprogi se prej ali slej začne poznati »cesta«. Najboljše sredstvo proti temu je sesalnik. Če dobi preproga madež, ne odlašajmo. Očistimo ga s čisto mlačno vodo, ne z milnico, ker ostanki mila vlečejo nase nesnago. Mokro to samo popivnajte, preproge ne smemo drgniti. Prisušeno nesnago previdno odlučimo z nožem, nato jo posejamo. Mastne madeže poskusimo odstraniti z mešanico spirita in vode. Na madeže od voska položimo pirnik in likamo po njem s toplim likalnikom. Madežem od sadja smo kos s kisom. Zažgane delčke preproge moramo izrezati in ukrojit krpo enake velikosti ter jo vstaviti v luknjo.

Od časa do časa moramo preprogo odnesti v čistilnico.

Prva pomoč pri spodrslih

Sol se je strdila v kepe: damo jo v plastično vrečko in počasi povaljamo z valjarjem. Spet je drobna in primerna za uporabo.

Torta je ostala v pečici kako minuto predolgo, sedaj je temno rjava zapeljena. Grenko rjavo površino ostrgamo z ostrim nožem, torto pa potresemo s sladkorjem v prahu ali namažemo z glazuro.

Juha je pretemna: pomaga, če položimo vanjo dobro oprano jajčno lupino in kuhamo na majhnem ognju minuto ali dve.

Zelenjavna juha je prerodka: zgostimo jo z žličko ali dvema instantnega krompirjevega pireja (kosmiči) ali pa ji dodamo nestrigan surov krompir in kuhamo še nekaj minut.

PLOČEVINA, KI VAS BO PREŽIVELA

TITANCINK

PLOŠČE — SVITKI — STREŠNI ELEMENTI

TITANCINK ima vse lastnosti bakrene pločevine in še več:

- ni strupen in škodljiv zdravju (zbiranje kapnice)
- odlično kljubuje vplivom industrijskega onesnaževanja
- ima izjemne preoblikovalne lastnosti (kleparski izdelki)
- izredno odporen proti obremenitvam
- življenjska doba prek 80 let

Uporabljamo ga lahko v gradbeništvu, kovinsko predelovalni industriji, umetniški obrti, pasarstvu...

Če želite dodatna pojasnila, izpolnite kupon in ga pošljite na naslov: CINKARNA CELJE, KIDRIČEVA 19

Želim informacije in svetovanje

ime in priimek

organizacija

naslov

tel.

CINKARNA

CELJE

SESTAVIL MARKO NARAST	MESTO V SZ OB ONESKEM JEZERU	GORSKA CVELICA	KDOR DOLOČI ZACHTA TRASO	GLASBLO IZ DRUŽINE TROBL	MAKLO IZ MAKOVIN ZRNC	NROŠČ, SADM ŠKODLJ-VEC	GRŠKI JU-NAK PRED TROJO (AJAS)
OBHOODNA STRAŽA							
KEMIČNA PRVKA (ZNAK E)							
TRAGIČ-POST							
ZVER IZ ROKU MACK				SORIESKI UPRAVLJANJE VOZILA			
GOZDNI METULJ					OZEK KONEC POLOTOKA TRENJE		
NAJVIŠJA TOČKA NA NEBU						AVSTRUSKI PREDSEDNIK 1945-1950	BAJE-SLOVNO LJUDSTVO V ODISEJI
GL. MESTO KANTONA URM V ŠVICI							
VINKO JELOVAC			PLOŠČINA TUBE Z ME (ROZA)				
KISK		RADON OTOK PRED KOPENHAGNOM			NEW JERSEY GORA NA KRETI		
SLOVNIČNO STEVLO, DUAL							
USEDLINA GOSCA							
SLOVENSKA PESNICA (MAJDA)					ŠKRAJŠA-NO ME ONASSISA		

SLAVATA URAS

PIŠE: FRANČEK ŠTEFANEC
RIŠE: ŠTEFAN ČERVEK

In skakal je hudič, ta grozni parki okoli mene v prednji hiši, ves črn v obraz, z rogovi na glavi in rožljaj je z verigo, da ga je bilo groza gledati in poslušati. Prav tak je bil, kot tisti v trojiški cerkvi, tisti, ki se skriva tam spodaj pod korom, v mraku, in ga je moč videti le takrat, ko so odprta največja cerkvena vrata.

«No, Franček, poklekni že vendar in moli; morda te bo potem hudič pustil pri miru in bo odšel...» mi je svetovala sestrčna.

Klečal sem in molil, kradoma gledal hudiča, Miklavža in stričeve. Čudno resni so bili vsi in ni mi bilo popolnoma razumljivo, ali sta prišla zares z onega sveta ali ne. In ko je bila vmes moja molitev premalo goreča, je renče priskakal parki čisto do mene, me opasal z verigo in pričel vleči proti vratom. Hitro in glasno sem molil in tresti sem se začel od groze, potem pa je rekla teta:

«No, parki, zdaj ga pa le pusti, saj je kar priden!»

Parki in Miklavž sta šla strašiti otroke naprej proti trgu, sestrčna pa mi je rekla:

«Košaro nastavi, Franček, mogoče ti bo Miklavž ponoči prinesel darila.»

In zares sem našel zjutraj v košari zvezek, svinčnik, orehe, suhe slive in klopce.

Nekaj dni pred božičem je bilo in tisto popoldne se je nenadoma znašel v kuhinji vojak, bratranec

«Gori! Gori!... Na pomoč!...»

Tunček. Jed nam je zastala v ustih, obnemeli smo od vselega presenečenja, bratranec se nam je prešerno smejal in nas začel po vrsti objemati.

Vsi pri hiši smo bili tiste dni drugačni. Ni bilo ne odvečnega tarnanja, ne jezikavosti in strogih navštevov, le veseli pogovori s Tunčekom so se vrstili. Radovedno je spraševal po novicah in novostih pri hiši, pri Trojici. Ko je beseda stekla o vojni, je Tunček dejal:

«Ni mi lahko... Pa pustimo teh nekaj dni vojno, prehitro jo bom moral spet doživljati.»

Večer pred božičem sva s Tunčekom krasila jelko. Bratranec je izdelal na skobeljniku v prikletu lesen križ za podstavek, vanj sva nasadila božično drevo in ga postavila v kot pod hišni križ.

Lizika je napekla kekse, zvezdice in srčke. S šivankami sva jih s Tunčekom prebadala, skozi napeljevala sukanec, delala obeske za jelko, ki je bila kmalu vsa v keksih, pa še orehe sva navesila gor in nekaj krhkih in svetlečih steklenih kroglic. Na vrh sva zasadila zvezdo repatico, pod drevešček položila mah in že so se po njem pasle ovčice, zadaj v hlevu sta si delala skrb z novorojenem Marija in Jožef. Teta je prinesla od nekega vata in rekla:

«Še to dajta na božično drevo, da bo kot zasneženo.»

Ženski sta tiste dni kuhali in pekli same dobroto, mlin je miroval, stric pa mi je rekel neki večer:

«No, Franček, jutri te ne bomo budili ob običajnem času. Spi, kolikor te je volja!»

In prav tisto jutro nisem mogel spati. Tema je še bila in mimo okna sem neprestano slišal nekoga hoditi, v kuhinji je ropotala posoda, ženski sta šepetali.

Svitati se je začelo, vstal, in odšel v kuhinjo in sestrčna se je začudila:

«Kaj ti ne spiš?»

«Kaj koljete svinjo?» sem jo vprašal, ko sem zagledal posodo s svežo krvjo.

«Kje pa, vojna je in je prepovedano klati,» je rekla sestrčna.

«Koljete, koljete. Vem, vem!» sem bil vztrajen.

«No, če si že pogruntal, ti moram priznati. Samo da o tem nikomur ne črneš niti besede... Zdaj se pa hitro obleci in potem boš hodil okoli hiše in nas boš opozarjal, če se kdo približuje mlinu...» mi je naročila sestrčna.

Namesto da bi tisto jutro dolgo spal, sem skoraj celo popoldne hodil po mrazu okoli hiše. Medtem so stric, Tunček in mesar kolinili v svinjski kuhinji, tam zadaj za hišo, in ženski sta tekali po dvorišču zdaj s polnimi in spet s praznimi posodami.

In ko sem okoli enajstih pogledal gor proti Kosovim, sem videl prihajati s hitrimi koraki nekega moškega. Brž sem letel v svinjsko kuhinjo povedat novico:

«Prihaja!... Prihaja!...»

«Kdo prihaja?»

«Neki mož! Naravnost sem dol gre...» sem bil natančen.

In stric si je na hitro obrisal mastne roke. Na glavo posadil mlinsko kapo, si opasal od moke bel predpasnik, oblekel mlinski suknjič in že je šel tja skozi skedenj gledat, kdo prihaja.

«A, ti si? Naš šmrkavec pa me je čisto prestrašil. Misli sem da prihaja nemški uradnik...» je pravil stric Tirzek bratu Kalistu, ki je prišel sem dol proti mlinu.

«Stopi malo v hišo! Pri nas kolinimo... No, saj veš, da je to zdaj prepovedano, pa se bojim, da me kdo naznani... Tunček je doma na dopustu in smo zaklali svinjo... Saj ne vemo, kako dolgo bomo živi...»

«Nisem najboljši volje, Tirzek. O našem Nantečku ni več nobenega glasu s fronte. Pogrešan je... Nič točnega nisem mogel danes zvedeti na občini... je povedal stric Kalist bratu o svojem sinu.

Izginotje bratranca Nanteke, strah, da je padel na fronti, je prinesel k mlinu zaskrbljenost. In naslednja dneva, ko je bil Tunček še doma, sta bila tiha.

«Nekateri fantje se zdaj skrivajo in se po dopustih ne vračajo več na fronto... Golobov Ernestek pa je bil v partizanih in so ga Nemci pred nekaj dnevi ujeli gori pri Svetem Jakobu. Ubili so ga in ga zakopali v gnojno jamo... O, Jezus, komu koristi to klanje?... Nikoli ne vemo, kje nas doleti zadnja ura?...» je neodločno razpredal stric.

V Mariboru, na Tezmem, so imeli Nemci postavljenih kakšnih dvajset protiletalskih topov, flaki smo jim pravili, in vse bolj in bolj so z njimi streljali v nebo, zdaj posamično in spet s štiricevnimi topovi, da je bobnelo po mestu in po Slovenskih goricah. Letala, ki so krožila po nebu in so bila tarče topovom, so spuščala navzdol šope svetlečega se aluminijastega papirja in motila s tem radijske in radarske valove. Otroci pa smo zbirali to srebrnkasto okrasje, tekmovali, kdo ga bo imel več, smo ga spravljali v škatle, k božičnim okrasom.

Streljalo se je navzgor, dol pa so spuščali zavezni bombe; padala so zadeta letala, ljudstvo je bežalo iz mesta na podeželje, od tam, kjer so bili Nemci, cilj zavaznikov.

Vedno hujska je bila vojna in vedno bliže. Mnoge družine so se preselile iz Maribora k Sveti Trojici, k Svetemu Lenartu, na vse konce so bežale, iskale začasno zatočišče, zavetje.

In po Trojici je nekega dne odjeknila strašna novica, da so četniki ubili Rojkovi ženski. Peš sta šli iz Maribora. Domov, k Sveti Trojici sta bili namenjeni, četniki so ju pričakali v zasedi, v vinogradu nad Malečnikom. Nekdo ju je izdal, povedal je, da sodelujeta s partizani. Brzostrelka je zdržala smrtonosne strele sredi vinograda, kri in sok zorečega grozdja sta se zlila in ženski so pokopali četniki na kraju dogodka, sredi goric.

Govorilo se je v dolini Ročice, da hodi naokoli veliko četnikov in da je vedno več partizanov. Ljudje so bili zmedeni. Vase zaprti, tihi in boječi so postajali. Bal se je sosed sosedu, prijatelj prijatelju, znanec znanca. Izdaj so se bali, za kožo se je šlo, za preživetje...

Temne noči so postajale pravilčno svetle, s pridihom groze. Siji žarometov so iz Maribora silili med oblake, v nebo, Nemci so iskali letala. Ta so spuščala proti mestu, proti Šternthalu, svetleče jelke, svetleče naprave, ki so osvetljevale tovarne v mestu, železniško postajo in druge cilje v okolici. Letala so začeli izdelovati Nemci v Strnišču, v Šternthalu, kot so pravili temu trpečemu kraju, kjer so umirali ujetniki, zaporniki, izmučeni, trpinčeni. Delali so in delali, si s tem reševali življenja, upali in se bali lastnih rešiteljev obenem, pred njihovimi bombami so trepetali.

Ko ni bilo videti sijev reflektorjev, ne jelk z neba, so bila mesta in vasi zavita v popolno temo. Frdunklji, zatemnjeni, so predpisali Nemci za vsako hišo, vsako stanovanje, za vsako okno. Na tisoče metrov črnega, neprozornega papirja je šlo med ljudstvo. Z njim so zastirali okna, se skrivali pred pogledi iz izvidniških zavazniških letal.

Gledal in gledal sem v nebo. Tam se je vedno nekaj dogajalo. Skupine letal so se srebrno lesketale v soncu. Lepo jih je bilo opazovati, potem so se oglasili mariborski topovi, streljali v nebo, zadevali letala in ta so kot ptice, zadete od lovčeve kroglice, začela padati navzdol, vse nižje; kadilo se je za njimi in plamen je sikal, potem je tresčilo ob zemljo, da se je stresel svet, da te je pograbil strah, groza, obup.

In bombe so začele padati z neba tudi po Slovenskih goricah. Neopisen, prodoren žvižg je preletel dolino Ročice in se izgubil za Dobravo; hip zatem je tresčilo, da so se stresle šipe na oknih, da je opeka padala s streh.

«Jezus, Jezus, Marija!... Bomba, bomba je padla nekje v bližini!» sem ves iz sebe letel praviti spoznanja v mlin.

In tam ob Dobravi so ljudje bežali na Minihove njive in travnik. Nemočni so zrl mrtvo Minihovo mater, ležečo v krvi na travniku; malo vstran sta ležali razmesarjeni krava in telica. Še malo prej ju je ženica pasla in se vmes pogovarjala s snaho, ki je na bližnji njivi pulila peso. Zdaj je tudi ona ležala v krvi, negibna, mrtva; moč se je sklanjal nad njo in ihtel.

(Nadaljevanje prihodnjic)

križemkražem po naših šolah

Nabirali smo jabolka

V ponedeljek smo šli obirat jabolka. Zbrali smo se zjutraj pred šolo. Z avtobusom smo se odpeljali v Selo do sadovnjaka. Bil je lep, sončen dan. Najprej smo se dogovorili, kje bomo nabirali jabolka. Nato smo se razdelili po skupinah in pričeli z obiranjem. Po matljici smo nadaljevali z delom. S prijateljico sva nabrali osem zabojev jabolki.

Tudi tovarišice so nam pomagale pri delu.

Za marljivo delo so nas nagradili z jabolki. Imeli smo se zelo lepo. Na poti domov smo videli tudi znamenito rutundo. Bilo mi je zelo všeč.

Z delom smo si zaslužili denar za izlet in opravili družbeno koristno delo.

Metka Filip, 7. raz.,
OŠ Prekmurske brigade,
Murska Sobota

Jesen

Gosta megla vije se čez hribe, rosne kaplje padajo na nas. Hladna sapa veter nam prinaša, šolski hram spet kliče nas.

A jesen nam sadje je prinesla, polno shrambo lepih sadežev. Mi, otroci, hrustamo jih radi tja do pozne vse pomladi.

Jata ptic po nebu plava, glas klopota jih podi. Zreli kostaž na zemljo pada, jurček v mahu se smeji.

Simona Pirč, 8. raz.,
OŠ Kapela

Zunaj je lep sončen dan. Z dreves odpada listje. Na dvorišču se otroci igrajo. Kmetje so na poljih in pospravljajo pridelke. Mame pa na vrtovih pospravljajo korenček, papriko in drugo zelenjavo. Tudi živali se že pripravljajo na zimo. Tako je vsako jesen, in to je zame najlepši letni čas.

Silva Hozjan, 4. raz.,
OŠ Odranci

BRATSTVO IN ENOTNOST

Z veseljem sem sprejela novico, da so me kot marljivo učenko in mladinko predlagali v delegacijo, ki je povabljen na prijateljski obisk v pobrateno mesto Titovo Užice z vlakom bratstva.

Še 44 let po osvoboditvi so pri slovenskih intelektualcih, izgnanih med vojno v Srbijo, živi spomini. Ne morejo pozabiti gostoljubnosti, materialne in moralne pomoči, ki so je bili deležni med bivanjem v Srbiji med vojno. Znanka iz sosednje vasi, ki je preživela preživetje v Srbiji, mi je pripovedovala: »Bili smo na listi zavednih Slovencev, povrh še intelektualci, zato so nas Nemci izselili. Pot je bila negotova, šli smo v izgnanstvo z dvema otrokoma. Kljub nesreči, ki nas je zadela, saj nam je na poti umrl otrok, smo gorje lažje prenesli, ker so nas Srbi pričakali kot pravi bratje. Dali so nam stanovanje, hrano, kasneje so nam pomagali poiskati delo, da smo preživeli težke in viharne trenutke fašizma. V srcu nosimo samo lepe spomine na naše brate Srbe.«

Po vojni je že nešteto vlakov bratstva in enostnosti pripeljalo iz Srbije v Slovenijo in iz Slovenije v Srbijo, da obudijo spomine in s stiskom rok in drobnimi pozornostmi razveselijo naše prijatelje. Čeprav starejša generacija že izumira, pa zato druga in tretja generacija ohranja in obnavlja prelepe vezi. Kljub zaostrjenim političnim razmeram, za katere mislimo, da se zaostrujejo zaradi ekonomskih in gospodarskih težav v Jugoslaviji, smo se vašemu vabilu odzvali.

Vlak bratstva in enotnosti na poti v Srbijo. Narisala Anja Serec, OŠ Ivan Cankar, Ljutomer.

Moje želje za prihodnost

Večkrat sem se spraševala, kakšna bo moja prihodnost, moje nadaljnje življenje. Že od nekdaj si želim, da bi bila uspešna v poklicnem življenju, dobra žena in odlična mati. A kje je še vse to? Najprej moram izbrati šolo in dobiti službo. To pa je že nekoliko težje.

Moje želje o izbiri poklica so iz dneva v dan, iz leta v leto drugačne. Ker imamo doma obrt, mi mnogi svetujejo, da bi se izučila za poklic in prevzela obrt. V tem primeru bi imela zagotovljeno službo in vsakdanji kruh. Vendar ne vem, če je to tisto pravo, tiho, kar si želim. Rada bi bila nekdo, ki ima zanimivo in razburljivo delo, pri katerem vsak dan doživim kaj novega. Rada bi, da bi se moji delavniki spremenjili iz dneva v dan.

Slišala sem že za marsikatero poklice. Najbolj mi je pri srcu delo odvetnika, ker ti pomagajo ljudem iz stisk. To pomeni, da bi morala iti študirat pravo. Vem, da je ta poklic težak in šolanje sila naporno, a mislim, da se je vredno potruditi in uresničiti željo, da v nadaljnjem življenju počneš nekaj, kar te veseli. Rada bi tudi veliko prepotovala in obiskala ZDA. Rada bi se srečno poročila, vendar ne premlada, saj je mladost ena in kratka.

To so moje največje želje; seveda jih je še več, a so najbrž enake, številnim željam drugih najstnikov in najstnic.

Sandra Gjergjek, 8. a,
OŠ DANE ŠUMENJAK, M. Sobota

Za znanje in telo

Cin-cin, v šolo spet hitim, da spet se nekaj naučim in nova znanja pridobim, uspehe lepe si želim.

Nova telovadnica nas čaka, v njej čistega imeli bomo zraka. Z vajami telo bomo krepili, se ob športnih igrah veselili.

Stanka Bedernjak, 5. a,
OŠ ŠTEFAN KOVAČ,
Turnišče

ČUDO

To je pa res čudna žival.

Čudna.

Čudo od čuda.

Glava je jelenova.

Vrat je zebrin.

Prednje noge so žirafine.

Hrbet je kamelin.

Zadnje noge so konjske.

Rep pa kravin.

Res čudna žival.

Ljudje so obstali,

v to čudo zijali,

vratove stegovali,

z glavami majali,

se čudili zelo

in govorili,

da takega čudeža pri njih še ni bilo.

Ali pa?!

Če ne drugje,

v sanjah srečaš jo,

si domišljijo bogatš

in na ta način pesmico dobiš.

Mojca Györek, 3. a,
OŠ Karel Destovnik-Kajuh,
Murska Sobota

SE JERUZALEM PREBUJA

Eno najlepših in za turizem najpomembnejših območij v občini Ljutomer je vsekakor jeruzalemsko z okolico. Skoraj v vseh letnih časih daje obiskovalcem najrazličnejše možnosti za sprostitve duha. Razen lepega razgleda in nekaj gostinskih lokalov pa je to skoraj vse, kar Pot v gorice (tako so jo imenovali v Ljutomeru) tudi ponuja. Do pred kratkim. V letošnjem letu se je nekje nad Železnimi dvemi pri hiši Milana Belca pojavil napis (na lično izdelanem sodu), da tu prodajajo spominkov. V dolgotrajni enoličnosti je to vsekakor prijetna popestritev in seveda pravi

razlog za obisk. Klepet ob pravkar nabranem grozdu (sosedje so med zadnjimi opravili letošnjo trgatve) se je vrtil okrog spominkarstva, spominkov, zasluga in drugih zanimivosti, ki so povezane s to dejavnostjo.

»Za izdelovanje spominkov sem se odločil iz samo enega razloga: veliko je tujcev, ki prihajajo v Ljutomer in okolico, torej tudi v Jeruzalem, in odhajajo praznih rok oz. s spominki, ki so jih že prej imeli in so v glavnem klasični. Že večkrat sem sodeloval tudi na razstavi spominkov v Ljutomeru, kjer so bili nekateri moji izdelki celo nagrajeni. Če

vse to povežem, je odločitev, da nekoliko intenzivneje začnem spominko tudi ponujati obiskovalcem Jeruzalema, nekako logična.«

In kakšen je odziv?

»Zame presenetljiv. Čeprav delavnice nimam urejene, je moč govoriti prav ta majhna luknjica, v kateri nastajajo spominki, tisto, kar privlači kupce. Nekateri zavijejo v mojo hišo najprej kar iz radovednosti. Ko si ogledajo, kaj vse ponujam, pa je malo tistih, ki iz hiše odidejo brez kakšnega spominka. Skorajda ni avtobusa, ki se ne bi ustavil pri moji hiši, tako da sem prijetno presenečen.«

Izdelovanje in prodaja spominkov je le vaša dopolnilna dejavnost, ljubiteljsko. Po dosedanjih izkušnjah bi že lahko ocenili, ali se od izdelovanja in prodaje spominkov da živeti?

»To vprašanje je pravzaprav provokativno, vendar bom skušal odgovoriti. Če bi imel dovolj močno zaledje turistov, ki bi prihajali v prodajalno, če ne bi bil odvisen od trgovske mreže in če bi bili davki minimalni, potem menim, da bi se od prodaje spominkov, ki jih izdelujem, dalo živeti. Seveda pa je zaenkrat to le utopija. Samo poglejte primer: amfora z napisom Jeruzalem in podoba okolice, ki je naslikana na njej, prodam za 600.000 dinarjev. Enaka amfora pa stane v trgovini v Ljutomeru 1.400.000 dinarjev. Torej več kot enkrat več. Ob takšnih razlikah verjamem, da nihče ne bo kupil takšnega spominka v trgovini. Verjamem, da mora država služiti in trgovina tudi. Toda na takšen način ne bomo spodbujali turizma in bomo goste bolj odvrčali, kot pa jih privlačili k nam. Strah, da bi potem nekateri bolj služili oz. več zaslužili, je neupravičen, saj bi to dejavnost uravnala konkurenca. Tujci so namreč zelo izbirčni in znajo oceniti, kaj je kakovostno ročno delo in kaj je kič.«

Boste vztrajali pri svojem delu?

»Bom, in verjetno bom skušal svoje delo še razširiti. Že sedaj imam pestro izbiro spominkov — takšnih, ki jih naredim čisto

sam (to so najrazličnejši predmeti iz lesa), takšnih, ki jih le posli-

Milan Belc: »Prodaja spominkov v Jeruzalemu ob Poti v gorice, bi lahko bil donosen posel, če bi družba razumela pomen turizma v občini.«

kam (ti so v glavnem iz keramike), in takšnih, ki so plod narave in jih potem dodelam (različne buče...), vsi pa gredo dobro v promet. Skušal bom obraniti tudi kakovost, ki se je že potrdila.«

Dušan Loparnik

V NOVI SAMOPOSTREŽNI TRGOVINI V MURSKI SOBOTI BO KMALU MOGOČE KUPITI TUDI EKOLOŠKO ČISTEJŠE KEMIČNE IZDELKE

ODPRLI TRGOVINO CHEMO

V prejšnjih prostorih Solidarnosti so odprli novo samopostrežno trgovino Polikem Ljubljana, tozda Chemo, kjer bo odslej navljeno najširša izbira kemičnih izdelkov. Murska Sobota je tako bogatejša za novo trgovino, ki pomeni hkrati dobro konkurenco dosedanjim, ki so prodajale tovrstno blago.

Na krajši slovesnosti je direktor tozda Chemo Tone Hren med drugim dejal, da se ukvarjajo z veleprodajo, prodajo na drobno in zastopstvom, kooperacijsko pa so

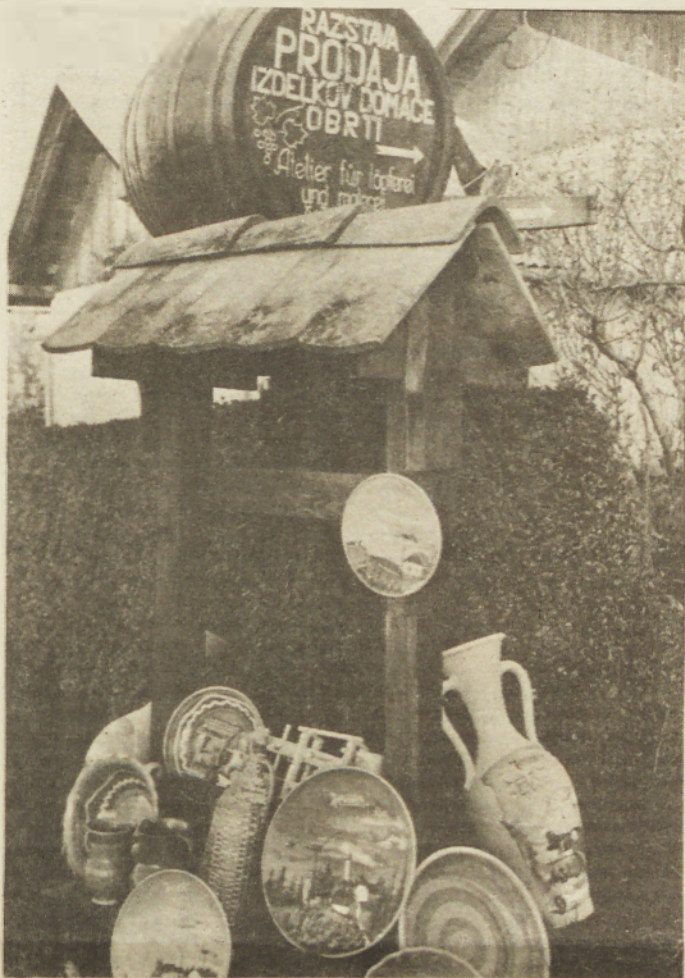
deležujejo tako z zasebnim kot državnim sektorjem. Mesečno imajo 25 milijonov mark prometa, največji delež pa odpade seveda na veleprodajo, saj imajo predstavnika in skladišča po vsej Jugoslaviji. Pri drobnoprodaji želijo razširiti mrežo prodajal na razdalji 250 kilometrov.

Skupnih površin, ki jih je na dvorišču soboške knjižarne uredila delovna organizacija Polikem, je 500 kvadratnih metrov, od tega 200 prodajnih. Zaenkrat bo zaposlenih pet prodajalcev, v kratkem

pa bosta dobila službo še dva. Načrtujejo, da bi bilo čez čas v prodajalni zaposlenih 12 trgovcev, najverjetneje pa bo takrat tudi delovni čas daljši kot do 17. ure.

Pri kemikalijah še vedno najbolj pogrešamo ekološko čistejšo izdelke. Vodilni tozda Chemo so obljubili, da bo tudi teh na policah soboške prodajalne vedno več. Zaenkrat so to le barve (belton, akvalet in podobne), v skladiščih pa že čaka uvoženi brezfosfatni pralni prašek.

Bernarda B. Peček

Kobiljanski potok, čigav si?

Kobiljanski potok, katerega mrtva struga vodi ob robu Lendave, nima lastnika, zato ne ve, na katerega področnega inšpektorja naj bi pritisnili. Dokler ne bodo uradno določili upravitelca, pa se bo struga še naprej polnila z onesnženjo in najbrž še zamašila cevi, ki so jih tani položili do načrtovane čistilne naprave. Kdaj jo bodo zgradili, pa nihče ne ve. Foto: S. S.

V lendavski občini je kar nekaj točk, nad katerimi se zgrajajo ne le »poklicni« varstveniki okolja, ampak navadni občani. To so predvsem divja odlagališča odpadkov, tudi starih gospodinskih strojev. Zlasti v poletnih mesecih pa zaudarja s površin, na katera odteka gnojica, gospodinske odplake ali pa tekočina, ki bi se sicer morala zlivati v greznice. V občini Lendava še ni čistilne naprave, razen v Črenšovcih, ki pa menda tudi še ni to, kar bi morala biti. Nesnaga torej večinoma odteka (ali pa je kar namerno speljana) tja, kjer je nižja točka. V Lendavi je to vsekakor Kobiljanski potok. Vanj se zliva večina odpadka, in ker je to struga, ki nima odtoka, je vonj, ki prihaja iz njega, toliko »prijetnejši«.

Ko so nedavno v Lendavi obravnavali rezultate, ki so jih dosegli pri varstvu okolja (nekaj uspehov pač je), so posebej omenili Kobiljanski potok. Odnos do njega je menda takšen, kot pač je, ker naj bi bil nikogaršnji. Na seji izvršnega sveta občinske skupščine so v svojih sklepih določili, da je »potrebno ugotoviti oziroma določiti upravitelca korita starega Kobiljanskega potoka ter prenos pravice tudi zemljiškoknjižno urediti. Rok: 30. november 1989.« Po tem sklepamo, da se administraciji ne muči preveč, drugače pa vedo povedati občani, ki imajo v bližini stanovanja (in tudi sami puščajo odplake v potok!). Ker zdaj (še) ni upravitelca, se tudi posamezni inšpektorji (vodnogospodarski, komunalni...) ne čutijo pristojne za ukrepanje.

Š. Sobočan

Za večjo urejenost blokoveškega naselja ob Kocljevi ulici

V blokoveškem kompleksu med ulicami Štefana Kovača, Kocljevo, Cankarjevo, Kopitarjevo in Prežihovo v Murski Soboti je tačas kar 35 stanovanjskih blokov z 812 stanovanji. Tu so tudi trietažna garažna hiša z 42 enotami, dvonamensko zaklonišče, vrtec, poslovno-stanovanjski objekt in v glavnem urejena infrastruktura. Poleg tega je veliko zelenih površin, v osrednjem delu pa je raziskovalna vrtna geotermalne vode. Celotni kompleks meri 14,7 hektarja, zato želijo z novim zazidalnim načrtom zadostiti potrebam usmerjene stanovanjske gradnje in razvoju spremljajočih dejavnosti v prihodnje.

Načrtujejo gradnjo 169 novih stanovanj, številnih parkirišč in garaž, kolesarskih stez ob ulici Štefana Kovača in Kocljevi, zaradi večje prometne varnosti pa

bodo preusmerili tudi cestne povezave. Predvidevajo tudi prizidavo lekarniških prostorov, podzemnih parkirišč med Staro in Vrtno ulico, kjer bodo uredili tudi zelene površine z otroškimi igrišči, na severni strani načrtovane trgovine pa bo možno postaviti začasne montažne stojnice za prodajo sadja in zelenjave. Skratka — v tem delu Murske Sobotne načrtujejo velike spremembe, pri čemer pa etape izvajanja zazidalnega načrta niso časovno opredelili.

Pomembno je, da je ta del Murske Sobotne komunalno opremljen in je zelenih površin precej, vendar so ob objektih razdrobljene, zato bodo z novim zazidalnim načrtom tudi te zadeve natančneje opredelili. Sicer pa so ob Kocljevi ulici predvide-

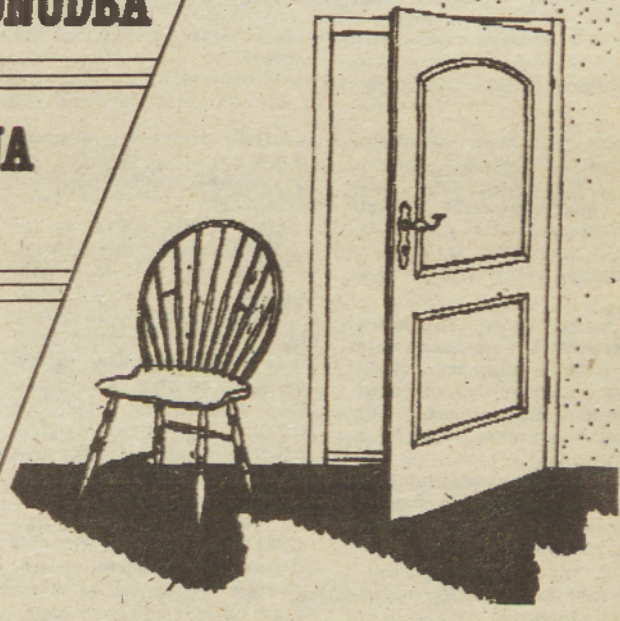
ni poslovni in poslovno-stanovanjski objekti, na dvoriščni strani naj bi uredili nadstrešnico za pokrita parkirišča, južno od sedanega zaklonišča pa je predvidena gradnja osrednjega energetskega objekta oz. kotlovnice. Poleg tega naj bi uredili nove prometne površine; med drugim bodo delno predstavili Staro ulico, le-to povežajo z ulico Štefana Kovača ter Kocljevo ulico s Cankarjevo in naredili nov priključek do Prežihove ulice za dovoz do parkirišča. Vsi predvideni objekti za zunanje ureditve pa morajo biti vzporedni s stanovanjskimi bloki ob Stari, Vrtni in Kocljevi ulici. Zazidalni načrt so izdelali na Zavodu za ekonomiko in urbanizem, nadzor nad izvajanjem odloka pa bodo opravljale inšpekcijske službe pomurskih občin.

Milan Jerše

DRUGAČNA PONUDBA

NOVA ZASEBNA TRGOVINA

ODPRTA
od 7. do
18. ure,
tudi v soboto!

DRAGICA KOLMANIČ
Murska ulica 14
KROG pri Murski Soboti
Telefon: (069) 25 364

NOVA ZASEBNA TRGOVINA V KROGU PRI MURSKI SOBOTI JE PLOD SODELOVANJA MED DRAGICO KOLMANIČ IN LESNOINDUSTRIJSKIM KOMBINATOM LIKO VRHNIKA. IMA RAZLIČNO PONUDBO STAVBENEGA POHIŠTVA IN POHIŠTVA PO ZELO KONKURENČNIH CENAH — ZA GOTOVINSKO PLAČILO LIKOVNIH IZDELKOV 10 ODSOTKOV POPUSTA, ZA MASIVNA VHODNA VRATA PA 20 ODSOTKOV POPUSTA!

PRIDITE, PRICAČUJEMO VAS!

Pet desetletij in več dolga pot

/Iz zgodovine ekonomske in trgovske šole/

Sprejetih je bilo 33 slušateljev, ki so se šolali ob delu. V poslovojsko šolo je bilo sprejetih 88 slušateljev (prav tako ob delu). Prva generacija komercialnih tehnikov je opravljala zaključne izpite v šolskem letu 1974/75.

S 15. oktobrom 1976 je prevzela posle v. d. ravnatelj Marija Glavač in to nalogo opravljala vse do združitve z Ekonomskim šolskim centrom leta 1980.

BLAGOVNO-EKONOMSKI ŠOLSKI CENTER

Prostorske razmere na novem centru so bile v šolskem letu 1981/82 relativno ugodne, saj je center dobil prejšnje prostore Centra poklicnih šol na Titovi ulici (nasproti šole). Center je prostore pravočasno obnovil, tako da se je 1. septembra v njih lahko začel redni pouk. V teh prostorih je dobila prostore tudi razširjena knjižnica s čitalnico. Center je dobil prvič v zgodovini šole rednega knjižničarja.

Srednje usmerjeno izobraževanje je bilo uvedeno s šolskim letom 1981/82. BEŠC je vpisal naslednje dejavnosti: poslovno-financično, trgovsko ter administrativno. Skupaj je bilo 813 učencev (173 moških in 640 žensk). Učno-vzgojno delo je opravljalo 34 učiteljev centra in 11 honorarnih učiteljev.

BEŠC se je 28. aprila 1982 preimenoval v Srednjo družboslovno in ekonomsko šolo

vljeni program, po katerem je začel delati prvi letnik, in sicer:

- vzgojno-izobraževalni program za poslovno-financično in trgovinsko dejavnost, smer prodajalec in ekonomsko-komercialni tehnik;
- vzgojno-izobraževalni program za administrativno dejavnost, smer upravni tehnik.

ŠOLA DANES

Sedaj ima ustanovitvene pravice Skupščina občine Murska Sobota. Šola je verificirana za izvajanje vzgojno-izobraževalnih procesov in smeri v ekonomski in družboslovni usmeritvi. Prenovljeni program sestavljajo poslovno-financično in trgovinsko dejavnost (prodajalec, ekonomski tehnik, komercialni tehnik), trgovskoposlovna (trgovski poslovodja) ter administrativna dejavnost (administrator, upravni tehnik).

V neprenovljenih vzgojno-izobraževalnih programih, ki so v šolskem letu 1989/90 samo v 4. letniku, pa so dejavnosti: poslovno-financično (ekonomski tehnik), trgovinska (prodajalec, komercialni tehnik), trgovinska poslovodna (trgovski poslovodja) in administrativna (administrator, upravni tehnik).

Danes je SDEŠ druga največja vzgojno-izobraževalna organizacija srednjega usmerjenega izobraževanja v regiji.

Šola skuša ves čas obstoja zagotavljati prostorske možnosti za nemoteno delo vseh pro-

in računalništvo; aktiv za strokovne teoretične predmete; aktiv za administrativne predmete; aktiv za družboslovne predmete; aktiv za biologijo, kemijo in blagovnanstvo; aktiv za slovenski jezik; aktiv za nemški in angleški jezik.

Samoupravni organi na šoli so: svet šole kot organ upravljanja in samoupravljanja, ki šteje 22 članov (5 delegatov delavcev šole, 5 delegatov staršev, 7 delegatov družbenih skupnosti in 5 delegatov učencev). Svet šole ima še svoje komisije, in sicer: komisijo za delovna razmerja, disciplinsko komisijo, komisijo za usmerjanje, samoupravno delavsko kontrolo in komite za LO in DS.

V jubilejnim letu ima šola 2788 m² bruto šolske površine oz. 2008 m² neto šolske površine.

Vzgojno-izobraževalno delo opravlja 35 pedagoških delavcev, od tega 2 honorarno. Celotni kolektiv šteje 45 članov.

V jubilejnim letu je vključenih v izobraževanje 686 učencev (136 moških in 550 žensk). V prve letnike je vpisanih 213 učencev (59 moških, 154 žensk). Ob delu se tačas izobražuje 127 slušateljev. V pripravi je oddelček ob delu v Gornji Radgoni, medtem ko oddelček v Ljutomeru tačas izobražuje za trg. poslovodje. Vseh, skupaj z odraslimi, je na šoli 813 učencev oz. slušateljev, ki so razporejeni v 25 oddelkov. Na oddelku pride v povprečju 34 učencev. Po številu učencev v oddelku je šola med prvimi v republiki.

Vzroke za takšno stanje lahko iščemo v motiviranosti učencev za vpis v smeri, ki jih izvajajo šola in ki je zelo velik, celo večji, kot so potrebe združenega dela. Pretiran vpis šola preprečuje z omejevanjem vpisa (sprejemni izpiti) in tako ohranja standardno število oddelkov. Velik je tudi pritisk učencev za preusmeritev v šolo iz drugih vzgojno-izobraževalnih programov, posebno v druge letnike ekonomske usmeritve.

Poudariti moramo, da ima pomurska regija še vedno zelo skromno ponudbo vzgojno-izobraževalnih programov za vključevanje mladih v izobraževanje, kar pa še posebej velja za žensko populacijo.

Nezanemarljiv je še podatek, da je pomurska regija po deležu mladine, ki po končanem osnovnem šolanju ostane doma ali pa se vključi v delo, na prvem mestu v Sloveniji.

Za zgodovino je sicer teh nekaj desetletij majhno časovno obdobje, a za ljudi ob Muri nadvse pomembno. Tisoče diplomantov vseh omenjenih šol in smeri opravlja delo v regiji, tudi drugod. Nekateri od njih so pomembni družbenopolitični delavci, drugi umetniki, tretji znanstveniki. In še bi lahko naštevali. A vseeno je zadostna ugotovitev, da je šola svoj obstoj opravičila in dolg do družbe dobro in uspešno poravnava.

Na koncu ta oris sklenimo in omenimo še besede iz poročila tovaršna Tita, ki jih je izrekel sicer že leta 1954 na zasedanju Zvezne ljudske skupščine, ko je dejal: »... V mnogih podjetjih manjka solidna ekonomska analiza rentabilnosti proizvodnje in poslovanja. V zvezi s tem in sploh s potrebami vseh področij gospodarstva moramo posvetiti več pozornosti ekonomskim fakultetam in srednjim ekonomskim šolam, njihovim učnim načrtom in učnemu osebju. Sodobno gospodarstvo, predvsem pa socialistično gospodarstvo s široko samopravo in javnim poslovanjem podjetij in komunice ne more delati brez dovolj kvalificiranih ekonomskih kadrov...«.

Ta ugotovitev je še danes aktualna, zato jo sprejmemo in tudi v prihodnje uresničujemo!

Strokovni organi šole v zadnjem obdobju so: učiteljski zbor, katerega šole sklicuje in vodi ravnatelj šole; učiteljski zbori oddelkov, ki jih sklicuje in v vodijo razredniki; strokovni aktiv (aktiv za matematiko, fiziko, gospodarsko računstvo

OKTET NI NASTOPIL

Srednja kmetijska šola Rakičan je 21. 10. 1989 v okviru praznovanja občinskega praznika slavila 50-letnico delovanja šole.

Za to priložnost smo načrtovali kulturni program, kjer naj bi sodelovali tudi Prekmurski okteti. Zastopnik kulturnih organizacij iz M. Sobote je pred dobrimi 20 dnevi obvestil šolo, da je z okteto urejeno. V sredo, 18. oktobra, sem telefonično govorila s prof. A. Vlajem, ki mi je povedal naslove pesmi, ki jih bodo peli. V petek, dan pred praznovanjem, ob 22.00 me je na dom poklical član okteta tov. Banič in obvestil, da zaradi bolezni tov. F. Štefaneca in službene zadržanosti tov. A. Šebjaniča ne bodo nastopili.

Kljub pozni uri sem stopila v stik s tov. A. Vlajem in tov. F. Štefanecem, ki sta mi vsak zase obljubila, da bosta storila vse, da okteti nastopi. Na dan prireditve sem ob 7.30 ponovno klicala tov. M. Baniča, ki mi je rekel, da se bodo ob 9.00 sešli na glasbeni šoli in ob 9.30 bodo v Rakičanu. Ob 9.00 (eno uro pred začetkom) pa je isti tovariš nastop telefonično odpovedal.

Razumem, da v življenju mnogokrat pride do neprijetnih naključij (bolezni itd.), vendar se vprašam: kje je vsaj trohica odgovornosti tistega tovariša, ki bi nas moral obvestiti, da ne bodo mogli nastopiti, saj so bili 20. oktobra ob 13.00 člani okteta skupaj v Murski Soboti?

Šola je praznovala visok jubilej in je v tem času dosti pripomogla k razvoju kmetijstva v Po-

murju. Zaslužili smo si vsaj toliko pozornosti, da bi bili pravočasno obveščeni. Saj bi bil še v petek čas, da bi našli druge prijazne ljudi, ki bi s svojim petjem še popestrili že tako lepo kulturno prireditev.

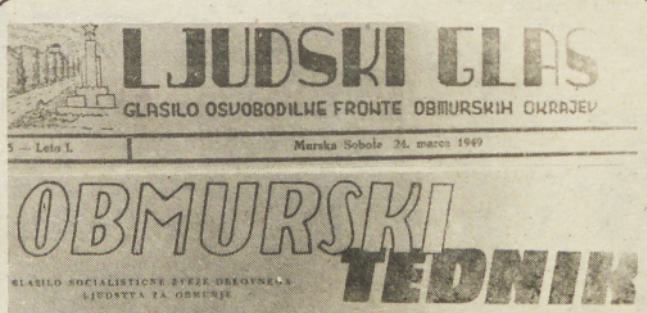
Ob tej priliki se prav lepo za-

hvaljujem godbi na pihala iz Bakovec, Bandi Kociper—Baranja, folklorni skupini iz Beltincev in recitatorjem, ki so nas razveselili s svojim kakovostnim nastopom.

Marija SKLEDAR, ravnateljica Srednje kmetijske šole Rakičan

Na osnovi sklepa časopisno-radijskega sveta Vestnika in Radia Murska Sobota slovenski program na seji 28. julija 1988 si l redništvo pridruže pravico, da v skladu z Zakonom o javnem obveščanju, s sprejeto vsebinsko zasnovano Vestnika in v skladu z materialnimi možnostmi objavijo posameznega pisma, mnenja ali stališča odkloni, pisno skrajša, ali samo povzame družbeno pomembne odlomke. Kopij tekstov ne objavljamo.

Objava pisma, mnenja ali stališča se ne pomeni, da se uredništvo z vsebino strinja.

S 1. januarjem 1966 iz Pomurskega vestnika v Vestnik — »Današnje število smo natisnili v 13.000 izvodih, torej za 2.000 več kot običajno v mesecu decembru, hkrati pa stopamo tudi v 18. leto izhajanja. S to številko tudi prvič prestopamo pomurske meje, kar je po svoje značilno in tudi pomembno, saj bo s tem postal časopis po problematiki, ki jo bo obravnaval, širši in bo bralce seznanjal z dogajanjem na večjem področju... Današnje število smo poslali vsem dosedanjim naročnikom Domačih novic in jih prosimo, da je ne vračajo. Poslali vam bomo še tri številke, da boste lažje spoznali Vestnik in se šele potem odločili, ali boste naročnik ali ne... Čeprav je uredništvo v Murski Soboti, se bralcem ni potrebno bati, da iz lenarške občine ne bi sproti poročali, ker bomo imeli tam rednega novinarja, in sicer v uredništvu Domačih novic...«

Nekaj značilnih naslovov iz tega letnika:

- Podcenjevanje fizičnega dela?
- Prodaj poštenost za literatino
- Prispevki za novo kopališče v Murski Soboti
- Ukrotili bodo Muro, da ne bo poplavljala
- V Ljutomeru so pocenili vino
- Na smrt obsojeni velikani?

(Šlo je za topole rakičanskega drevoreda, o čemer je v pisnih bralcev potožil Jože Ternar — op. B. Ž.)

Več kot tri tisoč izseljencev v Pomurju — »Lansko leto je obiskalo svoje, znanec in prijatelj v Pomurju 2500 izseljencev, letos pa jih bo več kot tri tisoč. Prišli bodo iz Združenih držav Amerike, Kanade, Nove Zelandije, Avstralije, Kube, Madžarske, Češkoslovaške, Sovjetske zveze, Velike Britanije, Francije, Avstrije, skratka z vseh kontinentov.« (Vestnik, štev. 28/66, 21. julija 1966.)

Kolektiv obrata za kmetijstvo Rakičan — dober gospodar — Dosežen slovenski rekord — Pod tem naslovom je bil v rubriki GPS-a objavljen podatek o rekordnem pridelku pšenice — 64 stotov na hektar — dosežen na površini 6,25 hektarja na ekonomski enoti Lendava. Prvega in osmega septembra smo obširne poročali o Titovem dvodnevem obisku v Pomurju. Razpisali smo se o skaljenih notranjih odnosih v soboški Panoniji (Ni poti iz labirinta?) ter o tem, da so Američani pripravili v Jugoslaviji graditi elektrarno.

Elektrarna v Hrastju-Moti? — »Neka družba v ameriški zvezni državi Virginiji je pripravljena v Jugoslaviji z lastnimi sred-

stvi zgraditi elektrarno po zamisli profesorja inž. Djordjevića iz Beograda. Omenjeni strokovnjak je pred dvanajstimi leti izdelal po lastni zamisli prototip elektrarne, ki bi obratovala s pomočjo akumuliranega plina na turbinski podlagi. Prof. Djordjević je svoj izum patentiral v več državah, med drugim tudi v Zahodni Nemčiji, Angliji, Švici in Italiji. Zadnji čas pa so se za njegovo iznajdbo začeli zanimati strokovnjaki in drugi pri nas v Jugoslaviji, zlasti še potem, ko je omenjena ameriška firma izrazila pripravljenost financirati zgraditev take elektrarne in prevzeti ves poslovni tveganje. Po informacijah predsednika občinske skupščine Ivana Kovača, naj

VESTNIK

bi gradili tako elektrarno v Sloveniji... Po mnenju strokovnjakov je predel v Hrastju-Moti zelo primeren. Gradnja v Hrastju-Moti bi bila precej cenejša zaradi tega, ker tam že obstaja naravni rezervoar oz. vrtna, ki je nastala, ko je podletje Nafta iz Lendave iskalo nahajališče nafte. Po izjavah strokovnjakov bi bila v Hrastju-Moti gradnja take centrale cenejša za 30 do 70 odstotkov ali za okoli 7 milijard starih dinarjev. Rezervoar je v globini 300 do 400 metrov, kjer je pritisk 40 atmosfer in volina akumulira zadostne količine vode, ki je nujno potrebna za tako elektrarno. (O načrtu so se nedavno pogovarjali na radgonski občinski skupščini strokovnjaki elektrogospodarstva, na čelu z izumiteljem prof. inž. Djordjevićem. Navzok so bili tudi strokovnjaki Nafta iz Lendave. Po izjavah strokovnjakov bi bila električna energija iz omenjene elektrarne cenejša kot energija iz najmodernejše termoelektrarne v Jugoslaviji in celo do proizvodne cene električne energije iz kombinirane proizvodnje termoin hidroelektrarne pri nas. Tako elektrarna bi ponoči akumulirala električno energijo iz omrežja in jo podnevi oddajala v omrežje. (Radgonska občinska skupščina je o dosedanjih raziskavah in stališčih v zvezi z morebitno zgraditvijo elektrarne v Hrastju-Moti seznanila izvršni svet SRS, republiški sekretariat za gospodarstvo in poslovno združenje elektroindustrije Slovenije.« (Vestnik, štev. 47/66, 7. decembra 1966.) V zadnji številki našega tednika v tem letu pa najdemo tudi obširnejši pogovor s prof. inž. B. D. Djordjevićem pod naslovom Znatno cenejša električna energija. (B. Ž.)

Prihodnjilj v pisnih Vestnikovih bralcev:

ŽUPNIK MI JE REKEL, DA BOM VEDNO OSTALA TUJKA

KAJAK IN KANU

USPEŠNA SEZONA KAJAKAŠEV
IN KANUISTOV KROŠKE MURE

S tekmovalci za letošnje sezono so končali kajakaši in kanuisti kroškega BD Mura, vendar pa zanje ni puščika, saj že začeljo z vadbo v dvorani, trimskem kabinetu in na vodi. Znano je, da postaja ta šport iz leta v leto kakovostnejši in da prav letos dosegamo v tem športu v naši republiki vrhunske rezultate. Tudi kroški kajakaši in kanuisti so s svojimi dosežki nadev zadovoljni. Ob nesebičnem delu amaterskih zanesenjakov ter pomoči širše družbene skupnosti in delovnih organizacij so tudi zagotovili vsa sredstva za izredno obsežen program priprav in tek-

Simon Kovačič je eden od najuspešnejših mladincev v državi, tretji z državnega prvenstva, sicer šele šesti na republiškem, vendar pa ima številne uspešne nastope na mednarodnih in domačih tekmovanjih. V naslednji sezoni bo nastopal v članskem razredu in upamo, da bodo njegovi nastopi tudi uspešni. Mlajši Roman Kovačič stopa po stopinjah starejšega brata, od njega prav v naslednji sezoni največ pričakujemo v mladinski konkurenci, saj ima tudi letos številne dobre uvrstitve. Oba brata Kovačič sta ob Vargi veliko pripomogla k osvojitvi tretjega mesta

ATLETIKA

Grabar peti na
Madžarskem

V okviru mednarodnega sodelovanja med ŠD Tišina in Epitokom iz Szombathelya so se nekateri atleti Pomurja udeležili mednarodnega cestnega teka Unisprint 89. Lep uspeh je dosegel Geza Grabar, sicer član AK Pomurje, saj je v teku na 10 km zasedel peto mesto. Alojz Flisar je bil 30. V mladinski konkurenci na 2,3 km je bil Simon Törner enajsti.

G. G.

MOTOKROS

Rogan zmagal
v Sotini

V Sotini je bila mednarodna dirka v motokrosu, ki jo je pripravilo AMD Štefan Kovač iz Murske Sobotice. Sodelovalo je 40 tekmovalcev iz Avstrije in Jugoslavije. V mednarodni dirki je zmagal Vindiš iz Lenarta v razredu 250 ccm pred Lamprom iz Avstrije. Gledalce pa je navdušil domačin Oliver Rogan, ki je zmagal v razredu do 60 ccm, v razredu do 80 ccm pa je bil drugi.

—ŠAH—

Lendava:
Radgona 5:1

V prvem kolu tekmovanja v drugi republiški šahovski ligi vzhod je Lendava v pomurskem derbiju premagala Radgono. Zmage za Lendavo so dosegli: Gaber, Gerencar, Božič, K. Maričeva in T. Gruškovnjak, za Radgono pa Štelcer.

J. G.

POMURSKA ROKOMETNA LIGA

POLANČANKE
IN BAKOVČANI
PRVAKI

V zaostali prvenstveni tekmi pomurske moške rokometne lige je druga ekipa Bakovec premagala Bistrico s 40:26. S tem je bil sklenjen jesenski del tekmovanja. Naslov prvaka je brez poraza osvojila druga ekipa Bakovec pred soboškim Poletom, ki je bil najbolj disciplinirano moštvo, saj so Sobočani samo 16 minut presedeli na klopi za kaznovane igralce. Najboljši strelci pa so bili: Kolmanko (Krog) 49, Gal (Bistrica) 48 in Bedekovič (Razkrižje) 46 golov.

V zaostali prvenstveni tekmi pomurske ženske rokometne lige pa je druga ekipa Polane premagala Bistrico s 24:10. Neodigrana tekma med Bakovi in Razkrižjem pa bo spomladaj. Naslov jesenskega prvaka je brez poraza osvojila druga ekipa Polane. Najbolj disciplinirane so bile rokometne Metase Razkrižja, saj so bile kaznovane le 2 2 minutama. Najboljše strelke pa so bile: Godinova (Bistrica) 37, Lapošjeva (Mladinec) 34 in Žoldoševa (Polana) 32 zadetkov.

PRL — člani					
Bakovi II	5	5	0	150:123	10
Polet	5	4	0	105:77	8
Krog II	5	2	1	131:107	5
Videh	5	1	3	115:152	3
Razkrižje	5	1	0	143:155	2
Bistrica	5	0	2	125:157	2

PRI — članice					
Polana II	5	5	0	130:53	10
Radgona	5	4	1	90:48	8
Bistrica	5	2	1	90:87	5
Mladinec	5	2	1	81:54	5
Bakovi	4	0	4	37:99	0
Razkrižje	4	0	4	31:118	0

M.S.

ŠPORTNO SREČANJE OBRTNIKOV

V Radencih in na Tišini je bilo tradicionalno športno srečanje članov Združenja obrtnikov Kiosz iz Szombathelya iz Madžarske in občine Murska Sobota. Prvič pa so se jim tokrat pridružili tudi člani Obrtne zadruge Rad z Reke. Pomerili so se v kegljanju, namiznem tenisu in malem nogometu. V kegljanju je ekipno zmagal Szombathely z 2.232 podrtimi keglji pred Mursko Soboto, 2.121, in Reko, 1819, med posamezniki pa Veizs s 398 pred Buruchom (oba Szomb.), 392, in Kocuvanom (MS), 386 podrtih kegljev. V namiznem tenisu je Szombathely premagal Mursko Soboto s 3:0, v malem nogometu pa sta se moštvi razšli neodločeno 2:2.

—STRELSTVO—

DVOJNA ZMAGA MARKOJE

Na novem strelišču v Turnišču je bilo 13. tradicionalno tekmovanje v streljanju z zračno puško za memorial Štefana Kovača. Med 10 ekipami je zmagala SD Štefan Kovač Turnišče s 1041 krogi pred SD Jezero Dobrovnik, 1029, in SD Planika Turnišče, 980 krogov. Pri posameznikih je bil najboljši Markoja (SK) z 276 krogi pred Maučecem (SK), 270, in Nagym (Dob.), 263 krogov.

Na streškem tekmovanju v počastitev praznika krajevnega skupnosti Turnišče pa je sodelovalo sedem ekip. Zmagala je SD Planika s 684 krogi pred Turniščem, 678, in Gomilico, 669 krogov. Pri posameznikih je zmagal Markoja (Gom.) s 179 krogi pred Maučecem, (Planika), 172, in Draškovičem (Tur.), 172 krogov.

F. Vitez

PNL

Rezultati — 10. kolo
Veržej : Cankova 7:0
Črenšovci : Dobrovnik 0:0
Lipa : Ižakovci 2:1
Turnišče : Renkovci 0:1
Bakovci : Tišina 2:0
Kobilje : Polana 0:2
Bakovci 10 7 1 2 17:10 15
Veržej 10 5 4 1 15:6 14
Ižakovci 10 6 1 3 19:11 13
Polana 10 5 2 3 20:8 12
Črenšovci 10 5 2 3 10:14 12
Lipa 10 3 4 3 18:18 10
Renkovci 10 3 4 3 13:13 10
Veržej 10 2 4 4 16:12 8
Tišina 10 2 4 4 11:15 8
Dobrovnik 10 3 2 5 11:16 8
Kobilje 10 2 2 6 12:19 6
Cankova 10 1 2 7 13:33 4

I. MNL MS

Rezultati — 10. kolo
Ljutomer : Rogošvci 1:0
Rakičan : Serdica 1:0
Gančani : Šalovci 1:2
Tromejnik : Bratanci 1:2
Dokležovje : Puconci 7:1
Čarda : Radgona 0:0
Ljutomer 10 8 1 1 30:10 17
Rogašovci 10 7 2 1 29:11 16
Bratanci 10 7 1 2 27:13 15
Rakičan 10 3 5 2 25:20 11
Tromejnik 10 4 2 4 28:15 10
Radgona 10 3 4 3 21:19 10
Gančani 10 4 2 4 17:21 10
Čarda 10 4 1 5 13:17 9
Šalovci 10 4 1 5 15:20 9
Dokležovje 10 3 2 5 24:24 8
Serdica 10 1 1 8 10:34 3
Puconci 10 0 2 8 12:47 2

I. ONL Lendava

Rezultati — 9. kolo
Panonija : Olimpija 3:1
Žitkovci : Kapca 1:5
Kapca 7 6 1 0 34:10 13
Panonija 7 4 3 0 23:6 11
Zvezda 7 2 1 4 11:19 5
Žitkovci 8 1 2 5 17:37 4
Olimpija 7 1 1 5 13:26 3

II. MNL MS

Zaostala tekma
Križevci:Hodoš 0:10
Hodoš 9 6 2 1 43:18 14
Apače 9 7 0 2 25:15 14
Grad 9 6 1 2 27:11 13
II plavil 9 4 3 2 20:23 11
Prosenjak 9 3 2 4 31:24 8
Filovci 9 3 2 4 20:21 8
Romah 9 3 0 6 18:25 6
Križevci 8 2 1 5 14:24 5
Tešanovci 8 2 1 5 12:32 5
Vrelec 9 0 4 5 17:34 4

II. ONL Lendava

Rezultati — zadnje kolo
Odranci:Grančar 3:0
Lakoš:Mostje 2:1
Hotiza:Nafra B 3:4
Nedelica:Bistrica 2:3
Mladost:Petišovci 4:2
Mladost 9 6 3 0 21:9 15
Odranci 9 6 1 2 23:8 13
Bistrica 9 6 0 3 19:14 12
Lakoš 9 5 2 2 14:10 12
Nedelica 9 5 1 3 23:13 11
Nafra B 9 5 0 4 23:20 10
Hotiza 9 3 0 6 15:17 6
Grančar 9 2 0 7 9:21 4
Petišovci 9 2 0 7 11:33 4
Mostje 9 1 7 8:21 3

HOKEJ NA TRAVI

ABC Pomurka
brez poraza

V Murski Soboti je bil tretji turnir za prvenstvo Slovenije skupine A. Rezultati — ABC Pomurka : Lipovci 3:2 (Zelko, Fujs, Črno — Mesarič 2), ABC Pomurka : PIC Maribor 2:1 (Zelko, Kerman) in Lipovci : PIC Maribor 6:0 (Mesarič 1 4, Mesarič II 2).

ABC Pomurka	6	6	0	0	22:4	10
Lipovci	6	2	0	4	11:11	4
PIC Maribor	6	1	0	5	4:22	2

L. Z.

JUDO

POMURSKI DERBI DOBILI
SOBOŠKI JUDOISTI

Na Ptuj je bilo tretje kolo tekmovanja v prvi republiški judo ligi. Med štirimi ekipami sta sodelovali tudi oba pomurska tugaša Partizan Murska Sobota in ŠSD Mladost iz Lendave. Uspešnejši so bili Sobočani, ki so dvakrat zmagali in bili prvič poraženi. Lendava pa je vsa tri srečanja izgubila in je še brez zmage. Murska Sobota je premagala Lendavo z 10:4 (50:15) in kranjski Triglav z 12:2 (45:3) ter izgubila z domačo Dravo 4:10 (13:35). Lendava pa je izgubila s Triglavom 6:8 (23:40) in z Dravo 4:10 (12:42). Pri ekipi soboškega Partizana je bil najuspešnejši Fajhtinger, ki je trikrat zmagal. Po dvakrat so zmagali: Kisilak, Kavčič, Vrdjuka in Krančič, po enkrat pa Brozovič in Slak. Pri Lendavi je bil najboljši Peras, ki je trikrat zmagal. Dve zmagi in neodločen rezultat je dosegel Breznik, enkrat je zmagal Varga, neodločen izid pa je dosegel Bakan.

T. Kos

NOGOMET

Smola Mure z Rudarjem

V desetem kolu tekmovanja v slovenski nogometni ligi so nogometaši Mure sicer igrali dopadljivo, žal pa so nesrečno izgubili točko. Mura je bila boljše moštvo, večji del je napadala in si tudi ustvarila nekaj lepih priložnosti za gol, žal pa jih nesprenni napadalci niso izkoristili. Dvakrat je nesrečno posredoval Gašević in poslal žogo v lastno mrežo. Strelca za Muro pa sta bila Čontala in I. Cifer. Mura je z 11 točkami na sedmem mestu, v naslednjem kolu pa igra v Medvodah. Mura je nastopila v naslednji postavi: Šiftar, Gorza, I. Cifer, Bencak, Gašević, Kardoš, Lopert, Čirkvenič, F. Cifer, Črno, Čontala.

Zmaga Nafta in poraz Beltinke

V devetem kolu tekmovanja v drugi republiški nogometni ligi vzhod je lendavska Nafta v Slovenj Gradcu premagala domači Partizan s 3:0. Strelca: Hercog 2 in Graj. Središče pa je premagalo Beltinko s 3:2. Gola za Beltinko sta dosegla: Škafar in Baša. Vodi Nafta s 14 točkami, Beltinka pa je z 9 točkami na sedmem mestu. V naslednjem kolu igra Nafta doma s Pekrami, Beltinka pa z mariborskim Kovinarjem. Pomurski moštvi sta igrali v naslednjih postavah — NAFTA: Kustek, Graj, Požgai, Novak, Šabjan, David (Varga), Horvat (Piberčnik), Pintarič, Hercog, Rob, Dovečar. BELTINKA: Černjavič, Zver (Černela), A. Jona, Baša, Jančar, Mertik, Tratnjek, Donko, Škafar (R. Jona), Dogar, Hartman.

ROKOMET

NEPOTREBEN PORAZ BAKOVČANOV

V sedmem kolu tekmovanja v prvi republiški moški rokometni ligi je ekipa Intes Riko v Ribnici premagala Pomurko Bakovec s 27:26. Bakovčani so zamudili lepo priložnost, da se vrnejo neporaženi, saj so tik pred koncem vodili. V ekipi Bakovec tokrat ni nastopil Kozel. Bakovi so s 6 točkami na šestem mestu, v naslednjem kolu pa igrajo doma z vodečim Usnjajem. Strelci za Bakovec: Petek 9, Horvat 6, Lebar 4, Lovenjak 3, ter Žalodec in Buzeti po 2.

ZMAGE KROGA, RADGONE IN
MLADINCA

V sedmem kolu tekmovanja v drugi republiški moški rokometni ligi so bile pomurske ekipe uspešne. Rokometaši Kroga so v pomurskem derbiju premagali Toko iz Črenšovca z 28:11. Najboljši strelci: Varga 8 in Šernek 6 za Krog ter Glavač in Kramar po 3 za Toko. Radgona je premagala celjski Aero s 25:19. Najboljši strelci pri Radgoni: Merčnik 6 ter Holc, Grah in Mauko po 4. Mladinec iz Murskih Črnc pa je premagal Šoštanj s 33:20. Najučinkovitejši strelci pri Mladincu B. Makovec 11, J. Makovec in Štiblar po 5. V predzadnjem jesenskem kolu igrajo — Toko:Šoštanj, Aero:Mladinec in Fužinar:Radgona.

ODBOJKA Lahko bi tudi zmagali

V tretjem kolu tekmovanja v prvi republiški moški odbojcarski ligi je Agropod Ljutomer gostil ekipo Mislinje ter izgubil s tesnim izidom 2:3. Na potek razpeta igre pa sta vplivala tudi mariborska sodnika. Ljutomerčani so igrali v postavi: Štraki, Fujs, Rajnar, Zidar, Šumak, Škrobar, Drvarič, Savič in Grut. Ljutomerčani so še brez zmage, v naslednjem kolu pa igrajo z vodečim Tovilom Olimpijo.

DRUGI ZMAGI POMURJA
IN MLADOSTI

V tretjem kolu tekmovanja v drugi republiški moški odbojcarski ligi vzhod je Pomurje v pomurskem derbiju v Križevcih premagalo Veržej s 3:1. To je druga zaporedna zmaga Pomurja iz Murske Sobotice. Moštvi sta igrala v naslednji postavi — Veržej: Torič, Belec, Dobrajnsček, Puklavc, B. Pušenjak, M. Pušenjak, Škrajnar, Potočnik in Repija. Pomurje: Gobec, Hochsteter, Novak, Horvat, Ratkai, Žalik, Balažič, Vnuk, Lenarčič in Vukan. Partizan iz Hoč pa je premagal Radence s 3:1. Radenci: Starčič, E. Puhek, J. Puhek, Fišer, Lepoš, Z. Marič, B. Marič in Zamuda. V naslednjem kolu igrajo — Vuzenica:Pomurje, Hoče:Veržej in Turbina:Radenci.

V tretjem kolu druge republiške ženske odbojcarske lige je Mladost iz Murske Sobotice v Žrečah premagala Comet s 3:0 in drugič zmagala. Mladost: Počič, Pivec, Medeot, Sukič, Šiftar, Drvarič, Kerec, Ritonja, Lipič, Baranja. Pomurje iz Murske Sobotice je bilo prosto. V naslednjem kolu igra Pomurje doma s Palomo Branikom IV, Mladost pa je prosta.

—JANŽEV HRAM—

KOSTANJEV PIKNIK

ZTKO in Društvo Partizan Gornja Radgona sta preteklo soboto pripravila 5. tradicionalni pohod na kostanjev piknik. Okrog 30 udeležencev je štartalo v Radencih in Gornji Radgoni ter pri Janževem hramu pripravilo kostanjev piknik z družabnimi igrami.

BRODARSTVO DRUŠTVO "MURA" XBL

REZULTATI V LETU 1989

DRUŠTVO	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
PROSTORNI OŠKI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
PROSTORNI OŠKI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
PROSTORNI OŠKI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
PROSTORNI OŠKI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

* član rep. 1989

movanj. Največji uspeh je vsekakor moštvena osvojitev tretjega mesta v državi v spustu s kajaki ter vseokipno tretje mesto med vsemi klubi. Med posamezniki je vse načrtovano dosegel že vrsto let najuspešnejši kajakaš Štefan Varga, ki je bil tudi član državne reprezentance na svetovnem pokalu, kjer se e uvrščal med prvo tretino tekmovalcev, udeležence številnih mednarodnih in domačih tekmovanj z visokimi uvrstitvami ter nazadnje z osvojenim 3. mestom na republiškem in državnem prvenstvu in potrjenim statusom športnika zveznega razreda, ki sodi obenem tudi med najboljše pomurske športnike zadnjih let. Zelo uspešno je začel sezono kanu dvojce Milan Marič in Miran Vereš, ki je osvojil republiško prvenstvo ter se udeležil svetovnega pokala z dobrimi uvrstitvami ter tudi številnimi vidnimi mesti na drugih tekmovanjih, ni pa dosegel načrtovane cilja na državnem prvenstvu, kjer sta bila peta, kar je rezultat slabšega dela, nepravlega pristopa in nepotrebnih poškodb.

na državnem

Akcija — 10 odstotkov

Integralovci vključeni v akcijo

Ko je svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu na začetku leta sprejemal program akcij za zmanjšanje števila prometnih nesreč, je med drugim predvidel tudi neposredne aktivnosti v nekaterih delovnih organizacijah, zlasti tistih, ki se ukvarjajo s prometom in popravilom motornih vozil in traktorjev. Eden od teh je v Lendavski občini INTEGRAL. To je prevoznika delovna organizacija, specializirana za prevoz tekočih snovi, posebej naftnih derivatov. V delovni organizaciji se ukvarjajo tudi s popravilom motornih vozil. Pred nedavnim so se odločili, da bodo konkretno sodelovali v akciji — 10 odstotkov, s tem da bodo vsako tretjo soboto v mesecu brezplačno pregledovali motorna vozila in popravili tudi manjše okvare.

Vse to delajo, da bi bilo na naših cestah čim več brezhibnih vozil. Znano je namreč, da so prometno-varnostne razmere na našem območju še vedno odvisne predvsem od objektivnih dejavnikov: slaba infrastruktura, neustrezno vzdrževanje cest, pomanjkljiva prometna signalizacija in vedno starejša vozila. Znano je tudi, da zaradi pomanjkanja denarja cest ne obnavljamo oziroma se letno asfaltira in sodobno uredi le nekaj kilometrov cest. Pregled motornih vozil je torej dobrodošel za vse voznike, ki želijo varno voziti, čeprav so njihova vozila starejša. Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu občine Lendava bo do konca letošnjega leta pripravil še nekaj akcij, da bi opozorili voznike na varno vožnjo, že sedaj pa se pripravljajo na izdelavo novega programa za prihodnje leto.

Jani D.

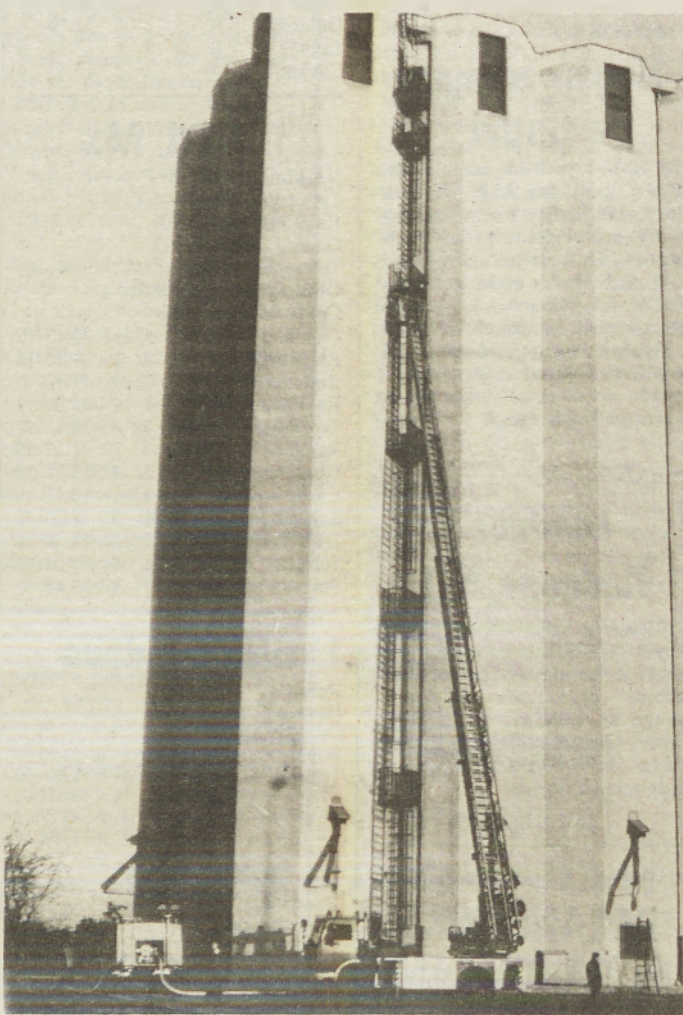
MESEC POŽARNEGA VARSTVA

PRIKAZNA VAJA POMURSKIH GASILCEV V MEŠALNICI V LIPOVCIH

V oktobru — mesecu požarne varstva so pomurski gasilci (zaradi lepega vremena je bila večina članstva pri poljskih opravilih) številne preventivne aktivnosti. Pregledali so razne objekte v zasebnem in družbenem sektorju ter odgovorne dejavnike opozorili na požarne nevarnosti, izvedli več društvenih in občinskih preskusnih vaj in pripravili prikazno pomursko vajo v mešalnici v Lipovcih, pri kateri so sodelovali gasilci vseh štirih pomurskih občinskih centrov. Pomurski gasilci namreč vsako leto v mesecu požarnega varstva organizirajo skupno prikazno vajo v drugi občini. Namen prikazne vaje v mešalnici v Lipovcih s predpostavko, da je zagorelo v sušilnici, je bil prikazati nevarnosti, ki bi lahko nastale v taki organizaciji, kjer so sušilnica, skladišča silos in nevarne snovi, hkrati pa tudi preveriti učinkovitost delovanja pomurskih gasilcev. Na prikazni vaji so gasilci iz posameznih občinskih centrov opravljali posebne naloge, za katere so opremljeni in usposobljeni. Tako so gasilci iz soboške občine nastopili z avtomatsko lestvijo za reševanje ljudi z etaž silosa in spravljali vodo na vrh silosa, ki je visok okrog 50 metrov. Naloga gasilcev iz radgonske občine, ki so sodelovali z dvema kombiniranimi voziloma, je bila reševanje zaposlenih v skladišču, zavarovanje transformatorske postaje in silosov. Lendavski gasilci, ki so prišli na vajo s kombiniranim gasilskim vozilom in agregatom za lahko peno, so prikazali gašenje kurilnega olja v sušilnici. Naloga ljutomerskih gasilcev na vaji pa je bila pogasiti požar, ki je nastal na skladišču goriva. Ljutomerčani so prišli na vajo z dvema avtomobilskima cisternama in kombiniranim vozi-

lom in prevoznim topom. Vaja v Lipovcih je pokazala, da so pomurski občinski gasilski centri, ki se že dlje časa bolj opremljajo od društev, sposobni uspešno nastopiti pri slehernem požaru. Tudi prihod na kraj vaje je bil zelo kratek, kar pomeni, da do-

bro delajo z opremo, ki jo imajo. Za prikazno vajo v mešalnici v Lipovcih, ki je dosegla svoj namen, so se pomurski gasilci odločili v zadnjem trenutku, po požaru, ki je isti dan nastal v sušilnem stolpu v Črncih pri Apačah. Feri Maučec

Potrebno bo sprejeti odlok

V zadnjem času tudi v lendavski občini ugotavljajo, da so nekatera vodna zajetja onesnažena,

oziroma da je v vodi nekaj škodljivih primesi, ki so zdravju škodljive. V lendavski občini so v zadnjih desetih letih zgradili veliko vaških vodovodov, saj je bila v tistem času gradnja vodovodov skorajda moda. Tako lahko povemo, da ima skoraj vsaka vas vodovod, kar je seveda dobro, manj razveseljuje pa je, da kljub temu pijemo slabo vodo. Zakaj se je to zgodilo?

Ob gradnji vodovodov so pozabili na varnostne pasove okrog vodnih zajetij. Le-ta so večinoma

Vsakodnevnu spreminjanju cen smo se sicer nekako že privadili, vendar pa dejstvo, da si lahko s prisluženim denarjem vsak dan manj kupimo, nekateri spravljajo ob živce. Tako ugotavlja snažilka v hotelu Zvezda, Veronika Horvat, ki pogosto ob treh zjutraj, ko prične delati, pod mizami najde strgan, pa tudi delno zgoreli denar, s katerim si gostje prižigajo cigarete. Sicer pa ob dejstvu, da stane škatlica vžigalic 1.500 dinarjev — prižiganje cigaret s stolakom, s katerim je mogoče prižgati več cigaret ali pipo, niti ni nerentabilna poteza, če te pri tem delu ne zalotijo tisti, ki za tovrstne prekrške znajo pri kazni pripisati nekaj ničel.

Na fotografiji strgan denar, ki ga skoraj vsak dan najde snažilka.

Boris Hegeduš

PO SLEDI GOVORIC

Neznanka izbira predvsem

starejše žrtve

V Murski Soboti so se razširile govorice, češ da se okrog 30 let stara ženska izdaja za bančno delavko in starejšim ljudem s to pretvezo jemlje denar. Govoric dolgo niso potrdili ne v banki ne v organih za notranje zadeve, zdaj pa nam je le uspelo zvedeti, za kaj gre. Potrdili so, da dogajanje ni izmišljeno, saj je doslej neznana oseba, ki ima prekmurski naglas, je srednje velika in svetlolasa, ogoljufala najmanj tri starejše ženske. K vsem je pristopila na enak način: ogovorila jih je, da prihaja iz banke in da stranka naj gre z njo do banke, češ, da so se zmotili in ji dali premalo denarja. Ko sta prišli do vhodnih vrat banke, je zahtevala izročitev hranilne knjižice in denarja, da bo zadevo uredila v knjigovodstvu, »stranka« pa naj počaka pri blagajni. Nesojena bančna delavka naj bi še dodala, da bo vstopila v bančno postopje pri drugih vratih, kjer sicer vstopajo bančni delavci. Stranke so seveda zaman čakale na svoj že prej dvignjeni denar, kaj šele za »poračun«, saj se je sled za tatice (kaj naj rečemo drugega o njej) izgubila.

Organi za notranje zadeve primere seveda raziskujejo, vendar nam zazdaj še niso povedali, kako daleč so prišli. Občane, še zlasti pa starejše, ki dvigajo denar, opozarjamo, naj ne nasedajo trikoma, kot jih je ubrala neznanka, sicer bodo oškodovani. Doslej je neznanka samo od treh varčevalk Ljubljanske banke, Pomurske banke Murska Sobota, »pokasirala« več kot 10 milijonov dinarjev, ni pa izključena tudi možnost, da ji bo (ali pa ji je že) spelo dvigniti še salde s hranilnih knjižic, s katerimi je (enako kot z denarjem) izginila. Dodajmo še to: neznanka je pristopala k starejšim ženskam na mestih, kjer ni bilo veliko ljudi (pred semenarno, pred blagovnico, na tržnici).

Seveda pa si je morala žrtve izbrati že prej — v banki, ko je dvigala denar, in jo spremljati.

S. S.

V LENDAVSKI OBČINI SI IZPRAŠUJEJO VEST

Narava ni pastorek

V lendavski občini so pred dvema letoma sprejeli akcijski program za varstvo okolja. Te dni so o uresničevanju sprejetih nalog razpravljali na več mestih in ugotavljali, da rdeča luč za ohranitev narave še vedno gori, čeprav je nekaj znakov, ki kažejo, da skrb za naravo prav vsem le ni tuja. Tako so v občini Lendava brez večjih težav določili mesto (v Radičkem gozdu pri Dolgi vasi) za osrednje odlagališče odpadkov. Zanj bo kmalu izdano gradbeno dovoljenje, potem pa ga bodo začeli postopoma urejati. Ščasoma naj bi tja vozili odpadke iz vseh krajev občine, opustili pa naj bi krajevna odlagališča. Ker za zdaj še ni možnosti za povezavo vseh vodovodov v občini in črpanje iz enega ali dveh zajetij, bodo morali okrog črpališč za posamezne vasi urediti večje varovalne pasove. Vnemar pa ne kaže pustiti tudi domačih (hišnih) vodnjakov, saj je (bila) v marsikaterem

bolj zdrava voda, kot pa je ta, ki priteka po vodovodnem omrežju. Sicer pa je delovna skupina izvršnega sveta predlagala še marsikaj, skupščina občine pa je te pobude potrdila. Tako naj bi v prihodnjem letu soboška Komunala in Proizvodnja kremenčevega peska Puconci uredila ustreznejše čistilne naprave in tako poskrbeli, da v potoku Ledava, ki teče tik ob Lendavi, ne bi še naprej poginjale ribe in tekla oporečna voda. Te pa je žal veliko tudi v sami Lendavi, saj tudi tam še nimajo čistilne naprave, ampak le kolektor (zbiralec) za mesto, ne pa tudi za industrijsko cono, zato ga bo treba urediti. Delo pa jih čaka tudi pri urejanju hudournikov, vendar kaže, da tu ne bo ostalo le pri željah — potrebah, saj že urejajo cesto čez vinogradiško območje od opekarne v Dolgi vasi do stražnice na najvišji točki hribovja.

S. S.

vsak četrtek

VESTNIK

Jani D.

PZC, tozdr Splošna bolnišnica Murska Sobota

razpisuje

naslednja dela in naloge:

1. predstojnika oddelka za pljučne bolezni
2. predstojnika oddelka za infekcijske bolezni
3. predstojnika odd. za bolezni ušes, nosu in grla
4. predstojnika oddelka za očne bolezni
5. predstojnika oddelka za otroške bolezni
6. predstojnika oddelka za rentgenologijo
7. predstojnika laboratorijskih služb
8. glavne sestre tozdr

za mandatno dobo 4 let.

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:

pod tč. 1 do 7:

VIII/2 stopnja VIP, zdravstvene usmeritve — specialist in 5 let delovnih izkušenj

pod tč. 8:

VII stopnja VIP, zdravstvene usmeritve ali VI stopnja VIP, zdravstvene usmeritve—VMS, 5 let delovnih izkušenj, opravljen strok. izpit.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in program za naslednje mandatno obdobje naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi rzapisa na naslov: PZC, tozdr Splošna bolnišnica M. Sobota, Rakičan, Ul. Dr. Vrbnjaka 6.

Prijavitelne kandidate bomo o sklepu obvestili v 15 dneh po izteku roka za prijavo.

Iz Ljutomeru smo dobili anonimno sporočilo, da je okolica tamkajšnje osemletke precej zanemarjena, polna grmovja in razmetanih stvari. Napotili smo se po sledi sporočila in iskali »neurejenost«. Najprej kaj posebnega nismo opazili; živa ograja pred rhodom v šolsko poslopje je bila celo obrezana. Potem smo pokukali še tja, kjer piše Vstop nezaposlenim prepovedan. To je dvoriščna stran šole, kjer gradijo novo telovadnico. Pravzaprav zaradi pomanjkanja denarja dela trenutno stojijo. No, tu je res nekoliko razmetano in tudi nekaj grmovja je videti, toda tako je običajno na vsakem gradbišču, dokler ne končajo deli.

Foto: J. G.

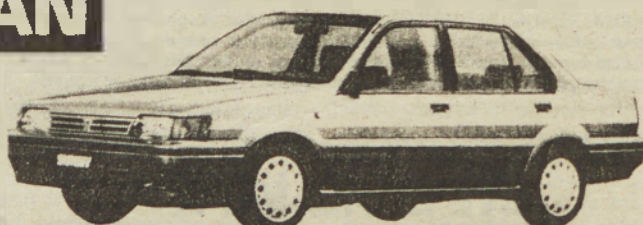

— PRAVA IZBIRA ZA VSE POTREBE

NISSANOV PRODAJNI PROGRAM

- sunny 1,6 L, sedan slx (12 v.), 4 vrata, kw/ks 69/94, cm³ 1597, cena 1,169.000 jenov ali 15.800 DEM
- patrol 3,3, turbo diesel, dvojna vrata, kw/ks 88/120, cm³ 3246, cena 2,100.000 jenov ali 28.500 DM
- pathfinder diesel 2700, dvojna vrata, kw/ks 58/79, cm³ 2663, cena 2,203.000 jenov ali 29.800 DEM

DOBAVA TAKOJ

AVTOMOBIL NISSAN SE ODLIKUJE S SODOBNO KONSTRUKCIJO, ZMOGLJIVIMI MOTORJI, VARČNO PORABO GORIVA, BOGATO DODATNO OPREMO IN KAKOVOSTNO IZDELAVO!

Vse informacije: AVTOTEHNA, VARAŽDIN, Brače Radiča 18, tel.: (042) 49 466.

Radijski in televizijski spored od 3. do 9. novembra

PETEK

SOBOTA

NEDELJA

PONEDELJEK

TOREK

SREDA

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Ko boste razmišljali, kaj početi v petek zjutraj, tja do osmih, se spomnite na oddajo z murskega vala. Prebujali se boste z nami!), 8.00 Konec jutranje oddaje, 16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, Petkova reportaža — med izseljenci v Avstraliji, reklame, glasba), 18.00 21.232.

TV LJUBLJANA

10.10 Mozaik: Tednik, Mostovi. 11.30 Sofija Kovalska, sovjetska nadaljevanka. 15.55 Žarišče, ponovitev. 16.30 Tv dnevnik 1. 16.50 Mozaik, ponovitev. 18.15 Spored za otroke in mlade. 19.05 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Po stopinjah, angl. dokum. serija. 21.00 Ulice San Franciscas, ameriška nanizanka. 21.50 Tv dnevnik 3. 22.10 Informativna oddaja za goste iz tujine. 22.15 Kesanje, sovjetski film.

Program LJ 2:

17.00 Satelitski programi — poskusni prenos. 19.00 Videomeh. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Žarišče. 20.30 Koncert Slovenske filharmonije na BEMUS-u. 22.30 Skupščinska kronika. 22.50

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del s sobotno anketo, strokovnjak odgovarja — zdravnik, reklame, glasba), 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo pri telefonu 21.232 od 14.00 do 16.00).

TV LJUBLJANA

11.10 Izbor tedenske programske tvornosti: Tv most. 13.45 Videogodba. 14.30 Vlak sanj, kanadski film. 15.55 Žarišče, ponovitev. 16.30 Tv dnevnik 1. 16.48 Spored za otroke in mlade. 17.00 DP v košarki. 18.30 Na pragu 21. stoletja, avstral. dokum. serija. 19.05 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Utrip. 20.20 Žrebanje 3 x 3. 20.30 Kriz-kraz. 22.05 Tv dnevnik 3. 22.20 Vrtnece so za bogate, ameriška nadaljevanka. 23.05 Informativna oddaja za goste iz tujine. 23.10 Popolni začetnik, angleški film.

Program LJ 2:

16.00 Satelitski programi — poskusni prenos. 19.00 Kako biti skupaj. 19.30 Tv dnevnik. 20.10 Filmske uspešnice: Supergirl, ameriški film. 22.00 Satelitski programi — poskusni pre-

RADIO MURSKA SOBOTA

10.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 Srečanje na pomurskem valu, 12.00 Spored v madžarsčini, 13.00 Doma in onkraj meja, 13.30 V nedeljo popoldan (osrednji aktualni prispevek, športne in druge novice, minuta za varstvo okolja, minute za kmetovalce, humor), 14.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo pri telefonu 21.232 od 9.00 do 13.00).

TV LJUBLJANA

8.25 Otroška matineja. 9.45 Slovenska klavirska glasba. 10.30 Vrtnece so za bogate, ameriška nadaljevanka. 11.15 20 let tpujskega festivala. 12.00 Ljudje in zemlja. 12.30 Veliko sedlo, češkoslovaška nadaljevanka. 13.35 Zabavnoglasbena oddaja. 14.15 Priljubimo tišini. 14.55 Kolo sreče, ponovitev. 16.30 Tv dnevnik 1. 16.50 Muppetki grejo v kino, ameriški film. 17.40 Kavarna. 18.45 Risanka. 19.00 Tv mernik. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Zrcalo tedna. 20.20 Tovarišica ministrica, nadaljevanka. 21.05 Zdravo. 22.35 Poročila. 22.40 Informativna oddaja za goste iz tujine.

Program LJ 2:

10.00 Oddaja za JLA, Vrnitev odpisanih — nadaljevanka. 13.15 Športno popoldne. 19.30 Tv dnevnik. 19.55 Da ne bi bolelo. 20.20 Potovanja po velikih železnih svetih, zadnji del. 21.20 Večje naravne in druge nesreče v Jugoslaviji 1988, dokum. oddaja. 22.00 Športni pregled.

TV ZAGREB

9.30 Nedeljski otroški program, 11.00 Kmetijska oddaja, 12.00 Izobraževalni spored, 13.00 Hči morskih valov (tv film), 13.50 Nedeljsko popoldne, 17.05 Film, 19.30 Dnevnik, 20.00 Balkan expres (film), 22.30 Dnevnik, 22.55 Nočni program.

TV AVSTRIJA

9.05 Ponovitve, 14.05 Mladinske oddaje, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Mojster najmlajšega dne, 22.05 Aida (opera), Drugi program 19.30 Čas v sliki, 20.15 Odprava Eureka, 21.20 Madam Mayflower (film), 22.50 Kdor ima, ima (film).

TV MADZARSKA

9.10 Za otroke. 10.40 Vsevedno gospodinjstvo. 10.55 Rokomet. 15.50 Dario železničarjem, zabavni program. 17.25 Zemlja na posodo. 17.45 Tele video. 17.50 Delta. 18.20 Videoklipi ansambla Exotic. 19.00 Teden: aktualnosti, reportaže. 20.00 Dnevnik. 20.15 Uboj s triki, angleška kriminalka. 21.50 Portreti iz XX. stoletja, Norman Mailer. 22.50 Telešport. 23.05 Video strani.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Gotovo si želite jutranje dobre volje, sproščenega kramljanja in svežih informacij iz Pomurja in od drugod. Poslušajte jutranjo oddajo soboškega radia!), 8.00 Konec jutranje oddaje. 16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, športna oddaja, reklame, glasba), 18.00 Sotočje.

TV LJUBLJANA

10.10 Mozaik: Utrip, Zrcalo tedna, Tv mernik, Oči kritike. 11.25 Temna zmag, ameriški film (8b). 16.30 Tv dnevnik 1. 16.50 Mozaik, ponovitev. 18.20 Spored za otroke in mlade. 19.05 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 L. Pirandello: Šest oseb išče avtorja, predstava Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica. 21.50 Tv dnevnik 3. 22.10 Osmi dan. 22.50 Slovenska klavirska glasba, zadnja oddaja.

Program LJ 2:

16.30 Satelitski programi — poskusni prenos. 17.45 Stare obiti, izobraž. oddaja. 18.15 Svet športa. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Žarišče. 20.30 Drobno gospodarstvo: Mi in drugi, izobraž. oddaja. 21.00 Nostalgija, dokum. oddaja. 21.30 Druga godba: Trevor Watts Moire Music. 22.10 Perspektive.

TV ZAGREB

8.15 Tv v šoli in ponovitve, 17.15 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Koncert (drama), 22.00 Dnevnik, 22.25 Nočni spored.

TV AVSTRIJA

9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.20 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Na kolesih, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov šport, 21.15 Miami Vice, 22.10 Salom general (tv film), Drugi program 17.00 Svet živali, 17.30 Lipova cesta, 18.00 Sužnja Isaura, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Münchenčana v Hamburgu, 21.15 Šiling, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Šport.

TV MADZARSKA

9.10 Kaznjene povratnik, TV film. 10.25 Ponovitve. 16.30 Video novice. 16.40 Poročila v romunščini. 16.45 TV program za 3 dni. 16.55 Naštevjanje mesecev. 17.30 Ema in dedek, angleška serija. 17.45 Četrte ure za gospodarstvo. 18.00 Koledar 1989. 19.00 Literarne uganke. 19.30 TV dnevnik. 20.05 To + ono, zabavni program. 21.05 Panoroma. 21.55 Pred ogledalom. 22.30 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Ob jutrih se da početi veliko reči, med drugim lahko tudi poslušate radio. Jutranji valovalci radia Murska Sobota bomo veseli, če boste izbrali naš jutranji program!), 8.00 Konec jutranje oddaje. 16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, pogovor v živo, reklame, glasba), 18.00 Rezerviran čas, 18.15 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

10.10 Mozaik: Šolska tv, Šah, Angleščina. 15.30 Tuji jeziki: Angleščina, ponovitev. 15.55 Žarišče. 16.30 Tv dnevnik 1. 16.50 Mozaik, ponovitev. 17.45 Spored za otroke in mlade. 19.05 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Film tedna: Harryjeva igra, angleški film. 22.25 Tv dnevnik 3. 22.45 Svet poroča.

Program LJ 2:

18.50 Mladinski pevski festival Celje 89, 6. oddaja. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Žarišče. 20.30 Žrebanje lota.

76 ljubljanska banka

Pomurska banka Murska Sobota

20.35 Umetniški večer: Kratki film o ubijanju, poljski film in pogovor o filmu. 22.35 Zabavni torek, vključitev. 23.15 Kronika festivala neuvrčenih dežel.

TV ZAGREB

8.15 Tv v šoli in ponovitve, 17.15 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Pozlačena plošča (film), 21.40 Dnevnik, 22.00 Dialogi, kontaktni magazin, 23.55 Nočni program.

TV AVSTRIJA

9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.15 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Na kolesih, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Dežela dolin, 21.07 Dallas, 22.00 Vam je težko? (film), 23.20 Hammer Mike. Drugi program 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Hopala, 21.07 Zunanje politična oddaja, 22.00 Čas v sliki, 22.20 Šport.

TV MADZARSKA

9.10 Ponovitve. 10.55 Javljam iz Moskve. 11.15 Televadba za invalide. 16.35 Panonska kronika. 16.45 Poročila v nemščini. 16.50 Unser Bildschirm, narodnostna oddaja. 17.25 Četrte ure za gospodarstvo. 17.45 Ženske za pultom, češka serija. 18.35 Praznično voščilo. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Dragulj v kroni, angleška serija. 21.00 Studio '89. 21.45 Ivanovo otroštvo, sovjetski film. 23.15 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Tudi sredi je priložnost za kramljanje z jutranjim moderatorjem, ki vam poleg ostalega ponuja sveže vremenske in cestne informacije, dobro glasbo in napoved točnega časa), 8.00 Konec jutranje oddaje. 16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, gospodarske teme, reklame, glasba), 18.00 Poslušamo vas (vaše pripombe sprejemamo na telefon 21.232 in 21.579), 18.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

11.30 Nostalgija, dokum. oddaja. 15.55 Žarišče. 16.30 Tv dnevnik 1. 16.50 Mozaik, ponovitev. 18.15 Spored za otroke in mlade. 19.05 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Film tedna: Harryjeva igra, angleški film. 22.25 Tv dnevnik 3. 22.45 Svet poroča.

Program LJ 2:

19.30 Tv dnevnik 2. 20.00 Žarišče. 20.30 Placido Domingo, poje Zarzuelo. 21.30 Poročila. 21.45 Znan-

76 ljubljanska banka

Pomurska banka Murska Sobota

stveni forum. 23.15 Mesam — Zlati hit, posnetek.

TV ZAGREB

8.15 Tv v šoli in ponovitve, 17.15 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Filmski večer, 23.05 Dnevnik, 23.30 Nočni program.

TV AVSTRIJA

9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.40 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Na kolesih, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Drombuschevi, 21.15 Laura je spala tukaj (film), 23.00 Otok (film), Drugi program 17.00 Vzgojna oddaja, 17.30 Dežela in ljudje, 18.00 Čudovita leta, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Argumenti, 22.00 Čas v sliki, 22.20 Šport, 22.40 Tv film, 23.30 Soočanje mnenj.

TV MADZARSKA

9.10 Balet. 10.05 Zoom. Your English Magazin. 10.35 Studio '89. 17.20 Video novice. 17.30 Poročila v slovaščini. 17.35 Bodite moj gost, spored Roberta Rátornya. 18.15 Novi reflektor, magazin. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Neznanka v igri, kriminalka iz serije Stari. 21.10 Novi svet, ilustrirana zunanje politična kronika. 21.55 Molminov — Čehov: Svatba, vesela opera. 22.50 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Kmetijski nasvet, pomurski novorojenčki, Džoužijev humor, tečaj dinarja — to so poleg glasbe in stalnih jutranjih informacij teme, ki jim lahko prisluhnete!), 8.00 Konec jutranje oddaje. 16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, kulturna oddaja, reklame, glasba), 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

10.10 Mozaik: Šolska tv. 15.55 Žarišče. 16.30 Tv dnevnik 1. 16.50 Mozaik, ponovitev. 18.25 Spored za otroke in mlade. 19.05 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Domovina, nemška nadaljevanka. 21.40 Tednik. 22.30 Tv dnevnik 3. 22.50 Komedija na slovenskem odru: Improvizacija v Versaillesu — Scapinove zvijače, SNG Ljubljana.

Program LJ 2:

17.00 Satelitski programi — poskusni prenos. 18.00 Studio Ljubljana. 19.00 Dinarski gozd, poljudnoznanstvena oddaja. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Žarišče. 20.30 Mali koncert. 20.40 Oči kritike. 21.10 Slovenci v zamejstvu. 21.40 Satelitski programi — poskusni prenos.

TV ZAGREB

8.15 Tv v šoli in ponovitve, 17.15 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Politični magazin, 21.05 Zabavnoglasbena oddaja, 22.05 Dnevnik, 22.35 Nočni program.

TV AVSTRIJA

9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.15 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Sosedje Wichterjevi, 19.30 Čas v sliki, 20.10 Velika priložnost, 22.00 Zandarjevo poročilo (film), 23.00 Pridi in ostani pri meni (film), Drugi program 15.15 Sledi preteklosti (dok. film), 17.00 Čudovita leta, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Notranje politična oddaja, 21.05 Spektrum, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Klub 2.

TV MADZARSKA

9.10 Zaneseni, TV film. 10.45 Televadba za invalide. 17.10 Panonska kronika. 17.20 Poročila v srbohrvaščini. 17.30 Lepi madžarski pesi. 17.35 Bebi in drugi, angleška serija. 18.00 TV program za 4 dni. 18.10 Tretji kanal; portreti iz prejšnjega stoletja, 2. del: Generali na bojišču. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Valcer v oblakih, angleški film. 21.45 Domače ogledalo. 23.05 TV dnevnik.

SOBOTA, 4. november

LJ 1
VLAK SANJ,
kanadski barvni film, 1987
(Train of Dreams)

scenarij: John N. Smith, Sally Bochner, Sam Grana
režija: John N. Smith

Režiserja filma Vlak sanj Johna N. Smitha se televizijski gledalci spominjajo po imenitnem filmu Čakajoč v vicih, ki so si ga lahko ogledali na malih zaslonih letos poleti. In če v filmu Čakajoč v vicih Smith raziskuje črno marginalnost, neskladje manjšinske miselnosti z večinsko, potem v Vlak sanj nadaljuje s socialno obravnavo predstavitelj kanadskega obrobja, v katerem spet nastopajo predstavniki manjšinskega prebivalstva. Na deviantnost gleda večinsko prebivalstvo še posebej kritično, pogodnejša in opaznejša pa je pri ljudeh, ki so, ne po lastni volji, odtrjeni na socialni rob.

Vlak sanj je pripoved o družini brez očeta, o materi in njenih dveh sinovih, od katerih je starejši že zašel na kriva pota. Najstnik se znajde v poboljševalnici, zapora za mladoletnike nekoliko odprtega tipa, kjer se strogim, nenormalnim okoliščinam navkljub, pričinja spremenjati. Pridobi pravico do obiskov doma, kamor se vozi z vlašpreminjati. Pridobi pravico do prihodnosti. Toda doma se okolje ni kom svojih sanj, poln načrtov, mlajši brat gre po njegovi poti prestopni popolnoma nič spremenilo, mlajši brat mora sedaj stva in prav tako mu grozi poboljševalnica. Starejši brat mora sedaj prevzeti vlogo očeta, on bo tisti, ki bo s polno odgovornostjo zaščitil svojo družino in dom.

NEDELJA, 5. november

J. Dietl:
VELIKO SEDLO,

1. del češko-slovaške nadaljevanke

Scenarij: Jaroslav Dietl
Režija: František Mudre

Igrajo: P. Novi, J. Krausova, I. Viskočil, T. Jirman, V. Jandak in drugi.

Nadaljevanka prikazuje dogodke iz sodobnega življenja, napisal pa jo je Jaroslav Dietl, najbolj znani avtor čeških televizijskih serij.

Jan Paliza je šef posadke, ki skrbi za vzdrževanje in pravilno delovanje jezu močnega hidroelektrarne Veliko sedlo. Žena ga po petnajstih letih zakona zapuša in skupaj s sinom odhajata živeti v mesto. Nekdanji šef jezu od Jana zahteva, da vzame v službo njegovega sina Stanka, katerega preteklost ni najbolj čista. Bliza se še ena nesreča: gladina reke Moravice hitro upada, na kar Paliza opozarja upravo v Ostravi, vendar tam opozoril ne jemljejo resno.

Na veliko sedlo pride Ivan Opat s hčerko, ki naj bi se zaposlila. Paliza ji velikodušno ponudi polovico svojega stanovanja in jo vpelje v posel.

Nadaljevanka ima devet delov.

Prebujajte se z nami, na murskem valu, s klepetavimi jutranjiki!

— Kaj potem, če zaspate po kosilu? Nič hudega, radio ima naravnano na murski val, gotovo vas bo zbudil pred večerjo.

Prodaj

PRODAM

AVTOMATIK MS 3 nujno prodam. Cigut. Sl. Kovača 56, Turnišče. M-4904
MOPED APN 6, star 2 leti, prodam. Plačilo v devizah. Miran Senčar, Ziberci 2, Apače. M-4906
OPEL REKORD 20, letnik 1979, prodam. Boračeva 44, Radenci. M-4911
R 4 GTL, letnik 1987, prevoženih 27.000 km, prodam. 74 731 dopoldan ali 73 229 od 17. do 19. ure. M-4914
AMI 8 BREAK prodam. 73 040, int. 287, dopoldan. M-4915
FIAT 127 prodam. Veščica 58, 23 370 od 6. do 14. ure. M-4916
126 P, letnik 1982, karamboliran, prodam. 77 618 po 16. uri. M-4917
MOTORNKO KOLO JAMAHA XJ 900 prodam ali zamenjam za avto. Prodaj R 4 GTL, l. 1987. 72 720. M-4918
FIAT 132, letnik 1979, obnovljen, in **ZASTAVA 101**, letnik 1980, zelo ugodno prodam. Martjanci 74. M-4920
GOLF, letnik 1981, prikolico za Gorenje Muta, prodam. Drago Slokan, Gresovčak 3, Ljutomer. IN-17679
ALFA ROMEO, 1500 ccm, marec 1988, 24.000 km, kovinske barve, prodam. (069) 81 985. IN-17673
CITROEN VISO SUPER E prodam. 81 178. IN-17678
GS IJ SUPER, l. 1980, prodam. Savci 46, p. Tomaž pri Ormožu, (062) 27 721, int. 66 — Kupčič, od 6. do 14. ure. IN-17675

KMETIJSKA MEHANIZACIJA

PRODAM

KOMBAJN ZMAJ 133, širina kose 3,66 m, malo rabljen, prodam. 70-553. M-4835
TRAKTOR ZETOR 5911, VOLGO z dizelskim motorjem, nov iskrin zaganjač za R 4 TLS, novo pohištvo za kuhinjo s stoli, rabljene tridelne brane in rabljen drobilce zrnja prodam. Budinci 7. M-4841
ŠKROPILNICO — (samokolnico) mio standard s 50 m razpršilec, prodam. 22 278. M-4871
TRAKTOR ZETOR 5011 z originalno kabino, malo rabljen, prodam. Gorica 2. M-4872
TRAKTOR TOMO VINKOVIČ, 18 KM, s priključki, prodam. Ljudmila Domanjko, Paričjak 12, Radenci. M-4878
CISTERNO 2700 l, in predstevnik prodam. Mali Bakovci 22, 76 046. M-4879

TRAKTOR TOMO VINKOVIČ 420 in razne priključke, vse staro 3 leta, ugodno prodam. 23 253. M-4912
VISOKOTLAČNO BALIRKO, nemško, ugodno prodam. 48 402. M-4880
TRAKTOR FERGUSON 558 in harmoniko deličja 120 B, prodam. 60 516. M-4907
MOTOKULTIVATOR IMT 506 s priključki (freza), dobro ohranjen, prodam. Zdravko Lebar, Branostanci 20, Ljutomer. IN-17676
MOTOKULTIVATOR GOLDONI 108 L s priključki prodam. 82 195. IN-17677

RAZNO PRODAM

BARVNI TELEVIZOR ugodno prodam. Dolga vas 4b, Lendava. IN-19957
BARVNI TV GORENJE MARATONIC, star tri leta, in grebenasto koso za reks kombi nujno prodam. Naslov v upravi lista. M-4831
BARVNI TV KÖRTHING z obnovljenim ekranom prodam. Šeruga (nad Blagovico), 24 730. M-4831
POHIŠTVO ZA SPALNICO maja — Meblo, belo, ugodno prodam. 87 231. M-4842
VERIŽNO DVIGALO («flascenc») nosilnost 1 tona, prodam. 70 356. M-4844
ŠTIRI GOSTINSKE MIZE S STO-LI, pet vrtnih miz s stoli in dva sofa, 280 l. prodam. Cankarjeva 86, 23 356. M-4850
EMO CENTRAL 20 L in kombiniran štedilnik, nov, nerabljen, nujno prodam, tudi do 20 % ceneje. 76 324. M-4853
KORUZO NA STORŽIH ugodno prodam. Koren, Gomilica 115. M-4834
AVTODELE ZA R 16 TS in ZAPO-ROŽEC, nove in malo rabljene ter komplet koles z gumami michelin prodam. Avguštin, Lendava, Kranjčeva 4, 75 338. M-4834
AKVARIJE prodam. Cena po dogovoru. 26 206. M-4855
TRAJNOŽAREČO PEČ klippers-bush in štedilnik na trda goriva gorenje, oboje novo, prodam 50 % ceneje, peč na olje emu 5 zelo ugodno prodam. 78 291. M-4861
BILJARD (na goboi) in starejši flipper prodam. Bife Hauko, Rankovci. M-4865
RABLJENO SEDEŽNO GARNITU-RO, termoakumulacijsko peč in otroško posteljo prodam. Naslov v upravi lista. M-4867
NEŠKROPLJENA nabrana jabolka — bobovec, prodam. Hani, Kančevci 5. M-4868
USNUJENO JAKNO, uvoženo, št. 40, prodam. 25 075. M-4881
PEČ za centralno ogrevanje feroterm ugodno prodam. 22 508. M-4890
VODNO ČRPALKO, hišno, trifazno, komplet, v dobrem stanju, prodam. Cena 8.000.000 din. 23 452. M-4892

BOJLER, nov, 100 l, nujno prodam 30 % ceneje. 73 040 int. 638, dopoldne. M-4899
SPOJLER za R 18, zadnji, prodam. Večeslavci 76. M-4902
SALONITNE PLOŠČE, 6-rebrne, rjave, 130 kosov, in slamoreznico z motorjem, malo rabljeno, ugodno prodam. 46 214. M-4909
KROMPIR ZA KRMO prodam. Mi-las Mesarič, Lipovci 123, Beltinci. M-4910
BARVNI TV GORENJE, malo rabljen, prodam. 23 021. M-4913
OPREMLJEN AKVARIJ prodam. Cankarjevo naselje 11, M. Sobota. M-4919
KROMPIR, rdeč — dezire, ugodno prodam. Peklenica 127, p. Vratisinec ali (042) 843 516. M-OP
SMREKOVE HLODE prodam. (064) 44 059. M-MM
RDEČE VINO, 130 litrov, po 25.000 din, prodam. Pristava 19, Ljutomer. IN-17674

ŽIVALI

TELICO, brejo 7 mesecev, zaradi starosti lastnika prodam. Škaper. G. Petrovci 68. M-4832

Butik Iris Nade Antolin obvešča cenjenje stranke, da bo do vselitve v novi lokal na Lendavski ulici nemoteno posloval na Lendavski 58 — na dvorišču prek železniške proge.

Za poroko in druge slavnostne večere, pa tudi za najdaljšo noč v letu si omislite večerno ali poročno obleko Butika Iris.

Za vrednost nad 8 milijonov dinarjev dajejo trimesečno brezobrestno posojilo.

Butik Iris je odprti od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure, ob sobotah od 9. do 12. ure. V ponedeljek je zaprt.

Priporočila se Butik Iris Nade Antolin na Lendavski 58 v Murski Soboti.

Boutique Iris

KAM NA KOZARČEK IN PICO? NA HOTIZO V. OSMICO!

KRAVO, staro 6 let, s teletom prodam. Žitkovci 16. M-4837
KRAVO staro 6 let, 9 mesecev brejo, prodam. Mladinska 27, Odranci. M-4875
MALE PUJSKE prodam. Tišina 16. M-4893
MLADIČE (ovčarje) prodam. Doma-jinci 26. M-4900
BREJO TELICO (telitev novembra), kontrola A, prodam. Franc Kos, Vo-gričevci 40, p. Ljutomer. IN-17672
KRAVO z drugim teletom brejo, prodam. Kančevci 16, p. Križevci v Prek-murju. M-4736

posesti

14 arov VINOGRADA v Centibi (Bar-birendj), s kletjo, prodam. Gaberje 20. Lendava. IN-19958
GOZD, 84 arov, v Čikeški vasi, prodam. Pordašinci 14. M-4845
ZDOMCI, prodam 3 ha vseh kultur, kmetijo, novo hišo, novo gospodar-sko poslopje, veliko delavnico 7 x 9, povsod centralna, na lepem kraju, bli-zu avtobusne postaje — po zelo ugodni ceni. Angela Cigula, Župetec-c 48, Cerkvenjak, (062) 688-374. M-4847
LOKAL, 50 m², v Moravskih Topli-cah, dam v najem. (069) 26 434. M-4857
HIŠO, staro 10 let, v Kapci 46, na 7,40-arski parceli prodam. Prodaja bo v nedeljo, 5. 11. 1989 ob 9. uri na kra-ju samem. M-4882
HIŠO na 50-arski parceli v Selu prodam. 22 040. M-4903
NOVO HIŠO v okolici Ljutomera (Razkrižje) prodam. 89 000. IN-17670
VINOGRAD z vinsko kletjo v Len-davskih gorah prodam. 24 274 po 16. uri. M-OP

Sobe

DVOSOBNO STANOVANJE v Mur-ski Soboti vzajem v najem. 75 212. M-4860
SOBO s kuhinjo in kopalnico išče mlada družina. Naslov v upravi lista. M-4888
ENOSOBNO STANOVANJE ali garsonjero v Murski Soboti ali okoli-ci, centralno ogrevano, vzame v na-jem mlada družina. Naslov v upravi lista. M-4856
SOBO in kuhinjo oddam v Ganča-nih. 21 605. M-OP

Kupim

MOTOR za kosilnico BCS ACME kupim. Žižki 77. M-4843
HIŠO v Murski Soboti ali okolici ku-pim. Naslov v upravi lista. M-4877

ODVETNIK

MILAN FORŠNARIČ

je začel v oktobru s samostojno odvetniško dejavnostjo:
 — dajanje pravnih nasvetov,
 — zastopanje na sodiščih in pred državnimi organi,
 — sestavljanje listin o pravnih poslih,
 — urejanje premoženjskoprav-ne stanja in druge stvari.

Sedež pisarne: **MURSKA SOBOTA**, ul. Prekmurske čete 8 (na koncu Tomšičevega nase-lja), tel.: 23 331, uradne ure vsak dan od 8. do 12. zunaj tega ča-sa po dogovoru.

Razno

GARAŽO v Murski Soboti najamem. 76 048. M-4839
Preklie!
 Preključujem veljavnost spričevala 8. razreda OŠ Bakovci, izdano leta 1978 na ime Slavko Kavaš, Ravenska 71. M-4895
Preklie!
 Preključujem veljavnost zaključnega spričevala, izdanega na SCTPU nara-voslovno-matematične smeri v šol. l. 1984/85 na ime Valentina Brumen, Naselje Ljudske pravice 27, M. Sobo-ta. M-4897
Preklie!
 Preključujem veljavnost hranilne knjiž-nice št. 28798-7, izdane pri HKS Pa-nonka M. Sobota na ime Jože Kavaš, Odranci, Panonska 17. M-4870

Zaposlitve

KUHAR(ICA) S PRAKSO! NE ZA-MUDITE PRILOŽNOST! Gostišče KLEMENT Grad odpira kuhinjo. Če ste trenutno nezaposleni ali pa morda želite zamenjati sedanje delovno me-sto in delati v boljših razmerah in za višji osebni dohodek, potem pokličite: 77 604. M-4873
NATAKARICO ali dekle z veseljem do dela v gostilni in čistilko za 4 ure dnevno sprejme Gostilna Kozel, Zi-berci. M-OP

kino

SPORED FILMOV V KINU
 »PARK« M. SOBOTA od 3. do 9. nov
 3. nov ob 17. in 19. uri amer. ko-medija RIBA IMENOVANA WANDA ENKRATNA KOMEDIJA SITUACIJE, PREVAR IN KRIMINALA, ZALJUBLJENO-STI, KOMIČNIH KREATUR... TAKE ZABAVE PA ŠE NE!
 5. nov ob 15. in 17. uri amer. ko-medija RIBA IMENOVANA WANDA.
 5. nov ob 19. uri amer. horror THE HIDDEN (SKRITO).
 6. nov ob 17. in 19. uri amer. pu-stol. film KRVOLOČNE PTICE

GRADITELJI POZOR!

Izdelujem stropne nosilce vseh veliko-si, zelo ugodne cene, dobava takoj. Večjo količino dostavim na dom brezplačno, cena zajamčena. Infor-macije: Željko P., Novo Selo Rok, R. Končara 16, 42200 Čakovec, telefon: (042) 811 685.

ALI SO PTICE SPOSOBNE OR-GANIZIRANE BORBE PROTI ČLOVEKU, KI RAZBIJA EKO-LOŠKO HARMONIJO SVE-TA...?

7. nov. ob 17. uri amer. pustol. film KRVOLOČNE PTICE.
 7. nov. ob 19. uri amer. komedija TRIJE AMIGOSI. Režija: John Landis, vloge: Chevy Chase, Mar-tin Short, Steve Martin. GLEDLI-VA IN DUHOVITA KOMEDIJA, PARODIJA NA STARE FILME (Sedem veličastnih, Divja hor-da...)
 8. nov. ob 17. in 19. uri amer. kom. TRIJE AMIGOSI.
 9. nov. ob 17. in 19. uri amer. kom. VRZI MAMO IZ VLAKA. Režija in glavna vloga: DanNY DeVITO!

NOVA ZASEBNA TRGOVINA

z mešanim blagom v BODONCIH 110 a

PRODAJAMO: špecerijo, galanterijo, tekstil, al-koholne in brezalkoholne pijače, železnino in gradbeni material.
Za nakup se priporoča: EDI KUZMA

Odprto od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure, ob nedeljah od 8. do 11. ure.

ŽALOSTNI SPOROČAMO, DA JE TRAGIČNO PREMINIL NAŠ SODELAVEC

Ludvik Bertalanič

avtomehanik

Od pokojnika smo se poslovili v soboto, 28. oktobra 1989, na pokopališču v Borejcih.

KOLEKTIV AVTOBUSNEGA PROMETA MURSKA SOBOTA

ZAHVALA

Po daljši bolezni nas je v 80. letu starosti nepričakovano za vedno zapustil dragi oče, dedek in brat

Franc Škafar

iz Beltincev

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam kakorkoli pomagali, našega očeta pospremili na njegovi zadnji poti, okrasili njegov grob z vencji in cvetjem, darovali za svete maše in druge namene, nam pa izrekli sožalje. Posebna hvala vsem duhovnikom za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in vsem govornikom za ganljive poslovilne besede. Prisrčna hvala medicinskemu osebju pljučnega oddelka soboške bolnišnice ter zdravstvenim delavcem iz Belti-nec, posebno dr. Jožetu Zadravcu za vso skrb in pomoč med njegovo dolgotrajno boleznijo.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

VSJ NJEGOVI, KI SMO GA IMELI RADI

VESTNIK

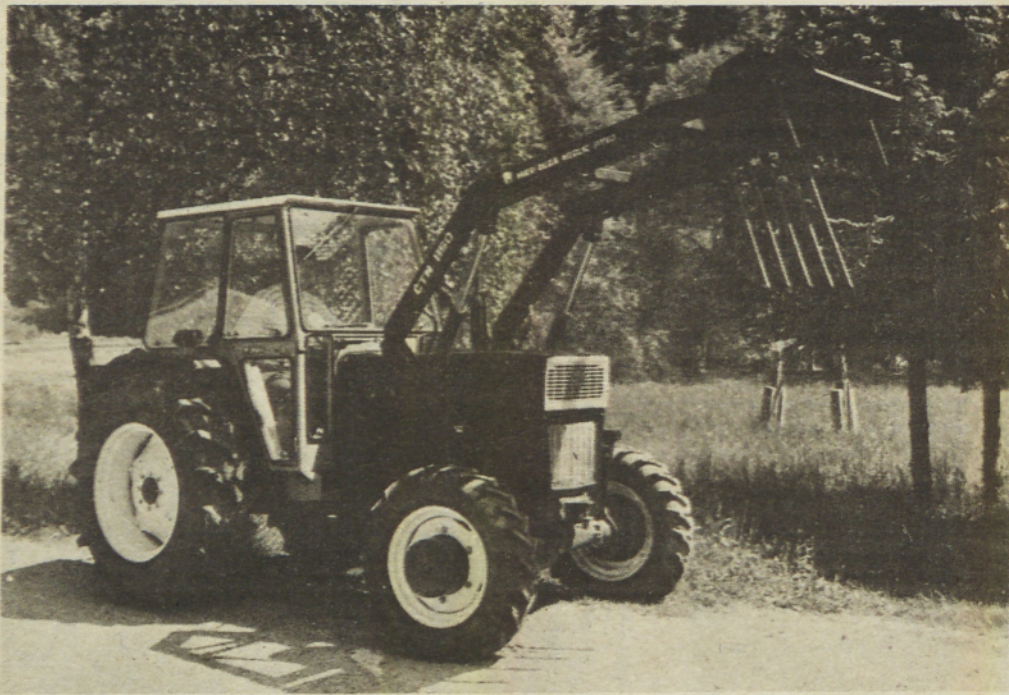
VESTNIK — Glasilo občinskih konferenc SZOL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer. Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Soba-ta. Ureja uredniški odbor:

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Bernarda Balažic, Brigita Bavčar, Jani Dominko, Silva Eöry, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Du-šan Loparnik, Feri Maučec, Štefan Sobočan, Branko Žunec, Endre Góntér (tehnični urednik), Ne-venka Emri in Marjan Maučec (lektorja).
 Naslov uredništva in uprave:
 Murska Sobota, Titova 29/I. Telefoni: novinarji 21 383, 21 232; odgovorni urednik 21 579, glavna urednica in direktorica, naročniški oddelek, računovodstvo in tajništvo 21 064 in 21 383; GPS (trže-nje) 22 403 in 21 064; dopisništva: Gornja Radgona 74 597, Lendava 75 085 in Ljutomer 81 317. Te-lefaks 22 419. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.
 Naročnina za IV. trimesečje 1989 je 225.000 dinarjev, za delovne organizacije 450.000 dinarjev, za naročnike v tujini 70 DEM (letno).
 Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Tisk ČGP Večer tozd Mariborski tisk Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

TRAKTORSKI NAKLADALNIK

za vašo kmetijo

25 % popusta
 ob takojšnjem plačilu!

PROIZVODNI PROGRAM: puhalniki na elektromotor in kardan, siloreznice, čelni traktorski nakladalniki

INDUSTRIJA HIDRAVLICNE IN KMETIJSKE OPREME
HIKO »olga meglič« PTUJ, p.o.
 62250 PTUJ, Vošnjakova ul. 6
 Telefon (062) 771 281 Telex 33387 YU POLME

Prodaj

MOTorna VOZILA

PRODAM

MERCEDES 200 D, tip 123, prodam. Gradšče 31. M-4836
AUDI 60 prodam. Jože Budja, St. Rozmana 4, M. Sobota, ☎ 22 056. M-4840
ŠKODA 100, obnovljeno, registrirano, in ŠKODA 1000 MB za rezervne dele prodam. Cankarjeva 44, M-4846
KATRCO prodam za dele. ☎ 24 746. M-4848
TOMOS A 3 MS prodam. Gančani 52, M-4849
FIAT REGATO, 1500, letnik 1985, prodam. Cvetna 15, Bakovci, M-4851
CITROEN GS prodam. Žiški 90 ali ☎ 70 868. M-4854
AVTO 126 PGL, letnik 1986, prodam. ☎ 23 185. M-4863
MERCEDES 220 D prodam. Špilak, Gajska 3, Turnišče ali ☎ 72 067. M-4866

GOSPODINJE!

Če vam zamrzovalna skrinja toči vodo ali ledeni, pokličite **IZOLACIJSKI SERVIS**
F. Najdljak,
Gornji Slaveči 6, Kuzma
(069) 78-271

Popravilo z garancijo na vašem domu.

MODNI SALON ŽENSKIH OBLAČIL SANJA prodaja lastne izdelke in se priporoča za obisk.

TRPOVCI, Mejna 13, p. Tišina, telefon: 46 105

APN 6, star 5 mesecev, prodam. ☎ 48 321. M-4874
TOMOS 15 SLC ugodno prodam. ☎ (062) 816-402. M-4482
PONY EXPRES in MZ 150 prodam. ☎ 24 382. M-4883
FIAT 750 ugodno prodam. Horvat, Cankova 19 b. M-4886
RENAULT 4 ugodno prodam. Brezovci 41 b ali ☎ 72 641. M-4887

STUDIO ZA ESTETIKO TELES SE PRIPOROČA!

Informacije tudi po telefonu: 23 652.

Anka Inhov, Murska Sobota, Prežihova 7 a.

FORD ESCORT 1.3, letnik 1973, prodam. ☎ 87 456. IN-17666
BT 50 prodam. ☎ 82 395. IN-17668
OPEL REKORD, obnovljen, prodam. Murski Črnci 2 c. M-4889
ZASTAVO 101 GTL 55, letnik 1986, odlično ohranjen, prodam. ☎ 74 511 int. 378. M-HH
DŽIP SUZUKI z reduktorjem prodam. ☎ 25 537. M-4891
ŠKODA 105 L, letnik 1986, prodam. Rakičan, Tomšičeva 29. M-4894
KADETT 1.3 SL, letnik 1984, prodam. Lipovci 90, p. Beltinci. M-4898

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je zapustila draga mama, sestra, teta, botra in soseda

Sidonija Cvörnjek

od Grada 35

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, izrekli sožalje, darovali vence in šopke ter drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti.
Hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem in tov. Anici Kuzmič za poslovilne besede.

ŽALUJOČI NJENI NAJDRAŽJI

Kako je dom naš tih in prazen, odkar več v njem te dragi ni, odšel si k večnemu počitku, zapri za vedno si oči.

Odkar odšel si iz naše hiše, nam žalostno srce ječi, spomin na tebe pa ostane do konca naših dni...

ZAHVALA

V svojem komaj 48. letu življenja nas je nenadoma, tiho in mirno ter brez slovesa zapustil naš dragi mož, dober oče, stari oče in brat

Viktor Horvat

šofer v poklju iz Puconec

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, njegovim ševilnim prijateljem in znancem, ki so nam priskočili na pomoč v najtežjih trenutkih, izrekli ustno ali pisno sožalje, darovali številne vence in šopke ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi prerani zadnji poti.

Posebna hvala osebju internega oddelka soboške bolnišnice za večkratno nesebično pomoč in osebju kirurškega oddelka za pomoč v zadnjih urah njegovega življenja. Hvala g. duhovniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke, kolektivno SGP pomurje iz M. Sobote, tozdu Predelava mesa iz Murske Sobote, kolektivno in učencem 7. c razreda osnovne šole v Puconcih, vrta in valilnice v Puconcih, Društvu upokojencev Puconci ter Društvu šoferjev in avtomehaničkov M. Sobota. Hvala tudi govornikom za ganljive in tople besede ob odprtem grobu.

Vsem še enkrat — priskrena hvala!
Puconci, Markišavci, 20. oktobra 1989

Žalujoči: žena Viktorija, hčerka Dragica z možem Aleksandrom in malim Benjaminom, sinova Drago in Danilo ter brat Lajčar z družino

Ne bo besed več tvojih, ne bo več stiska tvojih toplih rok, le v naših srcih bo ostal spomin in bridka žalost, ker tebe več med nami ni.

ZAHVALA

Tiho in brez slovesa nas je v 70. letu starosti zapustil dragi mož, oče, stari oče, brat in zet

Aleksander Kučan

iz Andrejec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in šopke ter dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS za ganljive besede ob odprtem grobu ter gasilec za organiziran pogreb.
Vsem še enkrat — iskrena hvala.

ŽALUJOČI: žena Aranka, sinova Ernest in Šanji z ženama, vnuki Ernest, Nataša, Ljubo in Darja, brat z družino ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

V 64. letu starosti nas je nenadoma in mnogo prezgodaj zapustila

Ana Hozjan

roj. Zver iz Velike Polane

Ob boleči izgubi naše mame, stare mame in sestre se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, prijateljem in znancem, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence in cvetje ali v dobrodelne namene, nam pa izrekli sožalje.

Prisrčna zahvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, predstavniku KS za poslovilne besede ter zdravstvenemu osebju za skrb med njeno težko boleznijo.

Velika Polana, Lendava, Gomilica, Kanada, Nemčija, 20. 10. 1989

ŽALUJOČI: sinova Jožko in Alojz z družinama ter sestre Marija, Katarina in Rozalija

Cvetje na grobu naj ti pove, da v srcu med nami si še.

V SPOMIN

Danes mineva pet žalostnih, bolečih in težkih let, odkar naju je 2. novembra v cvetu mladosti za vedno zapustil najin ljubljeni sin

Drago Zelko

iz Dankovec

Ob spominu na naša skupna leta si zaželim, da h grobu tvojemu pohitiva.

Hvala vsem, ki ste ga ohranili v lepem spominu.

Žalujoči: oče, mama in bratranec Jože z družino

Niti zbogom nisi rekel niti roke nam podal, smrt te vzela je prerano, a v naših srcih boš ostal.

ZAHVALA

V 35. letu starosti nas je mnogo prezgodaj za vedno zapustil naš dragi mož, očka, sin, brat, zet in svak

Stanislav Žalik

iz Žižkov

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, botrini in vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter za svete maše in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, kolektivoma Elektrokontakta Lendava in Toka Žižki, petemu in osmemu razredu Osnovne šole France Prešeren Crenšovci ter dijakom Srednješolskega centra tehniško-pedagoške usmeritve iz Murske Sobote.

Žalujoči: žena Nada, hčerki Natalija in Simona ter drugi domači

V SPOMIN

Maji Koša

roj. Hozjan
3. 11. 1988 — 3. 11. 1989

Tu smo, na tej poti, s spomini, z bolečino, ljubeznijo in ponosni, ker smo te imeli. Večnost, to si ti v nas in mi s teboj, a smrt je samo obsijana pot od rojstva do zvezd.

V mislih smo s teboj: mama, sestri in brat z družinami

Že leto dni te zemlja krije, v gomili tihi mirno spiš, srce ljubeče več ne bije in ti se več ne prebudiš.

V SPOMIN

Mineva žalostno leto, odkar ni več med nami našega dragega moža, očeta in tasta

Jožeta Lazarja

iz Bakovec

Hvala vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov prerani grob.

Žalujoči: vsi njegovi

Mama, nikjer ne sliši se tvoj glas, tišina zdaj je okrog nas, a v naših srcih še spomin živi in živel bo do konca dni.

V SPOMIN

13. novembra bo minilo leto dni bridke žalosti, odkar nas je za vedno zapustila naša draga mama, babica, prababica in tašča

Katarina Lovrenčec

roj. Mule iz Dobrovnika

Za teboj je ostala v našem domu praznina in v naših srcih neminljiva bolečina. Hvala vsem, ki se z lepo mislijo ustavite ob njenem preranem grobu.

ŽALUJOČI: VSI, KI SMO JO IMELI RADI

Kje si ljubi mož in očka, kje tvoj mili je obraz, kje je tvoja skrbna roka, ki skrbela je za nas?

V SPOMIN

2. novembra minevata dve leti, odkar smo se za vedno poslovili od dragega moža in očeta

Jožeta Kavaša

iz Odranec

Hvala vsem, ki se ga še spominjate in ste ga ohranili v lepem spominu.

Žalujoči: žena Marija, sinova Martin in Jože ter hčerka Marija

Cepprav veselil si se življenja, prezgodaj čas prišel je za oddih, dom je prazen, dom je tih, ker tebe. Dragan, več med nami ni.

V SPOMIN

Boleč je spomin na 6. november, ko bo minilo leto dni bridke žalosti, odkar nas je za vedno zapustil dragi mož in oče

Dragan Stefanovič

mizar iz Mačkovec 37

Resnico, ki je kruta in neizprosna, je težko dojeti. Ne moremo se sprijazniti s tem, da te ni in da se nikoli več ne vrneš. Praznina, ki je ostala za teboj, bo v naših srcih za vedno.

Žalujoči: žena Marija, sinova Darko in Andrej ter drugo sorodstvo

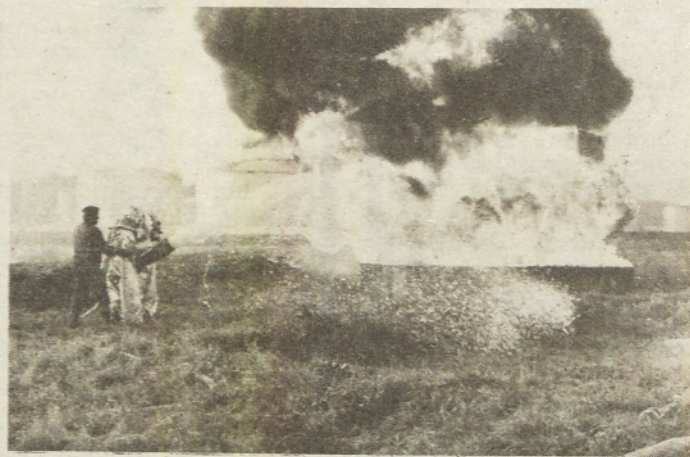
Vučja vas

V ŠOLI JE ZOPET ŽIVAHNO

Ko so pred petimi leti zaprli podružnično osnovno šolo v Vučji vasi, je bilo v občini Ljutomer slišati veliko pripomb o načrtovanju novih šolskih zgradb. V minulih petih letih so skušali najti zanimive proizvodne programe, ki bi zapuščen zgradbo ponovno oživili, vendar niso našli nič primernega. V lanskem in letošnjem letu pa je zasebnik Alojz Hanžekovič iz Križevca pri Ljutomeru ponudil zanimiv projekt, da bi v zapuščen osnovno šolo v Vučji vasi preselil svojo tekstilno obratovalnico. Ob pomoči delovne organizacije Mura se je projekt tudi uresničil in v petek so slavnostno odprli obnovljeno šolo, v kateri je sedaj tekstilna obratovalnica. Trenutno je zaposlenih 30 delavk, do konca leta pa jih nameravajo zaposliti še 20. Da je podjetje Hanžekovič dober Murin kooperant, potrjujejo podatki za lansko leto, saj je za to delovno organizacijo sešil okoli 60.000 ženskih izdelkov.

Povprečni osebni dohodek zaposlenih je bil v septembru okoli 9 milijonov dinarjev, oktobrski pa bo še višji. V tej obratovalnici, ki dela po sistemu tekočega traku in po Murinih normah, bodo v kratkem uvedli tudi računalniško voden sistem proizvodnje. Na odprtju so bili poleg zaposlenih tudi predstavniki občine in izvršnega sveta SO Ljutomer ter vodilni delavci Mure.

D.L.

Referendum uspel

V Dolnjem in Gornjem Lakošu, ki sestavljata krajevno skupnost, so imeli v nedeljo referendum o ponovni ureditvi krajevnega samopriskupka, tokrat za čas od 1. novembra 1989 do 31. oktobra 1994. leta. Glasovanje je uspelo, saj je bilo za novi samopriskup 69,5 odstotka glasovalcev. V krajevni skupnosti Lakoš bodo zbirali denar za gradnjo mrliske veže, napeljavo vaskne kanalizacije, dograditev vaskih domov, asfaltiranje in vzdrževanje poti, nekaj denarja pa naj bi iz tega vira dobila tudi društva. V referendumski sklad bodo delavci prispevali 2 odstotka od osebnega dohodka, obrtniki 4 odstotke od čistega osebnega dohodka iz davčne osnove, kmetje 4 odstotke od katastrskega dohodka, zdomci 4 odstotke od povprečnega osebnega dohodka v določenem triletnem obdobju, upokojeanci pa 2 odstotka od pokojnin. S. S.

NEVARNOST POPLAV JE MINILA — ODDAHNIMO SI

Enote civilne zaštite in krajski so bili v letošnjem letu precej obremenjeni. Dvokratna nevarnost poplavl, ko je Mura grozila Veržejcem in okolici, je od ljudi zahtevala nadčloveške napore, ko so preprečevali katastrofo. Predsedstvo SO Ljutomer je zato predlagalo, da bi najpriazdevnejše odlikovalo. Pobuda je vsekar umestna, vendar pa predsedstvo ne ve, kako so po preprečevanju ravnali z družbeno lastnino. Ze ob prvi nevarnosti je primanjkovalo jutastih vreč, ki so jih iskali vsepovsod. Ko se je gladina Mure nekoliko znižala, so sicer pospravili orodje in drugo, kar so rabili pri delu, vreče pa so ostale ob obrambnem nasipu in začele trohneti. Podobno se je zgodilo tudi drugič — v začetku tega meseca. Tudi te vreče še danes krasijo obrobje ceste Veržej — Dokležovje.

Se bo predsedstvo SO Ljutomer tudi sedaj vprašalo, kako »nagraditi« in »odlikovati« vse te pozabljive, ki se dokaj neresno obnašajo do družbene lastnine? D. L.

Komemoracije ob 1. novembru

Ob 1. novembru — dnevu mrtvih so v Pomurju pripravili več spominskih slovesnosti, s katerimi so obudili spomin na padle borce NOB, internirance in druge umrle, ki so svoja življenja dali za lepši jutrišnji dan. Ob tej priložnosti so povsod položili vence in cvetje na pomembnejše pomnike iz naše revolucionarne preteklosti, osrednje občinske komemoracije pa so bile v torek, 31. oktobra, ob 13.00. V Murski Soboti so spominsko slovesnost pripravili ob spomeniku padlim na mestnem pokopališču. Govornik je bil predsednik skupščine občine Andrej Gerencner, priložnostni program pa so pripravili učenci druge osemletke in godba na pihala. V Ljutomeru so se občani zbrali pri spominski plošči na Glavnem trgu. Recital so pripravili učenci Osnovne šole Ivan Cankar.

Tudi v Gornji Radgoni je bila spominska slovesnost v torek popoldne. Pred spomenikom revolucije se je zbrala množica ljudi in prisluhnila godbi na pihala, oktetu Avtoradgone in recitatorjem radgonske osnovne šole, spregovorila pa je predsednica OO ZZB NOV Marija Flandija. Delegacija lendavske občine pa je ob 1. novembru položila venec k pomniku internirancev v Šarvarju na Madžarskem. M. J.

V okviru meseca požarnega varstva je bila v tovarni Mura v Murski Soboti preskusna vaja enot civilne zaštite in gasilskih enot, ki jo je pripravil mestni štab civilne zaštite skupaj s štabom civilne zaštite Mure. Na vaji, katere predpostavka je bila močna eksplozija v kotlovnici tovarne Mura, so sodelovale enote civilne zaštite in industrijskega gasilskega društva Mure, ženska gasilsko-tehnična enota mesta, enota gasilcev mestnega društva in gasilsko-tehnična enota soboškega garnizona. Vaja je ob manjših pomanjkljivostih dosegla svoj namen. Foto: Feri Maučec

Gasilsko društvo na Bistrici je skupaj s štabom civilne zaštite v krajevni skupnosti opravičeno za reševanje ljudi iz vode. V mesecu požarne varnosti so pripravili vajo in preverjali delovanje zvez in usposobljenost reševalcev. Društvo ima tri čolne in potrebno opremo za reševanje ljudi ob poplavih. Vaja, ki so jo pripravili skupaj z občinskim štabom civilne zaštite v Lendavi, je uspela in pokazala, da so gasilci dobro pripravljeni za reševanje iz vode. J. D.

USPELO JIM JE

čnih cest, ki bi jih morali obnoviti s sredstvi republiške cestne skupnosti. Na dan pelje po njej 27 avtobusov ter veliko tovornjakov, v glavnem pa ves promet od Ljutomerja proti Mariboru, saj je to najkrajša povezava. Lenarska občina je svoj del ceste v glavnem asfaltirala, saj se zavedajo njenega pomena, ostalo pa je še 2,8 kilometra neasfaltiranega dela v gornjeradgonski občini. Zapora ceste je bila učinkovi-

ta. Načelno sicer takšnega načina doseganja ciljev ne odobravamo, kljub temu pa smo veseli njihovega uspeha. Po sedmi uri so obvestili predstavnike skupščine občine in družbenopolitičnih organizacij v Gornji Radgoni, ki so čez kako uro prišli k vaščanom. Dogovorili so se, da bodo skupaj sestavili telegram in ga naslovili na republiški izvršni svet ter Cestno skupnost Slovenije. Istega dne je namreč zasedala tudi republiška skupščina cestne skupnosti. Odgovor so dobili nekaj po 14. uri. Vsebinska je bila spodbudna. Ker je istočasno zasedala tudi skupščina, so problematiko videmskih občanov lahko uvrstili na dnevni red (čeprav so zanjo vedeli že več kot 10 let).

V telexu so jim obljubili, da bo cesta asfaltirana do 1. maja 1989. Popoldne je prišel na cesto tudi predstavnik republiške skupnosti za ceste Jože Jeromen (in tako dokazal, da so stvar vzeli resno) ter z lastnoročnim podpisom še enkrat zagotovil, da bo cesta prihodnjop pomlad res asfaltirana. Soferji avtobusov, tovornjakov in osebnih avtomobilov so si verjetno oddahnil.

Ko ne uspejo po mirni poti, pa poskušajo na silo. Prav vse se na ta način verjetno ne da rešiti, vidimo pa tudi, da marsikaj ni tako neuresničljivo. So krivi pretih občani, njihovi delegati ali pa »občinarji«? Bernarda B. Peček

O ŠANSONU ROGAŠKA 89

Zvezda jugoslovanskega šansona Rogaška 89 je bil nedvomno mladi primorski gledališki igralec Izotk Mlakar, ki je na glumaški način in z izjemnimi glasovnimi razponi (v narčaju) ob zvokih svoje kitare ter harmonike in kontrabasa Davida Šuliga navduševal navzoče: tako glasbene strokovnjake kot druge obiskovalce zdaj že tradicionalne prireditve v Kristalni dvorani.

V blišču dragocenih lestencev in siju reflektorjev (dvodnevni festival je v celoti posnela ljubljanska televizija in se temu primerno obnašala do spremljevalcev prireditve kot neprosto voljni statistov) je nastopilo sedemnajst pevcev, pravi šansonjerji pa so bili med njimi Mario Mihajlovič, Ivica Perol, Vita Mavrič in še nekateri, ki niso prekorajčili ločnice med popevko in šansonom. O njem se je za okroglo mizo na temo Aktualnost šansona današnjega dne razgovoril pesnik (in avtor tekstov) Ervin Fritz. Čeprav razmejitve med obema glasbenima zvrstema ni lahko določljiva, pa je vendarle kakovost in neprisotnost šansona v primerjavi s popevko tisto, kar ju loči že na prvi pogled. Vsekakor pa je šanson na osrednjih radijskih postajah bolj zanemarljiva zvrst, so trdili tako avtorji kot interpreti, ki so na tiskovni konferenci pojamrali tudi nad nepodjetnostjo. Ta potiska sicer plemeniti šanson v ozadje, čeprav si zasluži večjo pozornost in gotovo bo nekaj nasvetov organizatorjem prireditve dobrodošli, odzivnost pa opazna že pri organizaciji naslednjega — VII. jugoslovanskega šansona v Rogaški Slatini.

Na letošnjem VI. festivalu je Meri Avenak prvi večer v prekmurščini zapela pesem Nikdar ne boš znala, ki jo je na besedilo Ferja Lainskega uglasbil Bojan Adamič. Neutrudni glasbeni mojster je s svojim ansamblom spremljal vse nastopajoče, z izjemo kantavtorjev, in dal prireditvi pridih vrhunske glasbene prireditve. Brigita Bavčar

Praznik mošta, vina in kostanjev

V Gerlinčih se tudi letos pripravljajo na tradicionalni praznik mošta, vina in kostanjev, ki ga bodo to nedeljo organizirali skupaj z Društvom vinogradnikov Goričko. Dopoldne bo ocenjevanje vinskih moštov iz okoliša, popoldne pa bodo volili princezo vina 89 in ob letošnji dobri kapljici ponujali kostanj ter domače specialitete: repnjače in druge dobrote.

Prireditvi, ki bo popestrjena z zabavnimi igrami in narodno glasbo, bo v vaško-gasilskem domu. bb

Od 4. do 17. ure so v četrtek (26. oktobra) občani Kraljevc, Sovjaka in drugih krajev v KS Videm ob Ščavnici zaprli cesto Kraljevci—Cerkvenjak. Na cesti, ki bo še nekaj mesecev neasfaltirana, se je zbralo čez 30 traktorjev, na drugi strani zapore pa seveda avtobusi in avtomobili. bbp

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTOI

ZGOREL TOVORNJAK

Začela se je sezona lona in že se je zgodila nesreča. Italijanski lovec je obstrelil žensko, ki je delala na polju, na srečo je bila le lažje poškodovana. Sicer pa je bilo v minulem tednu manj prometnih nesreč, vendar pa sta za posledicami poškodb v prejšnjem tednu umrli dve osebi.

IZSILIL PREDNOST

23. oktobra se je zgodila prometna nesreča v Lipovcih. Voznik motornega kolesa Franc Raščan iz Turnišča se je peljal iz M. Soboti proti Beltincem. Pri gostilni Rajbar v Lipovcih je zavil na levo in izsilil prednost pred voznikom osebnega avtomobila Cirilom Jerebicem iz Odranec. Pri trčenju se je motorist hudo poškodoval. Sprejeda kolosarko

23. oktobra se je zgodila prometna nesreča na Panonski ulici v M. Soboti. Voznik osebnega avtomobila Zvonko Brunec iz Beltincev je na prehodu za pešce zaradi neprimerne hitrosti spregledal kolosarsko Marijo Pap iz Rakitčana, ki je zapeljala s kolosarske steze na desno stran vozišča. Pri trčenju se je kolosarka hudo poškodovala.

Trčil v pešca

24. oktobra se je zgodila prometna nezgoda na Petanjcih. Voznik osebnega avtomobila Alojz Benko iz Beltincev se je peljal proti Radencem. Na Petanjcih je na sredini vozišča opazil pešca Karla Toplaka iz M. Soboti in ga zaradi neprimerne hitrosti zbil po cestišču. Pešec se je hudo poškodoval.

Nenadoma zavila pred avtomobil

25. oktobra se je zgodila prometna nesreča v Lendavi. Kolosarka Terezija Sobočan iz Lendavskih Goric se je peljala po Kranjčevi ulici proti središču mesta. V križišču s Kidričevovo ulico je zavila na levo v trenutku, ko jo je že prehitel voznik osebnega avtomobila Ludvik Vida iz Centibe. Pri tr-

čenju se je kolosarka hudo poškodovala.

Tovorni avtomobil zgorel med vožnjo

25. oktobra je zagorelo na tovornem avtomobilu delovne organizacije Agromerur iz M. Soboti. Požar je nastal med vožnjo po naselju Dankovci. Vzrok še raziskujejo. Tovorni avtomobil je v celoti zgorel, škode pa je za milijardo dinarjev.

Zadele so jo šibre

25. oktobra sta italijanska lovca pod vodstvom vodila lova v lovišču Dolge njive pri Beltincih. Med streljanjem na jerebice je eden od njih obstrelil občanko Marijo Marič iz Odranec s tremi šibrami. Maričevi so šibre pobrali v soboški bolnišnici. JD

NAGRAJENCI PIVOVARNE UNION
Računalnik je prvič izžrebal
35 naših vestnih naročnikov:

1 LUDVIG BANFI	ČRNELAVCI	69000 MURSKA SOBOTA
2 SIDONIJA GRABAR	ALIJA KARDOŠA 6	69000 MURSKA SOBOTA
3 OTILJA KREFT	KROG	69000 MURSKA SOBOTA
4 ALOJZ NOVAK	BAKOVCI	69000 MURSKA SOBOTA
5 JANEZ ŠERUGA	Z. VELNARJA 19	69000 MURSKA SOBOTA
6 MARJKA ABRAHAM	BREZOVCI 35	69201 PUČONCI
7 IVAN TALABER	BOKRAČI 17	69201 PUČONCI
8 LUDJA JOŠAR	ŠULINCI 68	69203 PETROVCI
9 JANEZ TALAR	BUDINCI 13	69204 ŠALOVCI
10 MARJKA HARI	SELO 79	69207 PROSEJAKOVCI
11 JOŽE GJOREK	SPODNJA 11	69220 LENOVA
12 FRANC UNGER	PARTIZANSKA 70	69220 LENOVA
13 JANEZ KUJOJCA	ANDREJCI 24	69221 MARTJANCI
14 JANEZ HERMAN	DOBROVNIK 39	69223 DOBROVNIK
15 CIRIL MERTIK	OB POTOKU 6	69224 TURMŠČE
16 VINCENC LAKI	VELIKA POLANA 77	69225 VELIKA POLANA
17 ŠTEFAN KOCIPER	MELINCI 107	69231 BELTINCI
18 JOŽE TVADAR	LIPOVCI 5	69231 BELTINCI
19 TREZA KAVAŠ	ODRANCI 69	69232 ČRENŠOVCI
20 JOŽE IRGOČIČ	UL. OB PROGI 4	69251 TIŠNA
21 ANA SEVER	CVEN 17	69253 APAČE
22 ALOJZ SLAVIČ	BUČEVCI 46	69261 CANKOVA
23 ALOJZ KOSTREVC	SLAPINCI 11	69262 ROGAŠOVCI
24 FRANC RANTAŠA	ALFREDSTRASSE 110	69264 GRAD
25 EMA GRANFOL	M. ČRNICI 23	69265 BODONCI
26 KAREL ŠKALIČ	KRAJNA 63	61000 LJUBLJANA
27 ALOJZ GAUGAČ	STOGOVCI 35	69000 MURSKA SOBOTA
28 MILENA ŽILAVEC	G. ČRNICI 6	ZIM
29 ALOJZ ŠADL	PENTOČA 8	69000 MURSKA SOBOTA
30 ALOJZ GOMBOS	MOTOVLICI 80	ZIM
31 CIRIL GABOR	PUČEVCI 46	69000 MURSKA SOBOTA
32 DR. HELENA SOČIČ	B. KUDRČ HAJDRINOVA	69000 MURSKA SOBOTA
33 BELA FRANKO	TITOVA 1 8	ZIM
34 ANICA ŠKRIČEC	1800 BERLIN 20	69000 MURSKA SOBOTA
35 IGNAČ ŽABOT	SGP Pomurje	69000 MURSKA SOBOTA

● Čestitamo! O prevzemu nagrad boste obveščani pisno. PRAVOČASNO POSTANITE NAROČNIK VESTNIKA, MORDA BOSTE PRIHODNJIČ NAGRAJENI TUDI VI!